

SONDAJ

IULIE

2023

PERCEPȚIA JUDECĂTORILOR, PROCURORILOR ȘI AVOCAȚILOR DESPRE JUSTIȚIE ȘI FENOMENUL CORUPȚIEI

CRJM

Drepturi și justiție pentru toți

SONDAJ

PERCEPȚIA JUDECĂTORILOR, PROCURORILOR ȘI AVOCAȚILOR DESPRE JUSTIȚIE ȘI FENOMENUL CORUPȚIEI

*Sondajul a fost realizat în aprilie-iunie 2023 de Centrul de Analiză și
Investigații în Sociologie, Politologie și Psihologie „CIVIS” la comanda
Centrului de Resurse Juridice din Moldova.*

Chișinău, iulie 2023

CRJM
Drepturi și justiție pentru toți

Această publicație este finanțată printr-un grant oferit de Departamentul de Stat al Statelor Unite ale Americii. Opiniile, constatările și concluziile formulate în document aparțin CRJM și nu reflectă în mod necesar poziția Departamentului de Stat al Statelor Unite ale Americii

CUPRINS

SUMAR	4
Metodologie	12
BLOCUL I: Independența, calitatea și eficiența justiției	13
BLOCUL II: Autoadministrarea judecătorilor, procurorilor și avocaților	28
BLOCUL III: Reforma justiției	39
BLOCUL IV: Egalitatea de gen	50
BLOCUL V: Fenomenul corupției	55
Profilul respondenților	63

SUMAR

Sondajul a avut scopul de a afla opinia judecătorilor, procurorilor și avocaților cu privire la starea justiției, inițiativele de reformare a acesteia și fenomenul corupției. Cercetarea a fost realizată în aprilie-iunie 2023 de Centrul de Analiză și Investigații în Sociologie, Politologie și Psihologie „CIVIS” la comanda Centrului de Resurse Juridice din Moldova (CRJM).

Judecătorii, procurorii și avocații au fost întrebați despre independența judecătorilor și a procurorilor, autoadministrarea acestor profesii, calitatea justiției, inițiativele legislative pentru îmbunătățirea activității justiției, precum și despre fenomenul corupției în țară și în sectorul justiției. De asemenea, au fost formulate întrebări referitoare la dimensiunea de gen în sistemul judecătoresc, al procuraturii și al avocaturii.

Întrebările au fost elaborate de CRJM după consultarea Consiliului Superior al Magistraturii (CSM), Consiliului Superior al Procurorilor (CSP) și Uniunea Avocaților (UA). Întrebările au fost formulate astfel încât să fie identificate domenii de intervenție la nivel de autoadministrare a sistemului de justiție, la nivel legislativ, de elaborare a politicilor publice și a practicilor de implementare a legii. Răspunsurile au fost comparate cu din sondajul [sondaj similar efectuat în anul 2020](#). Unele răspunsuri au fost comparate și cu [sondajul din anul 2015](#).

În cadrul cercetării au participat 604 persoane, reprezentând 20,8% din toți judecătorii, procurorii și avocații care activează efectiv în Republica Moldova¹. Chestionarele au fost completate de 128 de judecători (34%), 253 de procurori (43%) și 223 de avocați (11%).

Sondajul a fost efectuat prin completarea de sine stătătoare a chestionarului electronic de către respondenți (70% din interviuri) și prin interviu la telefon (30% din interviuri), fiind asigurată confidențialitatea răspunsurilor.

BLOCUL I.

Independența, eficiența și calitatea justiției

Întrebați în ce măsură sunt de acord cu afirmația că în 2023 judecătorii sunt independenți, 91% din judecători, 76% din procurori și doar 52% din avocați au răspuns afirmativ. În anul 2020, 84% din judecători și 22% din avocați împărtășeau aceeași opinie. Aceste cifre confirmă că numărul specialiștilor ce cred că judecătorii sunt independenți a crescut în ultimii 2,5 ani, numărul avocaților care împărtășesc această opinie crescând cel mai mult – de 2,4 ori. Întrebați dacă sunt de acord cu afirmația că în 2023 procurorii sunt independenți, 56% din judecători și 67% din procurori au răspuns afirmativ. Cu această afirmație au fost de acord doar 33% din avocați. În anul 2020 această întrebare a fost adresată doar procurorilor, iar afirmativ au răspuns atunci 61% din a procurorilor. Sporirea percepției de independență a judecătorilor (semnificativ) și procurorilor (moderat) corelează și cu răspunsurile la alte întrebări.

În 2023, 92% din judecători, 78% din procurori și 51% din avocați sunt de acord cu afirmația că soluțiile judecătorilor sunt adoptate fără influențare din exterior. În anul 2020, cu această afirmație erau de acord 83% din judecători, 65% din procurori și doar 26% din avocați. Fiind întrebați în 2023

¹ Conform datelor oficiale, la începutul anului 2023, în Moldova activau efectiv 375 de judecători, 592 de procurori și 1,986 de avocați.

În ce măsură sunt siguri că judecătorii vor adopta hotărârea legală, dacă respondenții sau rudele lor ar ajunge în judecată, 91% din judecători, 81% din procurori și 62% din avocați au răspuns afirmativ. Aceste cifre sunt mult mai mari decât cele din 2020. Atunci, la această întrebare au răspuns afirmativ 85% din judecători, 72% din procurori și doar 47% din avocați.

La întrebarea cine influențează judecătorii, judecătorii au răspuns cel mai frecvent că este vorba de politicieni (27%) și de presă (23%). Procurorii și avocații de asemenea au plasat aceste două categorii în fruntea clasamentului, însă un număr mare de procurori și avocați au mai adăugat că judecătorii mai sunt influențați de CSM și de alți judecători.

62% din judecători, 78% din procurori și doar 33% din avocați sunt de acord cu afirmația că soluțiile procurorilor sunt adoptate fără influențare din exterior. În anul 2020, cu această afirmație erau de acord 49% din judecători, 75% din procurori și 25% din avocați. Fiind întrebați în 2023 în ce măsură sunt siguri că procurorii vor adopta hotărârea legală în cauzele respondenților sau a rudelor respondenților, 79% din judecători, 87% din procurori și doar 47% din avocați au răspuns afirmativ. Aceste cifre sunt mai mari decât cele din 2020. Atunci, la această întrebare au răspuns afirmativ 61% din judecători, 79% din procurori și doar 33% din avocați. La întrebarea cine influențează procurorii, cel mai mare număr de respondenți, de asemenea, a menționat politicienii și presa, adăugând în top Procuratura Generală, alți procurori și Centru Național Anticorupție (CNA).

Potrivit Barometrului Opiniei Publice, în 2023 încrederea publică în justiție era la același nivel scăzut ca și în anul 2011, când a început reforma în justiție. 82% din judecători și procurori sunt de părere că aceasta se datorează atacurilor politicienilor în adresa justiției. Această opinie este împărtășită de 53% din avocați. 89% din judecători și 88% din procurori consideră că nivelul scăzut al încrederii se datorează și imaginii nejustificate create de mass-media, opinia este împărtășită și de 51% din avocați.

54% din judecători, 67% din procurori și 87% din avocați consideră că încrederea scăzută se datorează și deciziilor ilegale luate de unii judecători și procurori. Doar 14% din judecători și 28% din procurori consideră că încrederea scăzută este determinată de comportamentul majorității judecătorilor și procurorilor. În schimb, 73% din avocați au răspuns afirmativ la această întrebare.

Aceste cifre sugerează că judecătorii și procurorii consideră că încrederea scăzută în justiție se datorează în principal unor factori care nu depind de ei, în timp ce marea majoritate a avocaților cred că încrederea scăzută se datorează ilegalităților admise de judecători și procurori și neaplicării sancțiunilor pentru aceste abateri.

Calitatea actelor emise de justiția moldovenească a fost deseori criticată de Curtea Europeană a Drepturilor Omului (CtEDO). Fiind întrebați dacă actele emise de judecători sunt calitative, 97% din judecători, 88% din procurori și 53% din avocați au răspuns afirmativ. 75% din judecători, 93% din procurori și doar 29% din avocați au fost de acord cu afirmația că nivelul de calitate a actelor emise de procurori este bun. În privința actelor întocmite de avocați, 66% din judecători, 63% din procurori și 82% din avocați au susținut că ele sunt de calitate bună. Aceste date confirmă că marea majoritate a judecătorilor și procurorilor sunt de părere că actele emise de ei sunt de calitate bună. Avocații sunt mult mai rezervați în această privință, însă circa jumătate din ei sunt mulțumiți de calitatea actelor emise de judecători și doar 3 din 10 avocați sunt mulțumiți de calitatea actelor emise de procurori.

Referitor la faptul dacă Convenția Europeană pentru Drepturile Omului (CEDO) este respectată în sistemul de justiție din Republica Moldova, 91% din judecători, 87% din procurori și doar 38% din avocați au răspuns afirmativ. În anul 2020, la această întrebare au răspuns afirmativ 67% din judecători, 69% din procurori și 34% din avocați. În opinia judecătorilor, aceasta se întâmplă deoarece trebuie schimbată legea (66%), opinie susținută de 74% din procurori și de doar 38% dintre avocați. 71% din judecători au susținut că aceasta se datorează și faptului că schimbarea practicilor este

greu de realizat, poziție împărțită de 79% din procurori și 51% din avocați. Avocații în schimb sunt de părere că acest fenomen se datorează numeroaselor soluții ilegale emise (87%) și neaplicării sancțiunilor pentru condamnările constatate de CtEDO (88%). Doar 21% din judecători și 45% din procurori sunt de părere că fenomenul se datorează soluțiilor ilegale. De asemenea, doar 17% din judecători și 30% din procurori consideră că fenomenul se datorează neaplicării sancțiunilor. Aceste cifre sugerează că judecătorii și procurorii cred că nerespectarea CEDO cu greu ar fi imputată lor, la mijloc fiind factori obiectivi. Marea majoritate a avocaților, în schimb, consideră că nerespectarea CEDO se datorează în principal comportamentului judecătorilor și procurorilor și mai puțin factorilor invocați de ultimii.

Întrebați în ce măsură sunt de acord cu afirmația că practica Curții Supreme de Justiție (CSJ) este uniformă, 48% din judecători, 47% din procurori și doar 21% din avocați au răspuns afirmativ. În anul 2020 cu această afirmație au fost de acord 32% dintre judecători, 31% dintre procurori și doar 24% dintre avocați. În 2015, 62% din judecători, 47% din procurori și 35% din avocați au fost de acord că practica CSJ era uniformă. Aceste date confirmă că, în 2023, numărul specialiștilor care consideră că practica CSJ este uniformă a scăzut considerabil față de 2015. De asemenea, în 2023 doar 1 din 5 avocați consideră că practica CSJ este uniformă, de două ori mai puțin decât numărul judecătorilor și procurorilor.

Pentru prima dată în sondaj a fost inclusă o întrebare despre uniformitatea practicii curților de apel. Doar 26% din judecători, 29% din procurori și 14% din avocați au fost de acord cu afirmația că aceasta este uniformă. Aceste cifre sunt de aproape două ori mai mici decât numărul persoanelor care susțin că practica CSJ este uniformă. Astfel, doar 1 din 4 judecători și procurori și 1 din 7 avocați a răspuns afirmativ. Aceste cifre confirmă încrederea foarte scăzută în activitatea curților de apel, atât în rândul judecătorilor, cât și în rândul procurorilor și avocaților.

Fiind întrebați dacă remunerarea actuală a judecătorilor este suficientă pentru a asigura acestora independență și imparțialitate, doar 6% din judecători, 15% din procurori și 62% din avocați au răspuns afirmativ. În anul 2020, cu această afirmație erau de acord 39% din judecători, 53% din procurori și 58% din avocați. Fiind întrebați dacă remunerarea actuală a procurorilor este suficientă, doar 14% din judecători și 11% din procurori au răspuns afirmativ. Cu această afirmație au fost de acord 65% din avocați. În anul 2020, cu această afirmație au fost de acord 49% dintre judecători, 40% dintre procurori și 60% dintre avocați. Aceste cifre confirmă o scădere bruscă a numărului de judecători și procurori care cred că salariile lor sunt suficiente. Cu adevărat, [potrivit unei analize a CRJM](#), Republica Moldova oferă cel mai mic salariu judecătorilor săi și printre cele mai mici salarii procurorilor săi în comparație cu țările membre ale Consiliului Europei.

Pentru prima dată în sondaj au fost incluse întrebări despre remunerarea personalului care asistă judecătorii și procurorii. La acest capitol, toate cele trei profesii au dat răspunsuri similare. Mai mult de 80% din judecători, procurori și avocați nu au fost de acord cu afirmația că salariul grefierilor și asistenților judecătorilor și procurorilor este suficient. Aceste răspunsuri confirmă încă o dată necesitatea acută a măririi simțitoare a remunerării grefierilor și asistenților judecătorilor și procurorilor.

Sondajul conține întrebări și cu privire la distribuirea aleatorie a dosarelor în instanțele de judecată. 91% din judecători, 79% din procurori și 72% din avocați consideră că în instanțele judecătorești cauzele se distribuie aleatoriu și fără manipulări. În anul 2020 de aceeași opinie au fost 87% din judecători, 72% din procurori și 60% din avocați. Aceste cifre, confirmă că marea majoritate a judecătorilor, procurorilor și avocaților sunt de opinia că distribuirea aleatorie a dosarelor în instanțele de judecată are loc fără manipulări.

BLOCUL II.

Autoadministrarea judecătorilor, procurorilor și a avocaților

a. Judecătorii

Având în vedere că unele profesii ar putea să nu cunoască despre autoadministrarea altor profesii, întrebările din acest capitol au fost adresate doar pentru profesia vizată. Judecătorii au fost întrebați despre CSM, procurorii despre CSP, iar avocații despre Uniunea Avocaților. De asemenea, întrebările despre Institutul Național al Justiției au vizat doar instruirile pentru profesia persoanei chestionate.

În ceea ce privește activitatea CSM, 50% din judecători consideră în 2023 că CSM apără eficient independența judecătorilor. În 2020, doar 31% din judecători considerau la fel. Doar 53% din judecători consideră hotărârile CSM bine motivate, ceea ce este cu 8% mai mult decât în 2020. În anul 2023, 57% din judecători considerau că activitatea CSM este transparentă, ceea ce este cu 4% mai puțin decât în 2020. În ceea ce privește comunicarea eficientă a CSM cu judecătorii, doar 39% din judecători au susținut în 2023 această afirmație, fără schimbări semnificative față de 2020. Fiind întrebați pentru prima dată dacă consideră că CSM acționează independent, nefiind controlat politic, doar 47% din judecători au fost avut această percepție. Cifrele sugerează că CSM are încă mult de lucru pentru a obține o mai mare încredere din partea judecătorilor.

Fiind întrebați în 2023 despre procedura de numire în funcție a judecătorilor, ca și în anul 2020, 69% din judecători au declarat că aceasta se bazează pe merit. 61% din judecători au declarat că promovarea judecătorilor se bazează pe merit, cu 13% mai mult decât în 2020. În continuare, pentru prima dată dacă numirea conducerii instanțelor judecătorești este bazată pe merit, doar 59% din judecători au fost de acord cu această afirmație.

În ceea ce privește sistemul de tragere la răspundere disciplinară a judecătorilor, în 2023, 56% dintre judecători au declarat că acesta este adecvat, ceea ce este cu 25% mai mult decât în 2020. Judecătorii au deplâns cel mai mult participarea în procedura disciplinară a persoanei care a depus sesizarea, numărul mare al abaterilor disciplinare și formularea prea generală a acestora.

Fiind întrebați în 2023 dacă sunt de acord cu afirmația că sistemul de admitere la INJ este bazat pe merit, 72% din judecători au răspuns afirmativ, cu 19% mai mult decât în 2020. În ceea ce privește notele de absolvire/examenul de capacitate de la INJ, 76% din judecători au fost de acord că ele se bazează pe merit, cu 20% mai mult decât în 2020. 77% din judecători sunt de acord cu afirmația că instruirea inițială la INJ răspunde nevoilor reale ale viitorilor judecători, cu 7% mai mult decât în 2020. Referitor la instruirea continuă la INJ, 78% dintre judecători susțin că aceasta corespunde nevoilor lor, cu 2% mai mult decât în 2020. Aceste cifre sugerează o sporire considerabilă a încrederii judecătorilor în activitatea INJ.

b. Procurorii

În ceea ce privește activitatea CSP, 51% din procurori consideră în 2023 că CSP apără eficient independența procurorilor, cu 4% mai mult decât în 2020. 66% din procurori consideră în 2023 că hotărârile CSP sunt bine motivate, în anul 2020 de aceeași opinie fiind împărtășită de 77% din procurori. În anul 2023, 60% din procurori consideră că activitatea CSP este transparentă, ceea ce

este cu 17% mai puțin decât în 2020. În ceea ce privește comunicarea eficientă a CSP cu procurorii, 50% din procurori au susținut în 2023 această afirmație, în scădere cu 2% față de 2020. Fiind întrebați pentru prima dată dacă sunt de părere că CSP acționează independent, nefiind controlat politic, doar 37% din procurori au fost de acord cu această opinie. Cifrele sugerează că și CSP are încă mult de lucru pentru a se bucura de o mai mare încredere din partea procurorilor.

Fiind întrebați în 2023 despre procedura de numire a procurorilor în funcție, 52% din procurori au declarat că aceasta se bazează pe merit, ceea ce este cu 19% mai puțin decât în 2020. În 2023, 50% din procurori au declarat că promovarea procurorilor se bazează pe merit, cu 7% mai puțin decât în 2020. Fiind întrebați pentru prima dată dacă numirea procurorilor-șefi este bazată pe merit, doar 53% din procurori au fost de acord cu această afirmație.

În ceea ce privește sistemul de tragere la răspundere disciplinară a procurorilor, în 2023, 48% dintre procurori a declarat că acesta este adecvat, ceea ce este cu 22% mai mult decât în 2020. Procurorii, de asemenea, s-au plâns cel mai mult de numărul mare al abaterilor disciplinare și formularea prea generală a acestora.

Fiind întrebați în 2023 dacă sunt de acord cu afirmația că sistemul de admitere la INJ este bazat pe merit, 61% din procurori au răspuns afirmativ, cu 16% mai mult decât în 2020. În ceea ce privește notele de absolvire/examenul de capacitate de la INJ, 64% din procurori au fost de acord că se bazează pe merit, cu 17% mai mult decât în 2020. Referitor la instruirea inițială la INJ și dacă aceasta răspunde nevoilor reale ale viitorilor procurori, 73% din procurori sunt de acord cu această afirmație, cu 5% mai mult decât în 2020. Referitor la instruirea continuă la INJ, 76% dintre procurori susțin că aceasta corespunde nevoilor lor, cu 8% mai mult decât în 2020. Aceste cifre sugerează că și procurorii au o mai mare încredere în activitatea INJ decât în 2020.

c. Avocații

80% din avocați au fost de acord cu afirmația că, în ultimii patru ani, activitatea Consiliului Uniunii Avocaților a fost bună. De activitatea actualului președinte al Uniunii Avocaților sunt mulțumiți 90% din avocați, iar de activitatea decanilor 88% din avocați. 82% din avocați au fost de acord cu afirmația că, în ultimii patru ani, Comisia pentru etică și disciplină a avocaților a adoptat hotărâri corecte. De asemenea, 65% din avocați a fost de acord cu afirmația că activitatea Comisiei de licențiere a profesiei de avocat a fost corectă.

89% dintre avocați au declarat că pentru ei este importantă instruirea organizată de Uniunea Avocaților, cu 7% mai mult decât în 2020. Sondajul, de asemenea, conține tematicile de instruire preferate de avocați. În 2023, avocații preferă să fie instruiți în principal despre schimbările legislative recente, contenciosul administrativ, succesiune, procedura și practica CtEDO, nulitățile în procesul civil și penal, insolabilitate și evoluția practicii judecătorești.

BLOCUL III.**Reforma justiției**

Atât judecătorii, cât și procurorii și avocații au fost întrebați în ce măsură sunt de acord cu evaluarea externă anunțată de autorități, supranumită și vetting. Numărul judecătorilor care susțin această reformă (40%) este mai mare decât al celor care o nu susțin (35%), iar 25% din judecători au o atitudine neutră față de ea. În cazul procurorilor, 39% nu sunt de acord cu evaluarea externă, 27% o susțin, iar 35% au o atitudine neutră. Marea majoritate a avocaților susțin reforma. În susținerea ei au pledat 71% din avocați și doar 18% din avocați au spus că nu o susțin. O întrebare similară a fost adresată și în cadrul sondajului din 2020. Numărul susținătorilor acestei reforme a crescut din 2020 până în 2023, de la 21% la 40% în cazul judecătorilor, de la 25% la 27% în cazul procurorilor și de la 64% la 71% în cazul avocaților.

Judecătorii și procurorii, de asemenea, au fost întrebați dacă ar accepta să fie supuși evaluării externe. 64% din judecători și 62% din procurori au răspuns afirmativ, 10% din judecători și 11% din procurori au răspuns că vor demisiona, iar 23% din judecători și 26% din procurori au declarat că încă nu știu cum vor proceda.

Recent, a fost adoptată Legea privind reformarea CSJ și transformarea acesteia într-o instanță de casație. 42% din judecători, 39% dintre procurori și 51% din avocați susțin această reformă. 31% din judecători, 22% din procurori și 28% dintre avocați nu susțin această reformă. În 2023, 28% din judecători și 40% din procurori au avut o atitudine neutră față de această inițiativă. Numărul susținătorilor acestei reforme a crescut considerabil în rândul judecătorilor și avocaților. În anul 2020, doar 29% din judecători și 41% din avocați susțineau reforma. De cealaltă parte, numărul procurorilor care o susțin a scăzut de la 49% în 2020 la 39% în 2023.

Fiind întrebați în 2023 despre inițiativa de creare a instanțelor judecătorești anticorupție, 36% din judecători sunt în favoarea acestei reforme, iar 37% nu o susțin. 35% din procurori și 42% din avocați susțin reforma, iar 34% din procurori și 40% din avocați nu o susțin. Aceste cifre confirmă că părerile specialiștilor cu privire la această inițiativă sunt împărțite la egalitate.

Toți participanții au fost întrebați despre legea care presupune comasarea judecătoriilor mici. Din 2020 până în 2023, susținătorii acestei reforme, adoptate în 2017, au scăzut în rândul judecătorilor de la 49% la 43%. Rata susținerii în rândul procurorilor a rămas aproape aceeași, de 32%, iar susținerea în rândul avocaților a crescut de la 38% la 50%. Fiind întrebați dacă aceeași reformă ar trebui aplicată și în cazul procuraturilor teritoriale, 79% din judecători și 65% din avocați au răspuns afirmativ. Doar 50% din procurori susțin comasarea procuraturilor teritoriale mici.

Fiind întrebați în 2023 despre măsurile care ar putea simplifica procedurile judiciare, 93% din judecători, 90% din procurori și 63% din avocați au optat pentru simplificarea modului de întocmire a proceselor-verbale ale ședințelor penale și contravenționale. 88% din judecători, 96% din procurori și 79% din avocați au susținut audierea prin teleconferință a martorilor aflați peste hotare, iar 85% din judecători, 72% din procurori și 62% din avocați au optat pentru citarea tuturor participanților prin poștă electronică. 89% din judecători, 92% din procurori și 67% din avocați susțin introducerea măsurilor mai dure pentru disciplinarea părților, iar 65% din judecători, 82% din procurori și 58% din avocați susțin introducerea răspunderii penale a acuzatului și a victimei pentru declarații mincinoase.

Fiind întrebați despre decriminalizarea conducerii mijlocului de transport în stare de ebrietate ușoară, 63% din judecători, 70% din procurori și 65% din avocați au răspuns afirmativ. Cel mai mult, însă, este susținută necesitatea uniformizării practicii curților de apel și a CSJ. Pentru aceasta au

optat mai mult de 90% din judecătorii, procurorii și avocații chestionați. Aceste cifre confirmă că atât judecătorii, cât și procurorii și avocații optează pentru simplificarea procedurilor de examinarea a cauzelor, recurgerea mai frecventă la soluții IT în justiție și uniformizarea practicii judecătorești.

Participanții la sondajul din 2023 au fost întrebați și despre măsurile care ar putea fi luate pentru îmbunătăți activitatea procurorilor. Introducerea sistemului de distribuire aleatorie a dosarelor în procuratură este susținută de 94% din judecători, 75% din procurori și 88% din avocați. Introducerea unui sistem electronic de gestionare a dosarelor în procuratură este susținută de 93% din judecători, 76% din procurori și 91% din avocați. Specializarea procurorilor este susținută de 92% din judecători, 77% din procurori și 84% din avocați. Reducerea numărului procurorilor Procuraturii Generale este susținută de 87% din judecători, 79% din procurori și 86% din avocați. Prezentarea învinuirii în judecată de procurorul responsabil de urmărirea penală este susținută de 88% din judecători, 79% din procurori și 90% din avocați, iar oferirea independenței procesuale mai mari procurorului este susținută de 95% din judecători, 86% din procurori și 83% din avocați. Din aceste date rezultă că 3/4 din procurori susțin introducerea unui sistem de distribuire aleatorie a dosarelor în procuratură și a unui sistem electronic de gestionare a cauzelor în procuratură. Majoritatea procurorilor, de asemenea, optează pentru o mai mare independență procesuală și reducerea numărului procurorilor din Procuratura Generală. Susținerea acestor reforme este și mai mare în rândul avocaților și judecătorilor.

La propunerea CSP, în sondaj a fost introdusă întrebarea dacă acordarea statutului de magistrat procurorilor va îmbunătăți activitatea acestora. 48% din judecători, 83% din procurori și doar 19% din avocați sunt de acord cu această afirmație..

BLOCUL IV.

Egalitatea de gen

53% din judecători, 55% din procurori și 39% din avocați consideră că în ultimii cinci ani nivelul egalității de gen în sistemul judecătoresc și în procuratură s-a îmbunătățit. În anul 2020 cu această afirmație erau de acord 56% din judecători și 53% din procurori. Fiind întrebați despre ce categorii de persoane sunt necesare mai mult în sistemul judecătoresc și în procuratură, atât judecătorii, cât și procurorii și avocații au răspuns că este nevoie de mai mulți tineri. Procurorii, de asemenea, au menționat că în sistemul judecătoresc și în procuratură este nevoie și de mai mulți bărbați.

93% din judecători, 89% din procurori și 81% din avocați sunt de acord în 2023 cu afirmația că sistemul de instruire, selecție și promovare în funcție a judecătorilor și procurorilor asigură egalitatea de gen. Aceste cifre au crescut semnificativ față de 2020, când cu această afirmație erau de acord doar 68% din judecători și 69% din procurori (atunci avocații nu au fost întrebați despre acest aspect).

BLOCUL V.

Fenomenul corupției

Fiind întrebați în 2023 despre percepția nivelului corupției în țară, 12% din judecători, 7% din procurori și 3% din avocați au declarat că în Republica Moldova nu există corupție. În 2020 cu această afirmație

au fost de acord tot 12% din judecători, 9% din procurori și 6% din avocați. De cealaltă parte, 33% din judecători, 43% din procurori și 64% dintre avocați au răspuns că în Moldova există multă corupție, în timp ce, în 2023, cu această afirmație au fost de acord 28% din judecători, 43% din procurori și 75% din avocați. Aceste cifre confirmă că 1/3 din judecători, 4 din 10 procurori și 2/3 din avocați consideră în 2023 că în Moldova există multă corupție. Fiind întrebați despre stratificarea corupției, 61% din judecători, 57% din procurori și 71% din avocați au declarat în 2023 că corupția este răspândită la toate nivelele, nu doar la nivelul conducerii sau a executanților. Aceste cifre confirmă că fenomenul corupției încă reprezintă o problemă foarte serioasă pentru Republica Moldova.

Fiind întrebați în 2023 despre câtă corupție există în instituțiile publice, 46% din judecători, 63% din procurori și 59% din avocați consideră că în Parlament există multă și foarte multă corupție. 43% din judecători, 62% din procurori și 61% din avocați consideră că în Guvern există multă și foarte multă corupție. 22% din judecători, 35% din procurori și 24% din avocați consideră că în Președinție există multă și foarte multă corupție. 40% din judecători, 42% din procurori și 61% din avocați consideră că în Centrul Național Anticorupție (CNA) există multă și foarte multă corupție. În poliție există multă și foarte multă corupție potrivit celor 44% din judecători, 41% din procurori și 78% din avocați. Surprinzător, cele trei profesii au declarat că în profesiile lor nivelul corupției este mai scăzut ca în președinție, instituția cea mai puțin coruptă potrivit Barometrului Opiniei Publice. Cifrele din sondaj confirmă că profesiile juridice, în general, recunosc existența fenomenului corupției în țară și în sistemul de justiție, însă preferă să creadă că corupția este răspândită mai larg în alte profesii decât în cea din care fac parte.

Fiind întrebați despre care sunt cele mai corupte instanțe judecătorești, toate cele trei profesii au arătat spre curțile de apel (preponderent), urmate de CSJ. Din organele de autoadministrare a judecătorilor, cele trei profesii au identificat CSM drept instituția cu cel mai înalt nivel al corupției, urmat de INJ. Comparând datele cu cele din 2020, constatăm că percepția corupției la INJ a scăzut de două ori atât în rândul judecătorilor, cât și în rândul avocaților.

Fiind întrebați despre cea mai coruptă procuratură, reprezentanții celor trei profesii au arătat spre Procuratura Anticorupție, urmată de Procuratura pentru Combaterea Criminalității Organizate și Cauze Speciale (PCCOCS). Trebuie, totuși, de menționat că, față de anul 2020, în 2023 de două ori mai puțini judecători și de trei ori mai puțini avocați au susținut că Procuratura Anticorupție este cea mai coruptă procuratură. Aceeași tendință a fost observată și în cazul PCCOCS.

Dintre organele de autoadministrare ale procurorilor, judecătorii și avocații au arătat spre CSP, urmat de INJ și Colegiul de selecție al procurorilor ca fiind cele mai corupte. Față de anul 2020, percepția procurorilor privind corupția la INJ a scăzut de la 35% la 15%, însă a crescut considerabil percepția privind corupția în CSP, de la 9% la 25% .

Potrivit avocaților și procurorilor, în avocatură cea mai multă corupție există în Comisia de licențiere a profesiei de avocat. Judecătorii au menționat avocații de rând drept categoria cea mai coruptă. În anul 2020, aceleași două categorii erau pe primele două locuri.

Fiind întrebați despre cauzele corupției, toate cele trei profesii au indicat spre salariile mici (82% din judecători, 95% din procurori și 69% din avocați), neatragera la răspundere a corupților (76% din judecători, 77% din procurori și 89% din avocați), lipsa de transparență a organelor de conducere și autoadministrare (67% din judecători, 70% din procurori și 78% din avocați) și deficiențele în sistemul de selecție și promovare în carieră (71% din judecători, 80% din procurori și 88% din avocați). Din alineat nou că fenomenul corupției este o parte indispensabilă a sistemului de justiție au fost de acord 24% din judecători, 43% din procurori și 67% din avocați.

METODOLOGIE

Sondajul a fost realizat de Centrul de Analiză și Investigații în Sociologie, Politologie și Psihologie „CIVIS” la comanda Centrului de Resurse Juridice din Moldova (CRJM) cu susținerea Biroului Internațional pentru Justiție Penală și Aplicarea Legii al Ambasadei SUA în Republica Moldova.

Obiectivul studiului: identificarea percepțiilor și practicilor judecătorilor, procurorilor și avocaților cu privire la starea justiției, autoadministrarea judecătorilor, procurorilor și avocaților, reforma justiției și fenomenul corupției în țară și în justiție.

Tipul studiului: sondaj național reprezentativ nivelul grupului țintă. Țintă.

Metoda de culegere a datelor: completare online de sine stătător a chestionarului prin intermediul unui link individualizat (70% din chestionare) combinată cu interviuarea la telefon (30%, preponderent în cazul avocaților).

Acoperire geografică: națională, fără Transnistria.

Grup țintă: judecătorii, procurorii și avocații

Instrument de cercetare: Chestionar structurat cu întrebări închise. Limba de interviuare – româna. Întrebările au fost elaborate de CRJM, iar chestionarele au fost consultate în prealabil cu Consiliul Superior al Magistraturii, Consiliul Superior al Procurorilor și cu Uniunea Avocaților.

Durata medie a interviului:

- 33 minute pentru judecători
- 30 minute pentru procurori
- 38 minute pentru avocați

Mărime eșantion:

- 128 judecători (34% din numărul total de judecători în funcție)
- 253 procurori (43% din numărul total de procurori în funcție)
- 223 avocați (11% din numărul total de avocați activi)

Design eșantion: a fost folosită metoda eșantionării exhaustive – fiecare judecător, procuror și avocat a fost invitat să participe la sondaj. Invitațiile au fost expediate în adresa instituțiilor în care activează judecătorii și procurorii. În cazul avocaților, solicitarea de completare a chestionarului a fost expediată în rețeaua electronică a avocaților și a fost solicitat ajutorul Uniunii Avocaților și a decanilor.

Perioada de culegere a datelor: 18 aprilie – 15 iunie 2023.

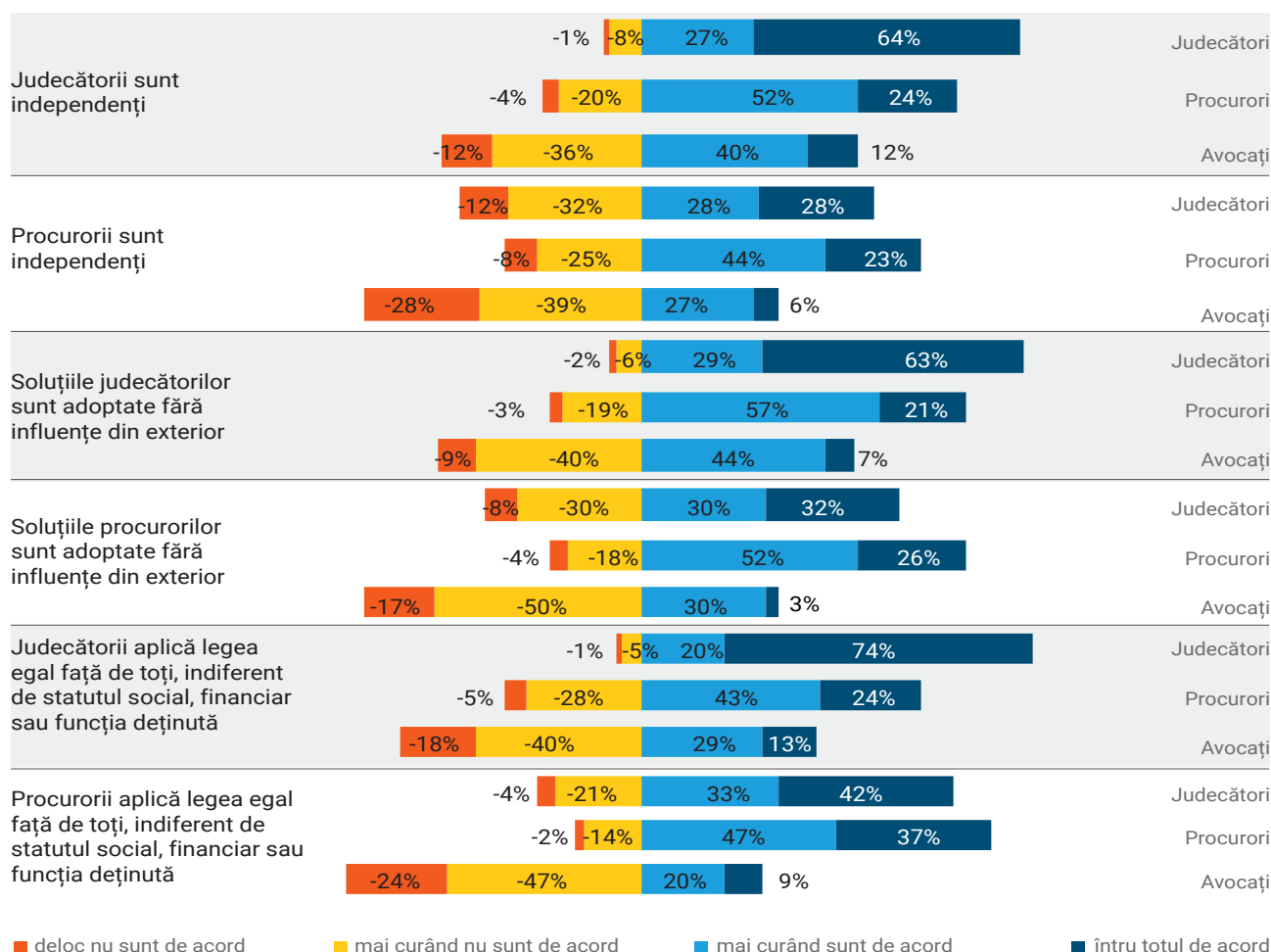
Dificultăți confruntate: receptivitate scăzută de a participa la sondaj din partea judecătorilor (preponderent din mun. Chișinău) și a avocaților.

Compararea datelor: Datele au fost comparate între profesii, precum și cu răspunsurile la întrebările similare oferite în cadrul sondajelor similare efectuate în anii [2015](#) și [2020](#).

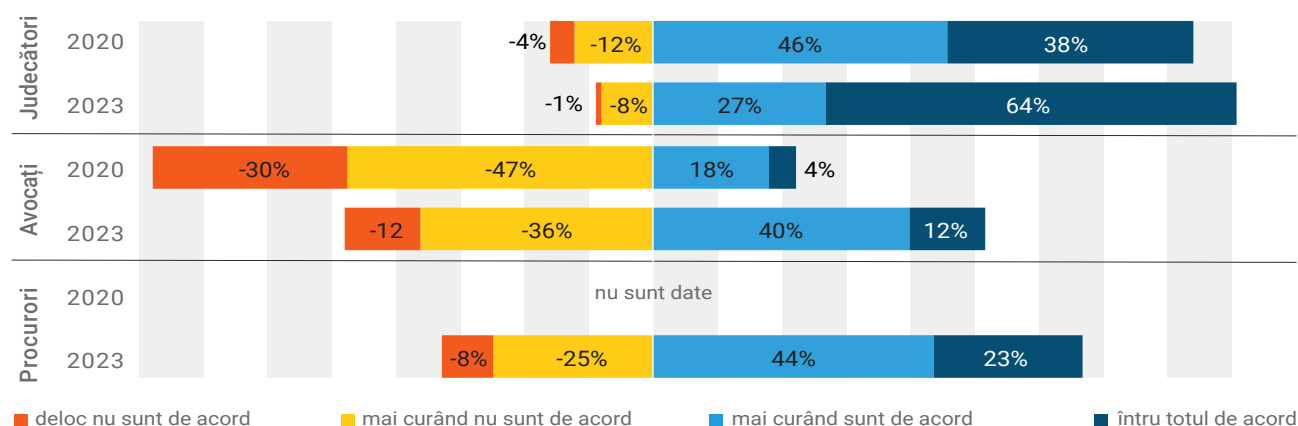
BLOCUL I:

**INDEPENDENȚA, CALITATEA
ȘI EFICIENȚA JUSTIȚIEI**

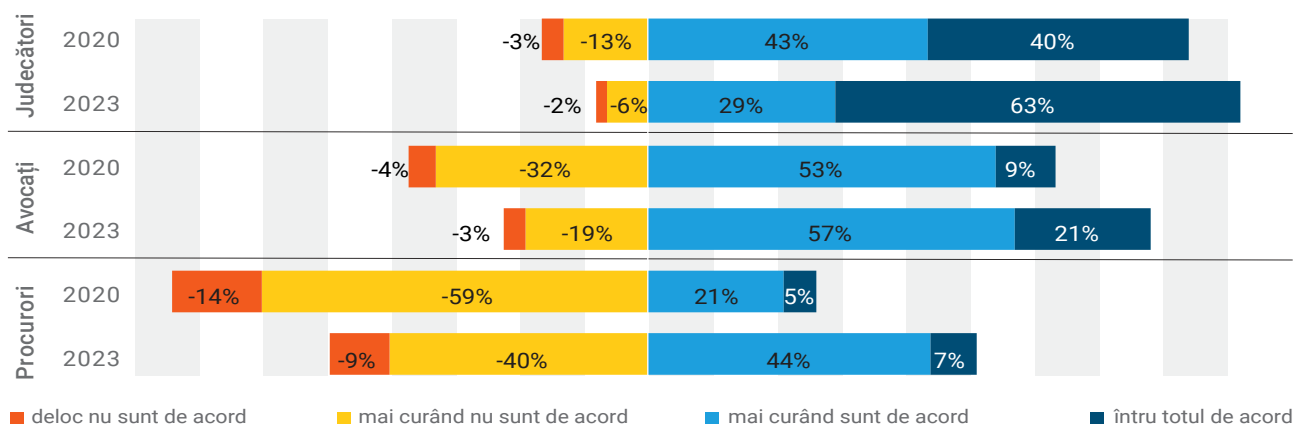
Q1. În ce măsură sunteți de acord cu următoarele afirmații privind independența justiției din Republica Moldova?

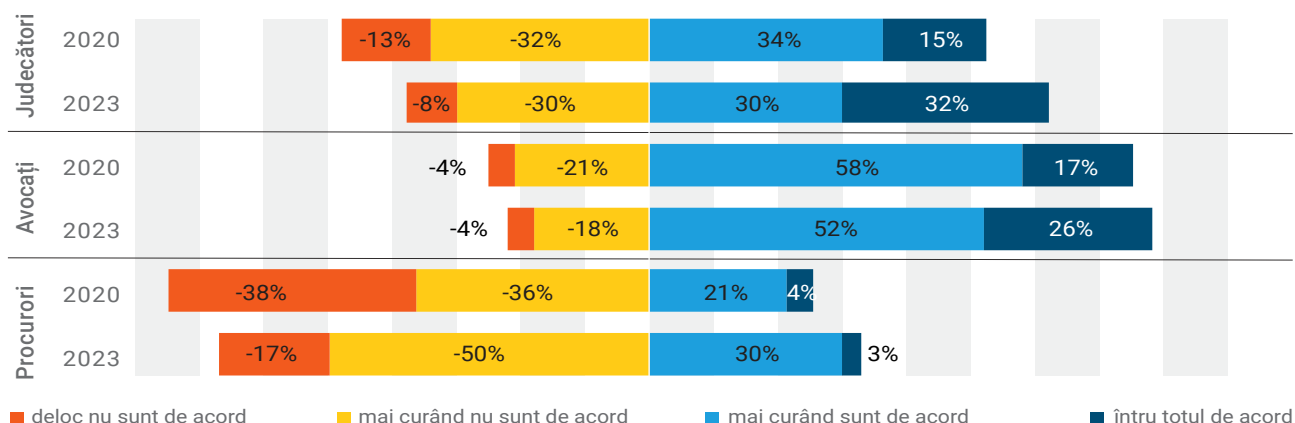
Q1.1. În ce măsură sunteți de acord cu afirmația că judecătorii sunt independenți?

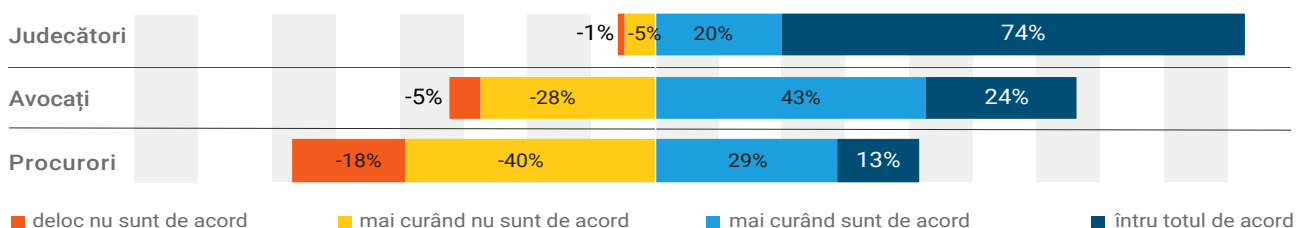
Q1.2. În ce măsură sunteți de acord cu afirmația că soluțiile judecătorilor sunt adoptate fără influențe din exterior?

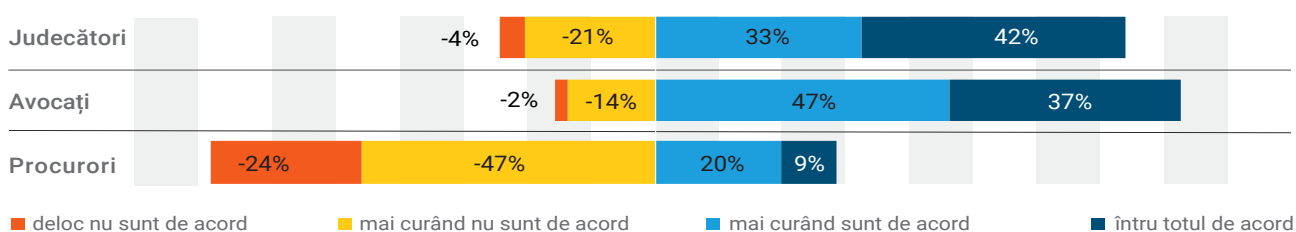
Q1.3. În ce măsură sunteți de acord cu afirmația că soluțiile procurorilor sunt adoptate fără influențe din exterior?

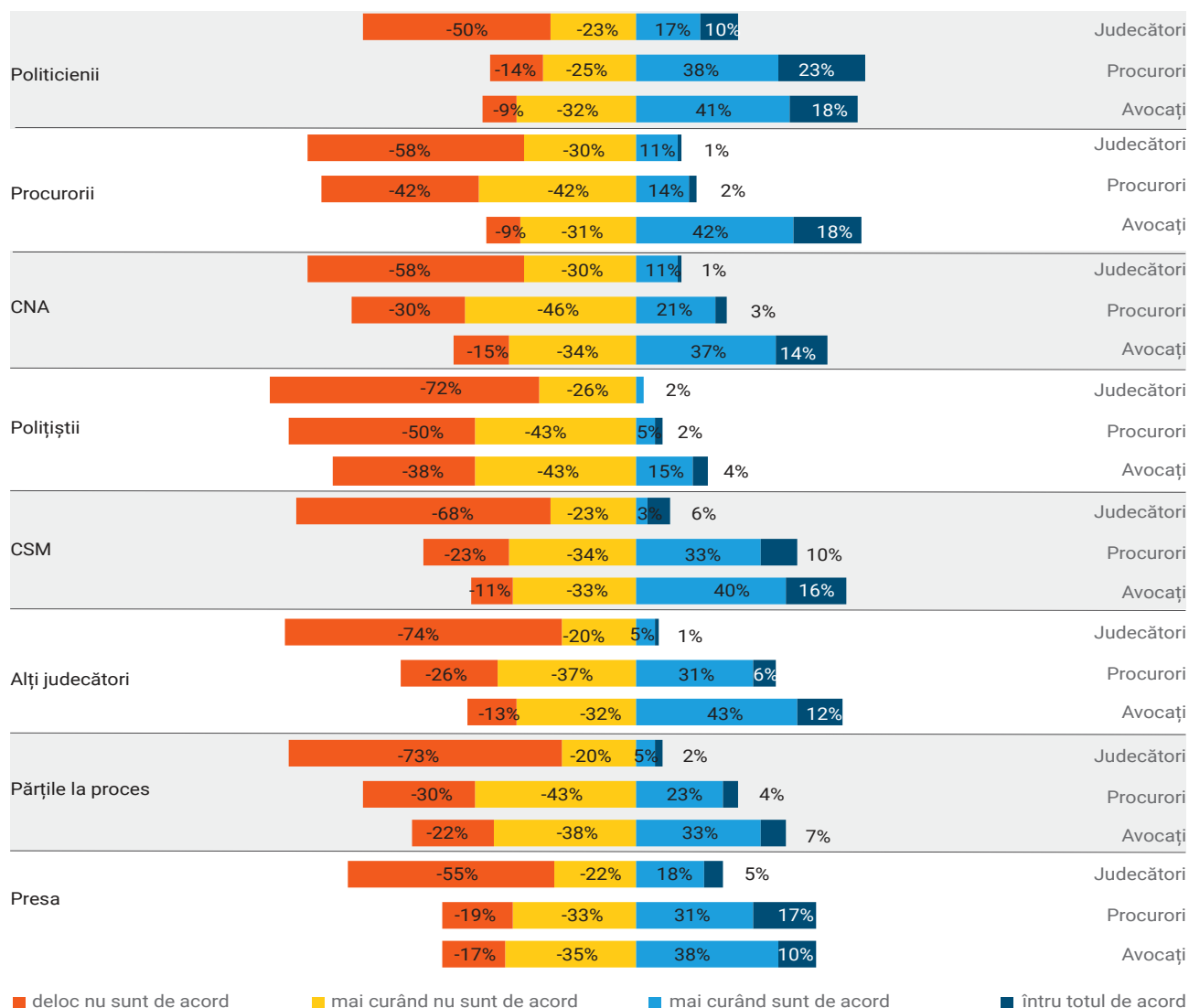
Q1.4. În ce măsură sunteți de acord cu afirmația că judecătorii aplică legea egal față de toți, indiferent de statutul social, financiar sau funcția deținută?

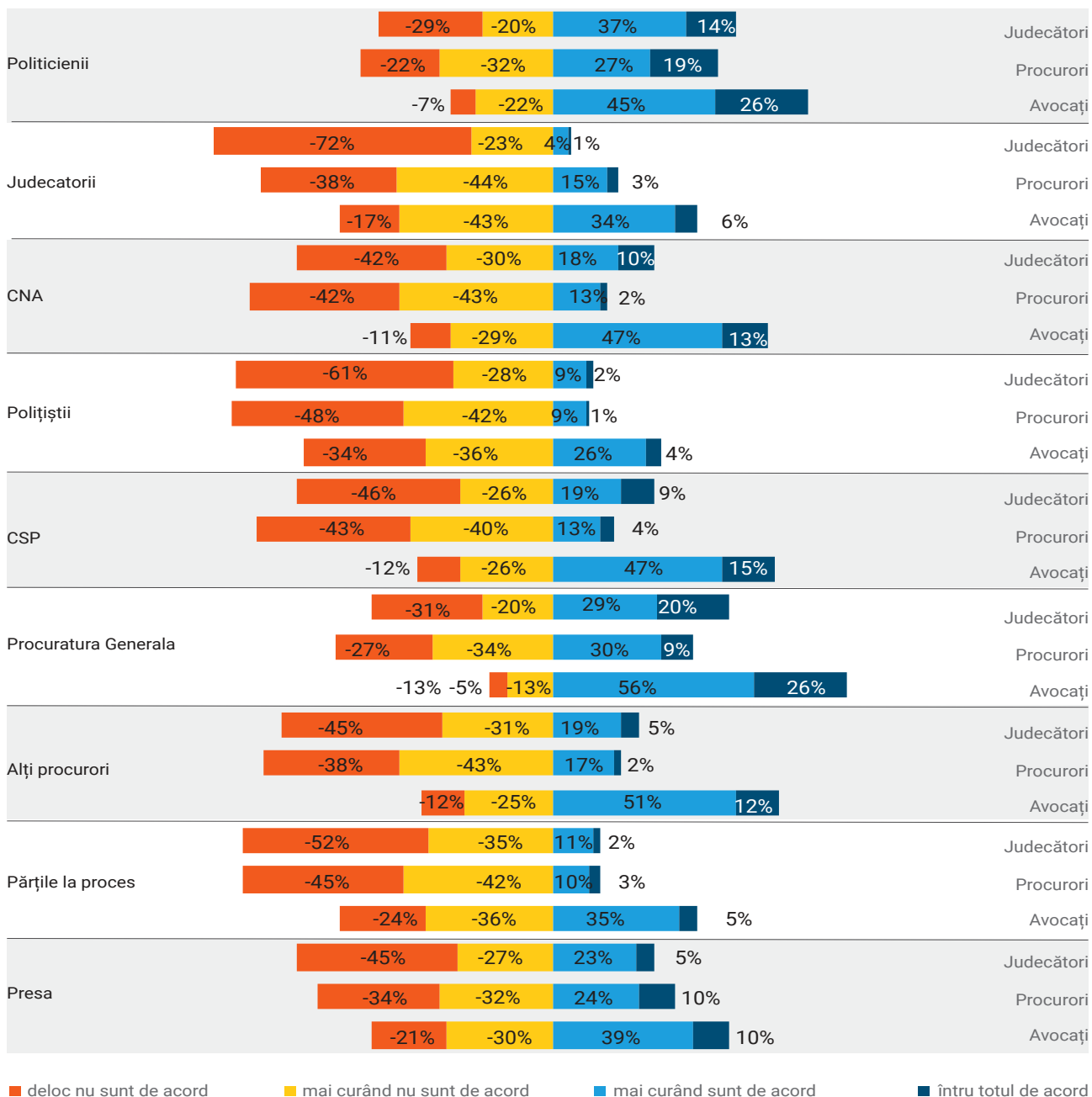
Q1.5. În ce măsură sunteți de acord cu afirmația că procurorii aplică legea egal față de toți, indiferent de statutul social, financiar sau funcția deținută?

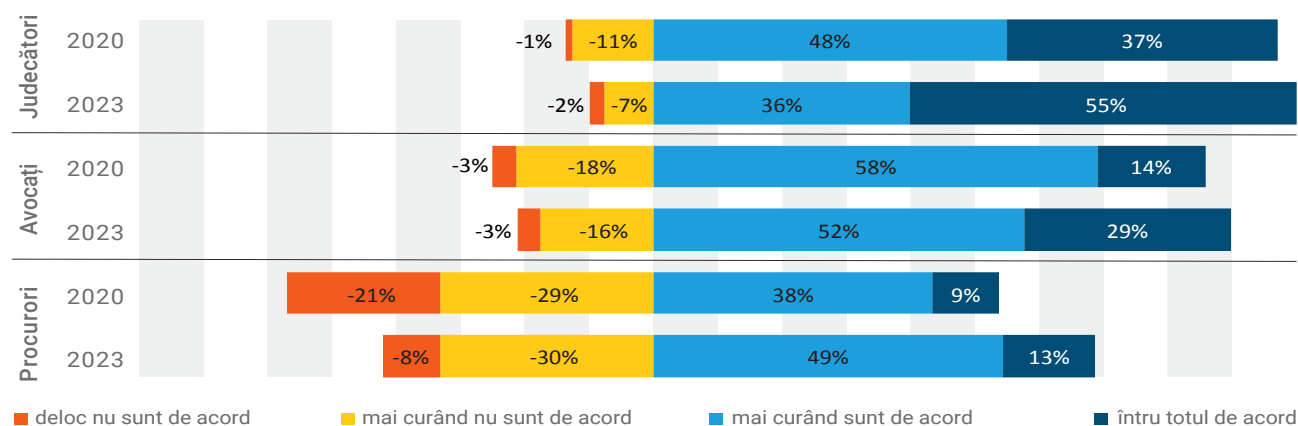
Q2. În ce măsură sunteți de acord cu afirmația că următorii subiecți influențează soluțiile judecătorilor?

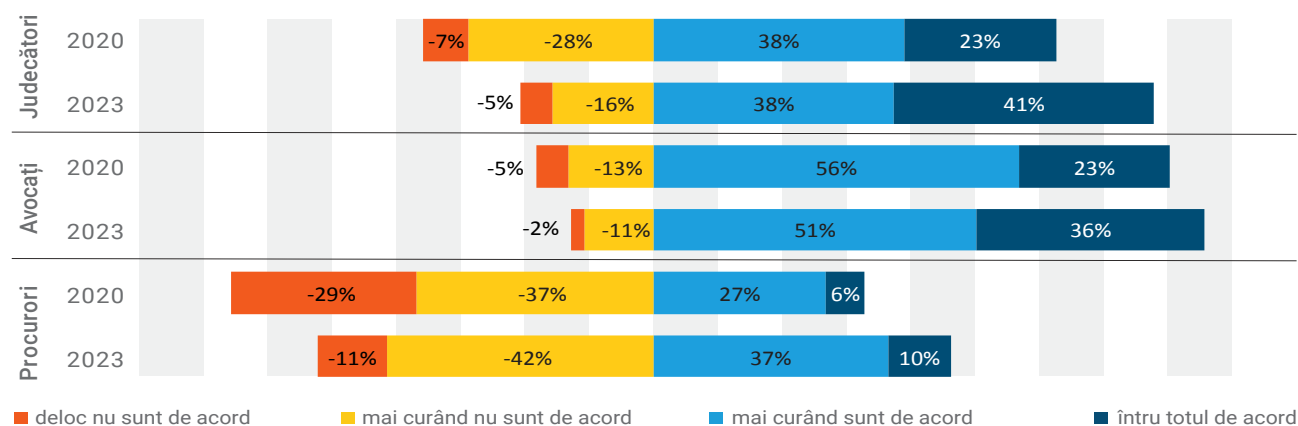
Q3. În ce măsură sunteți de acord cu afirmația că următorii subiecți influențează soluțiile procurorilor?

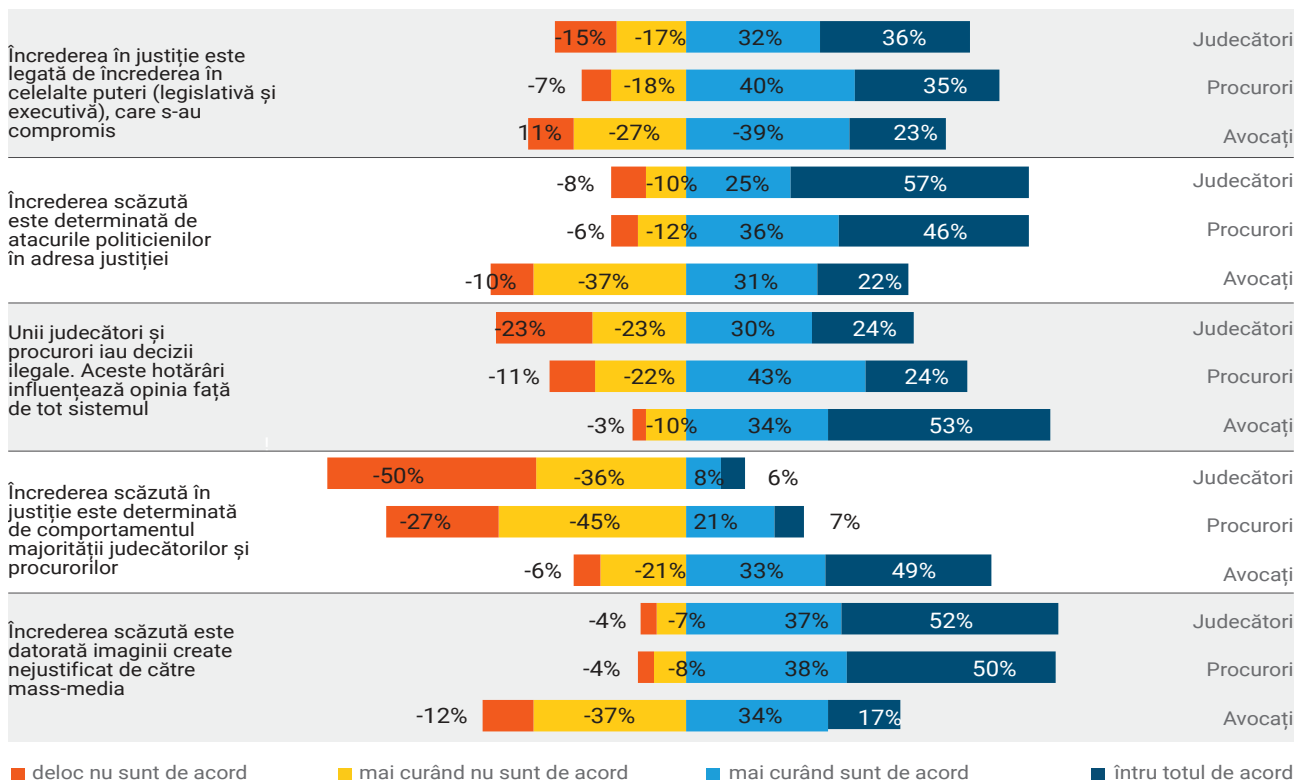
Q4.1. În ce măsură sunteți convins că, dacă Dumneavoastră sau cineva din rudele Dumneavoastră ar ajunge în judecată, judecătorii vor adopta hotărârea legală?

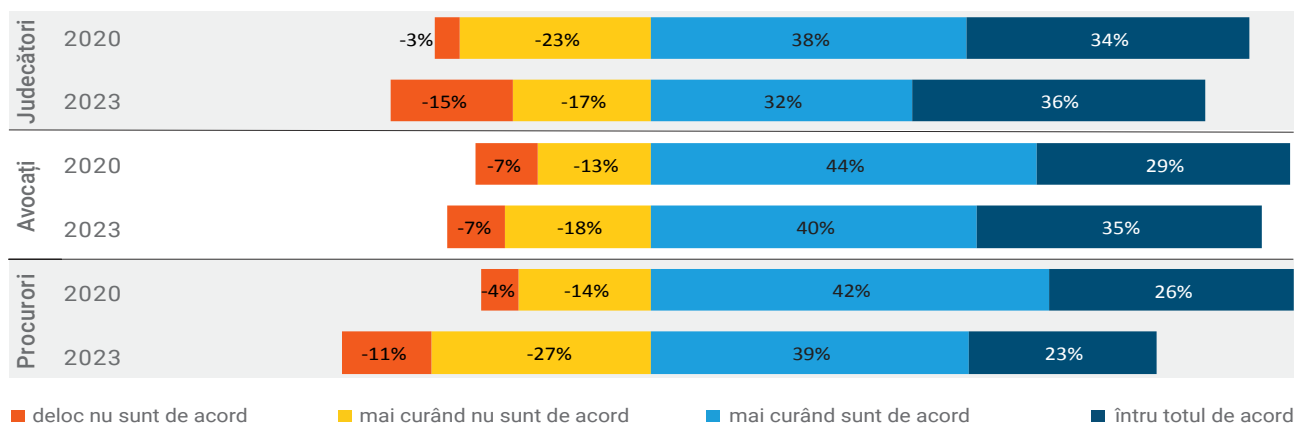
Q4.2. În ce măsură sunteți convins că, dacă Dumneavoastră sau cineva din rudele Dumneavoastră ar fi acuzați penal, procurorii vor adopta hotărârea legală?

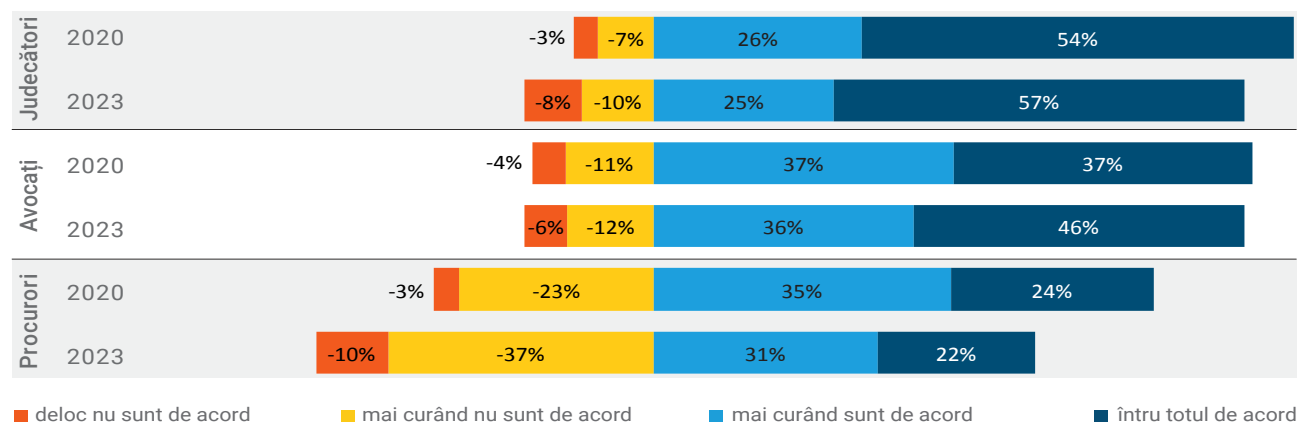
Q5. Încrederea publică în justiție este scăzută (conform datelor Barometrului Opiniei Publice din noiembrie 2022), fiind la nivelul din anul 2011. Cum explicați acest lucru?

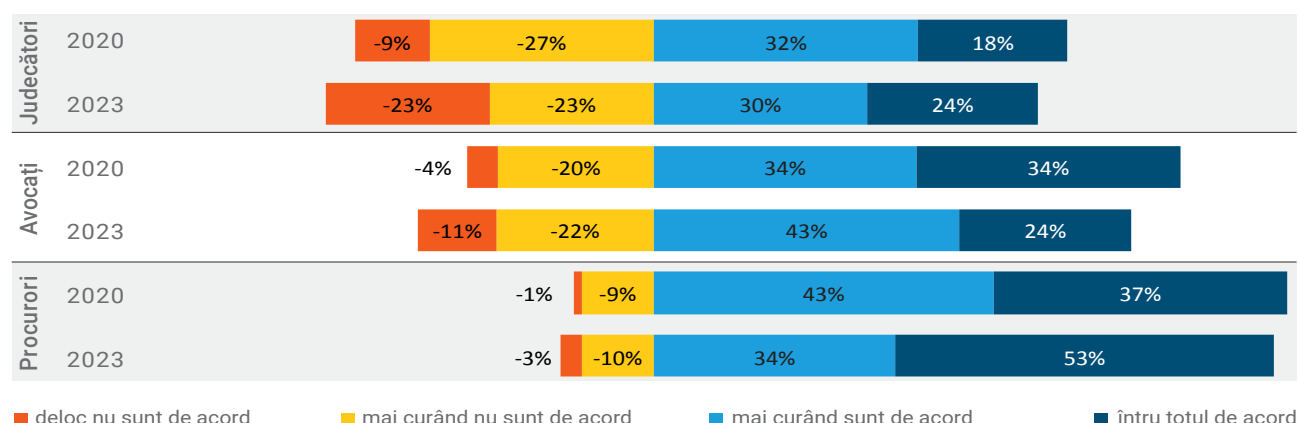
Q5.1. Încrederea în justiție este legată de încrederea în celelalte puteri (legislativă și executivă), care s-au compromis

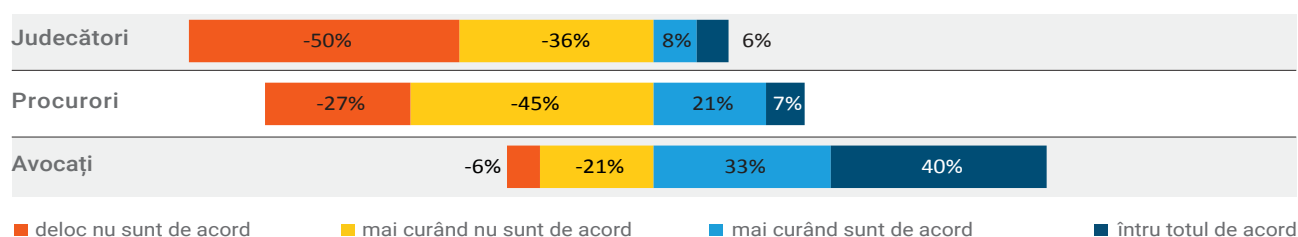
Q5.2. Încrederea scăzută este determinată de atacurile politicianilor în adresa justiției

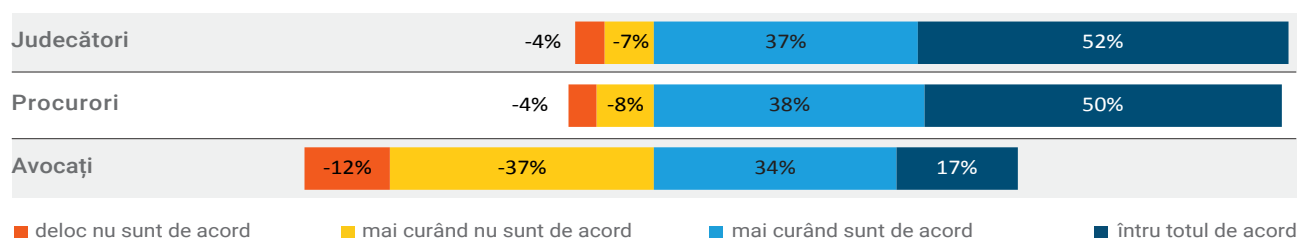
Q5.3. Unii judecători și procurori iau decizii ilegale. Aceste hotărâri influențează opinia față de tot sistemul

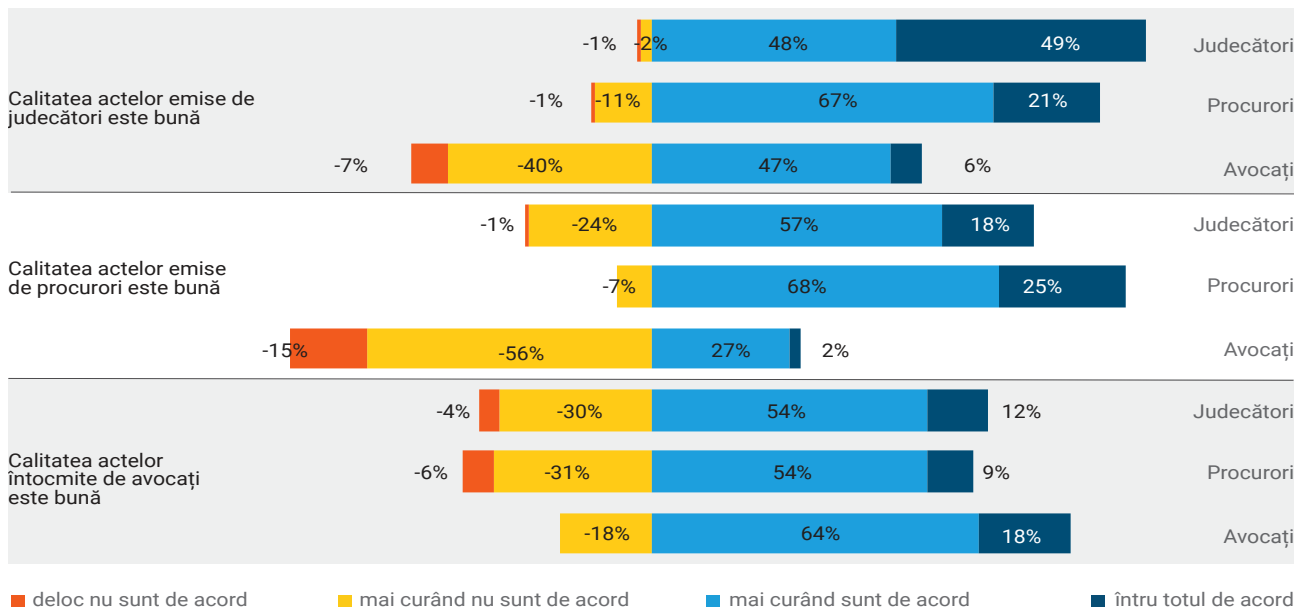
Q5.4. Încrederea scăzută în justiție este determinată de comportamentul majorității judecătorilor și procurorilor

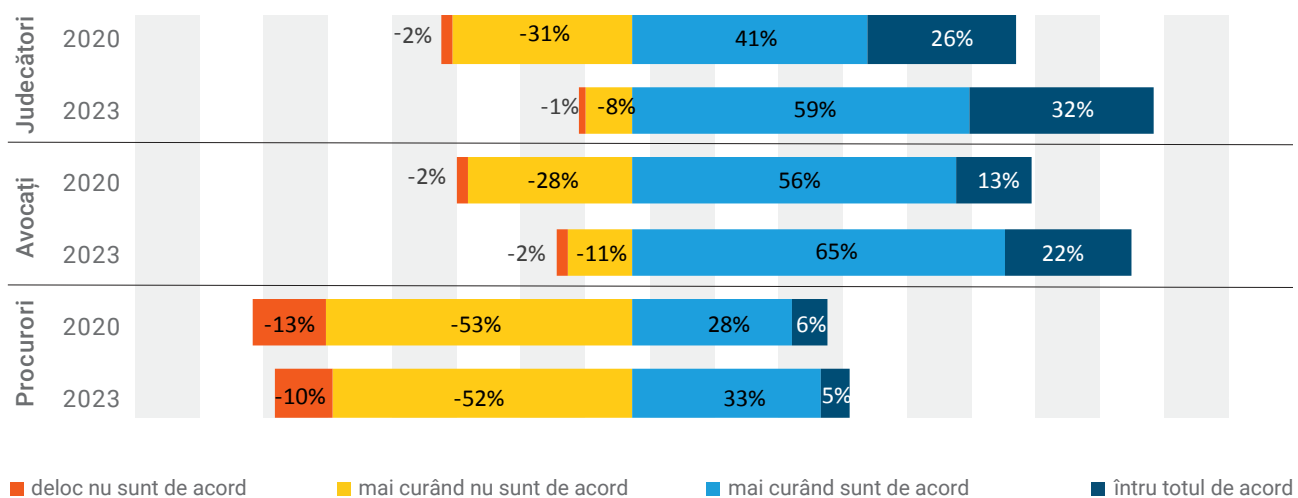
Q5.5. Încrederea scăzută este datorată imaginii create nejustificat de către mass-media

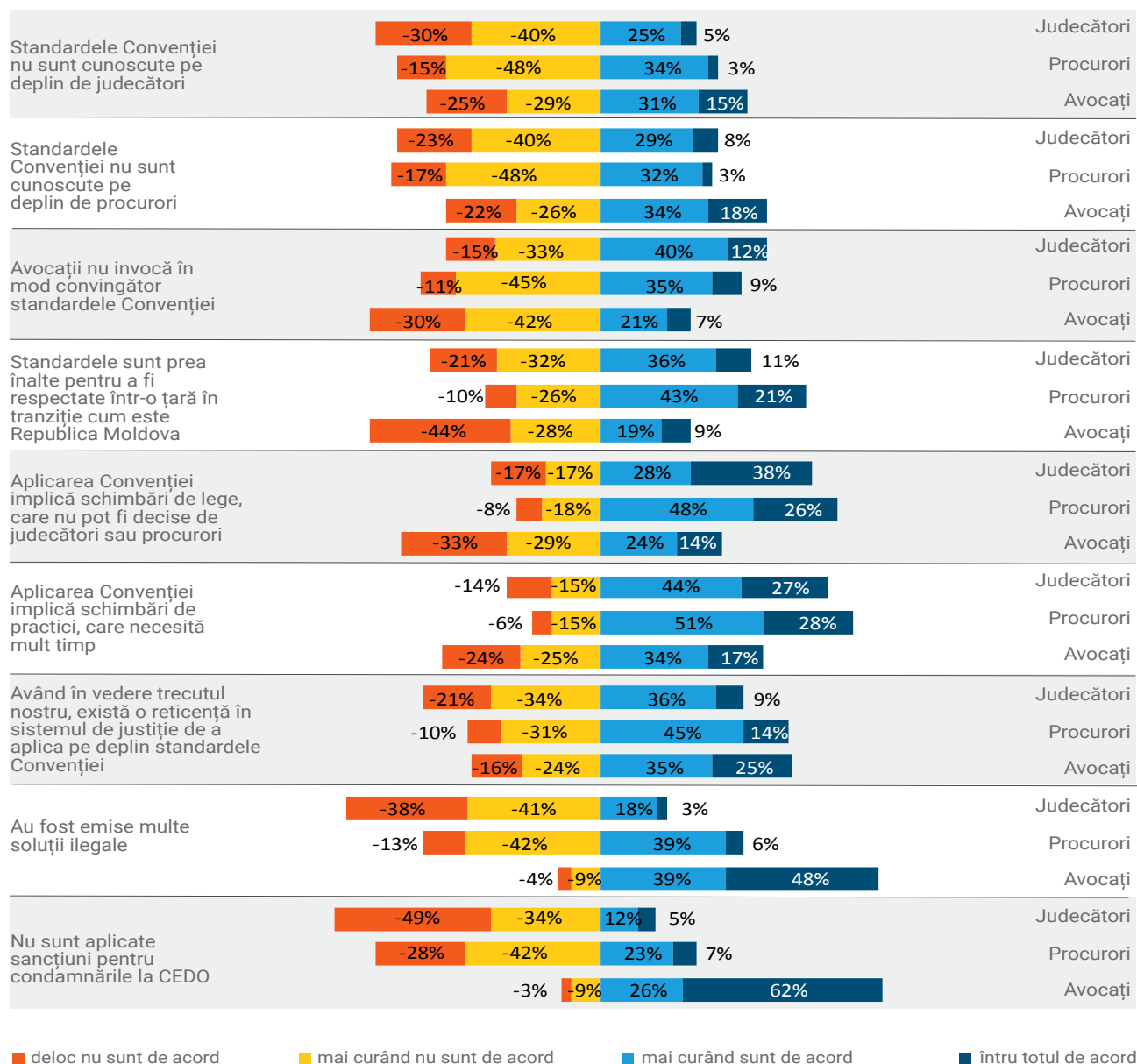
Q6. În ce măsură sunteți de acord cu următoarele afirmații cu privire la calitatea justiției?

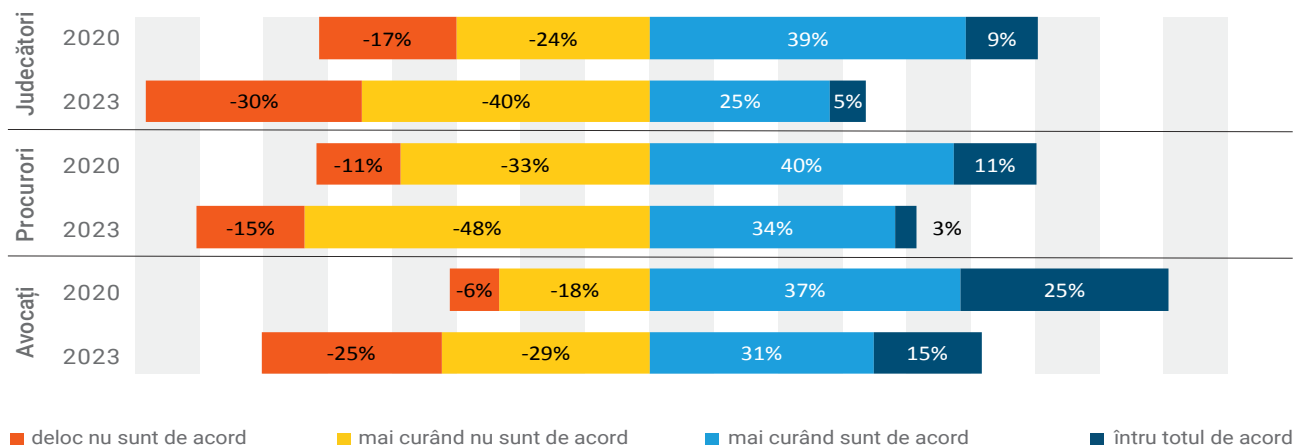
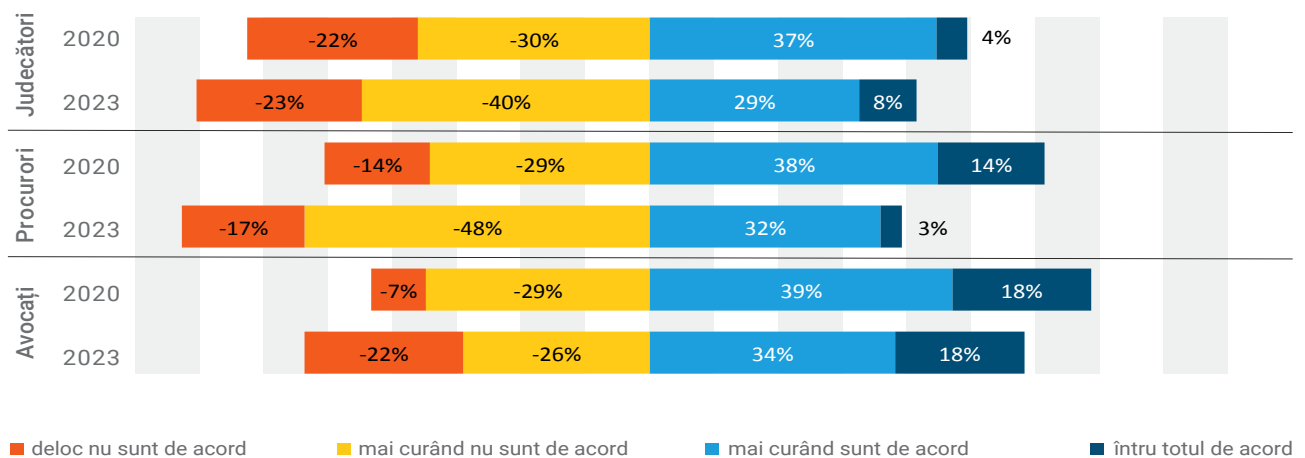
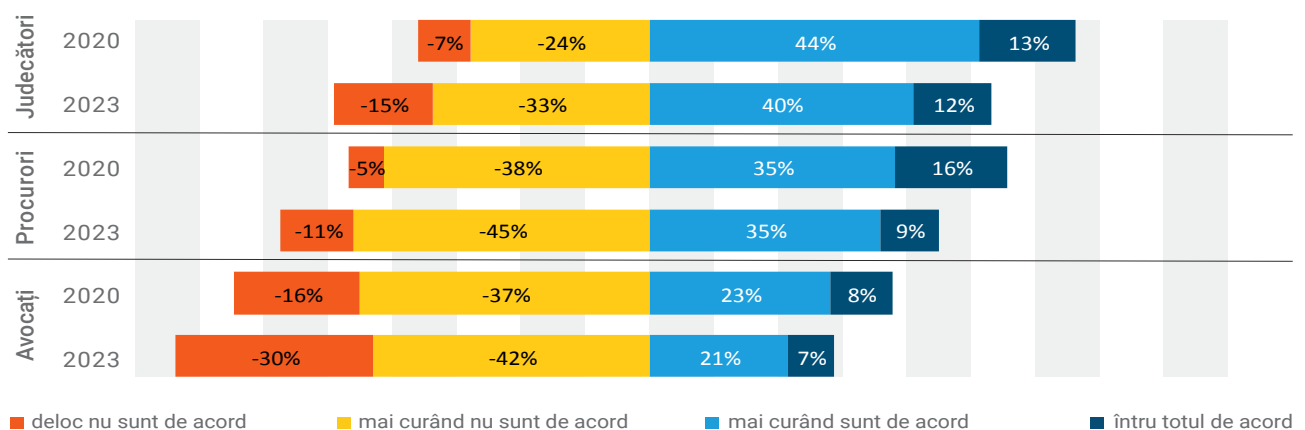

Q7. În ce măsură sunteți de acord cu afirmația că Convenția Europeană pentru Drepturile Omului este respectată în sistemul de justiție din Republica Moldova?

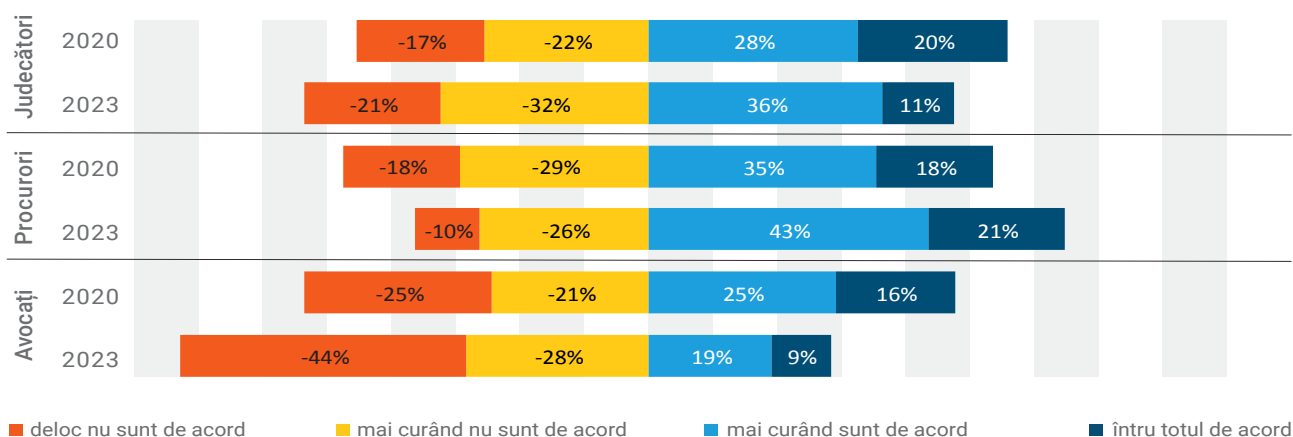

Q8. Potrivit datelor statistice oficiale ale Curții Europene a Drepturilor Omului, Republica Moldova a fost condamnată de CEDO în peste 500 de cazuri. Cum explicați acest lucru?

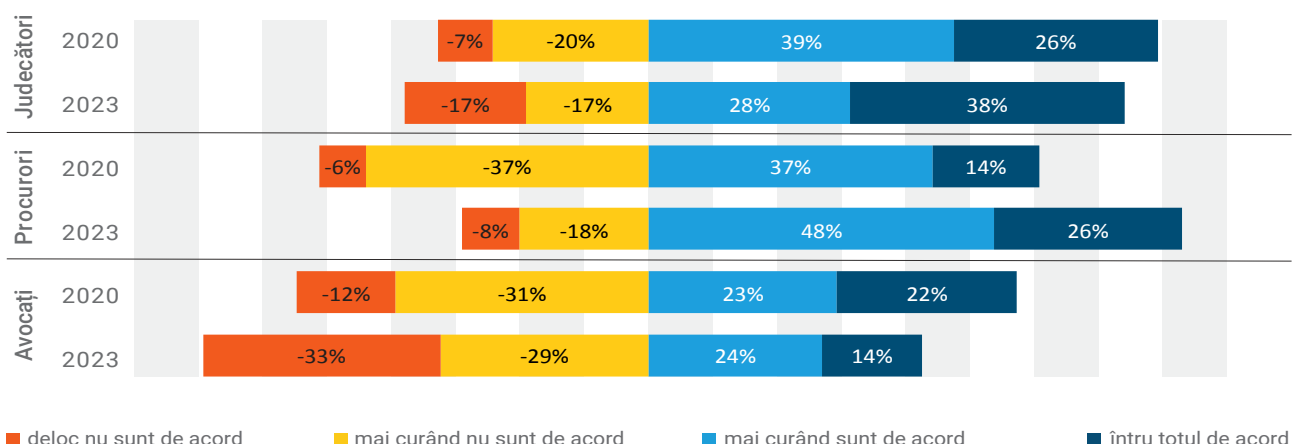

Q8.1. Standardele Convenției nu sunt cunoscute pe deplin de judecători**Q8.2. Standardele Convenției nu sunt cunoscute pe deplin de procurori****Q8.3. Avocații nu invocă în mod convingător standardele Convenție**

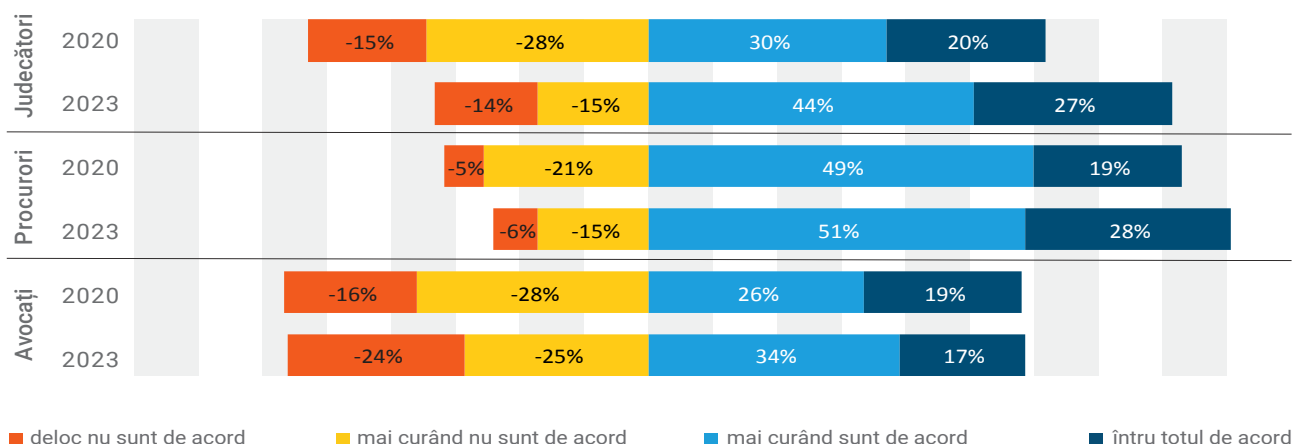
Q8.4. Standardele sunt prea înalte pentru a fi respectate într-o țară în tranziție cum este Republica Moldova

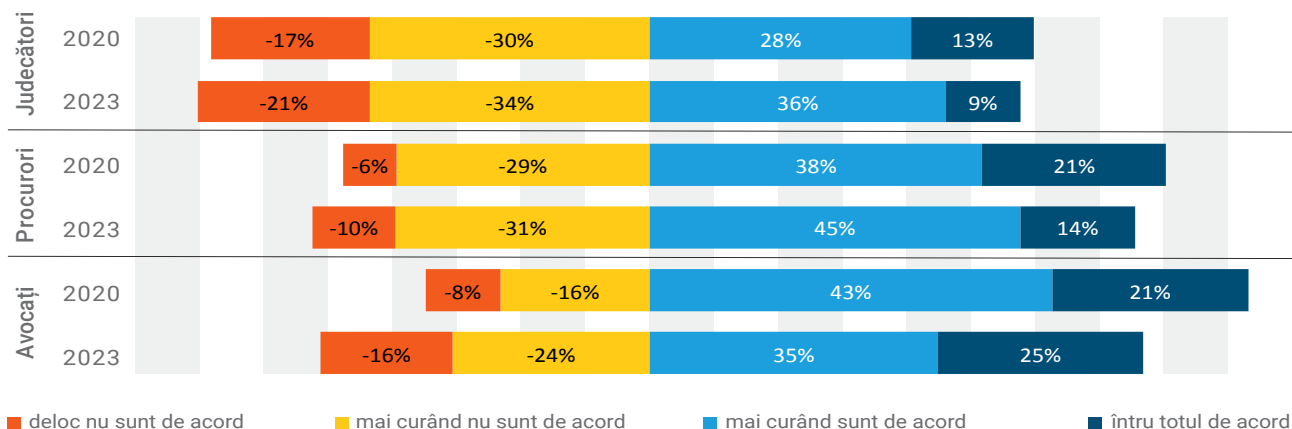
Q8.5. Aplicarea Convenției implică schimbări de lege, care nu pot fi decise de judecători sau procurori

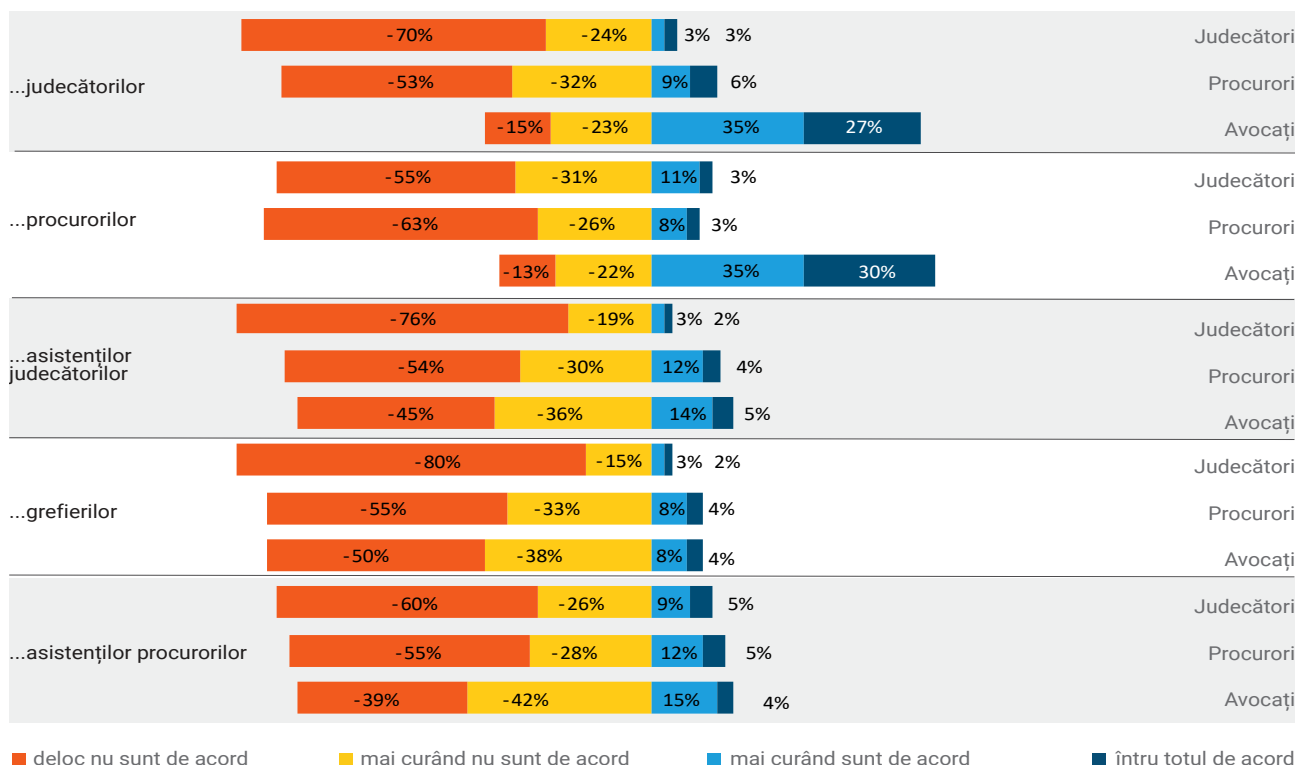
Q8.6. Aplicarea Convenției implică schimbări de practici, care necesită mult timp

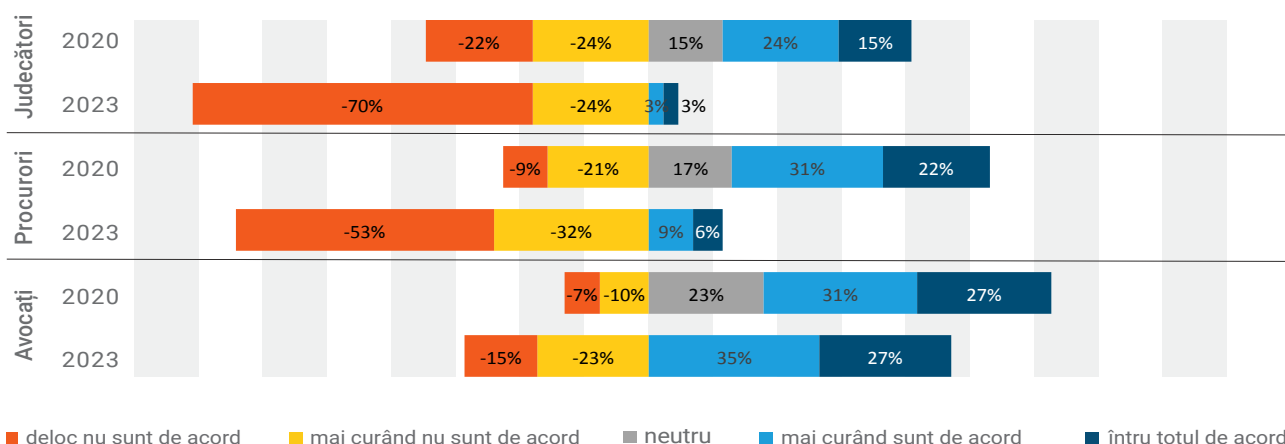
Q8.7. Având în vedere trecutul nostru, există o reticență în sistemul de justiție de a aplica pe deplin standardele Convenției

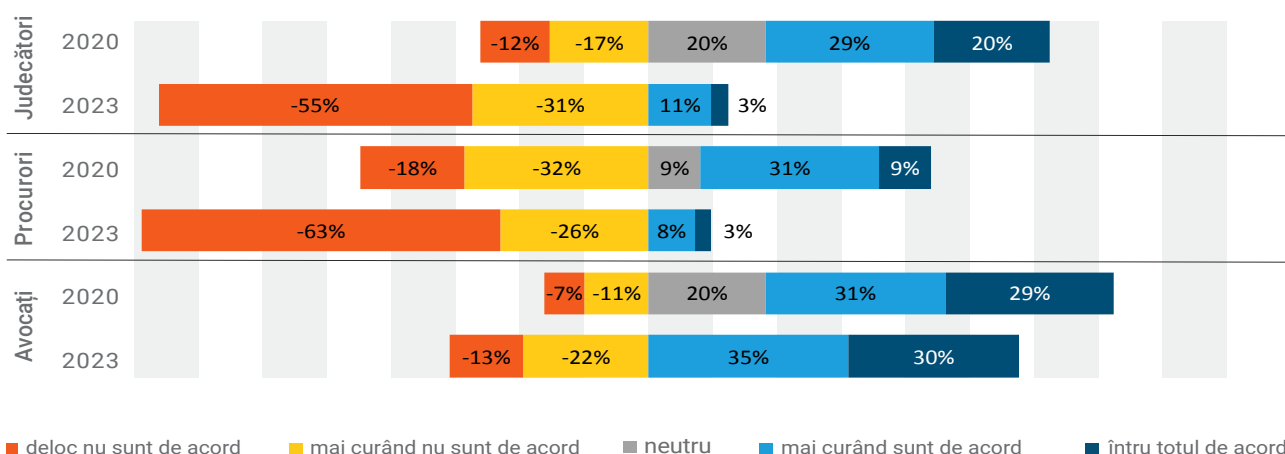
Q9. În ce măsură sunteți de acord cu afirmația că remunerarea actuală a următoarelor profesii este suficientă pentru a asigura acestora independență și imparțialitate?

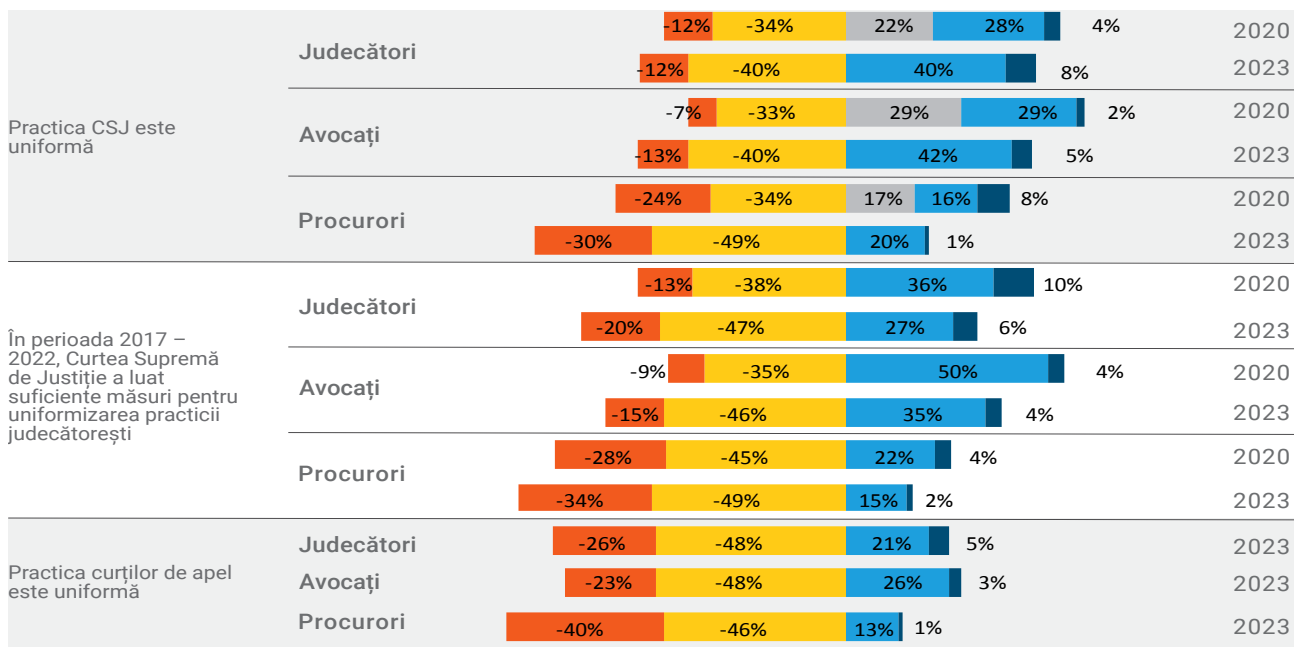
Q9.1. În ce măsură sunteți de acord cu afirmația că remunerarea actuală a judecătorilor este suficientă pentru a asigura acestora independență și imparțialitate?

Q9.2. În ce măsură sunteți de acord cu afirmația că remunerarea actuală a procurorilor este suficientă pentru a asigura acestora independență și imparțialitate?

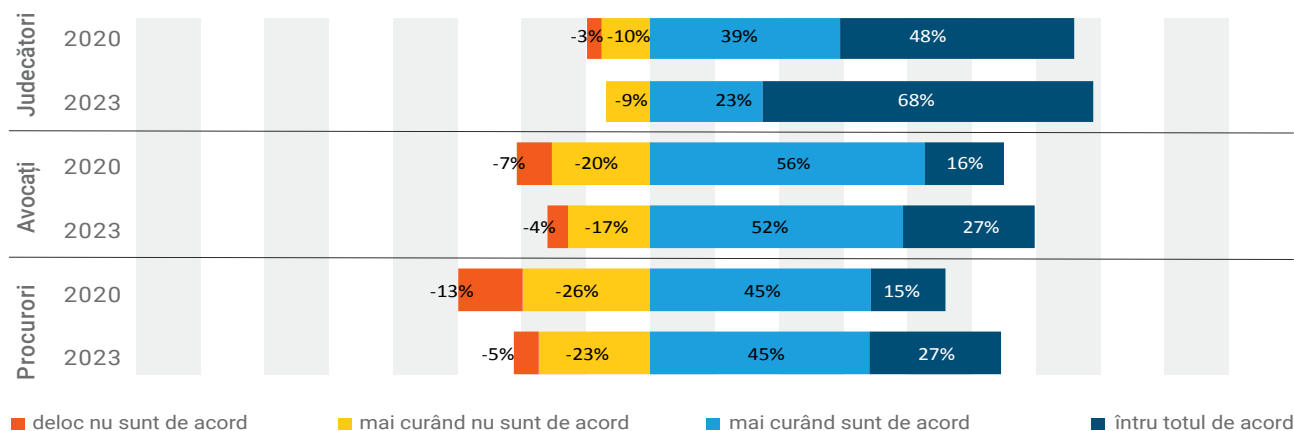

Q10. În ce măsură sunteți de acord cu următoarele afirmații cu privire la uniformitatea practicii judecătorești?

■ deloc nu sunt de acord ■ mai curând nu sunt de acord ■ neutru ■ mai curând sunt de acord ■ întru totul de acord

Q11. În ce măsură sunteți de acord cu afirmația că dosarele în instanțele de judecată se distribuie cu adevărat aleatoriu, fără manipulări?

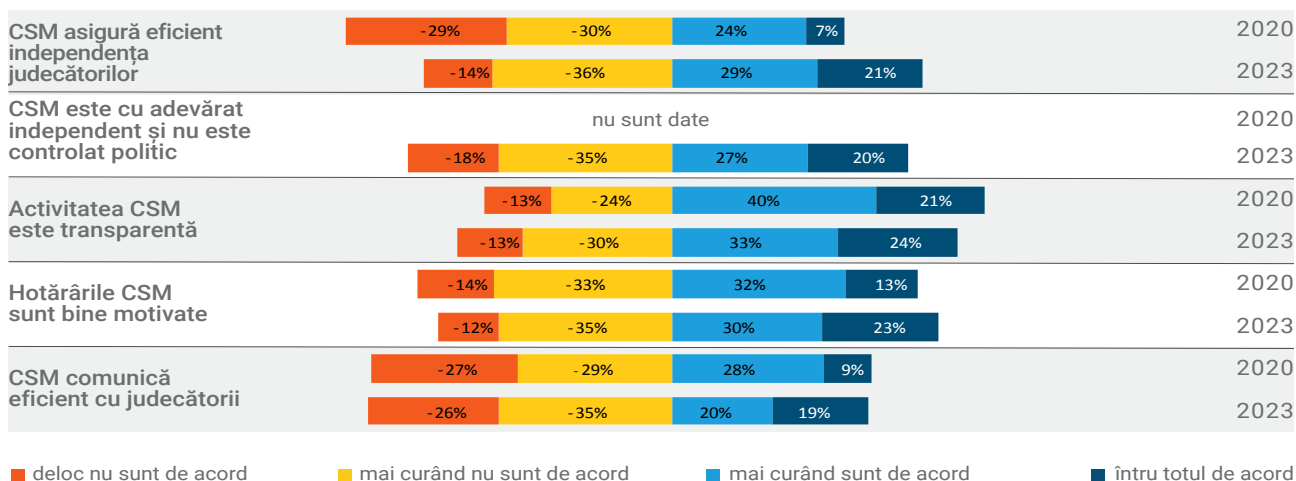

■ deloc nu sunt de acord ■ mai curând nu sunt de acord ■ mai curând sunt de acord ■ întru totul de acord

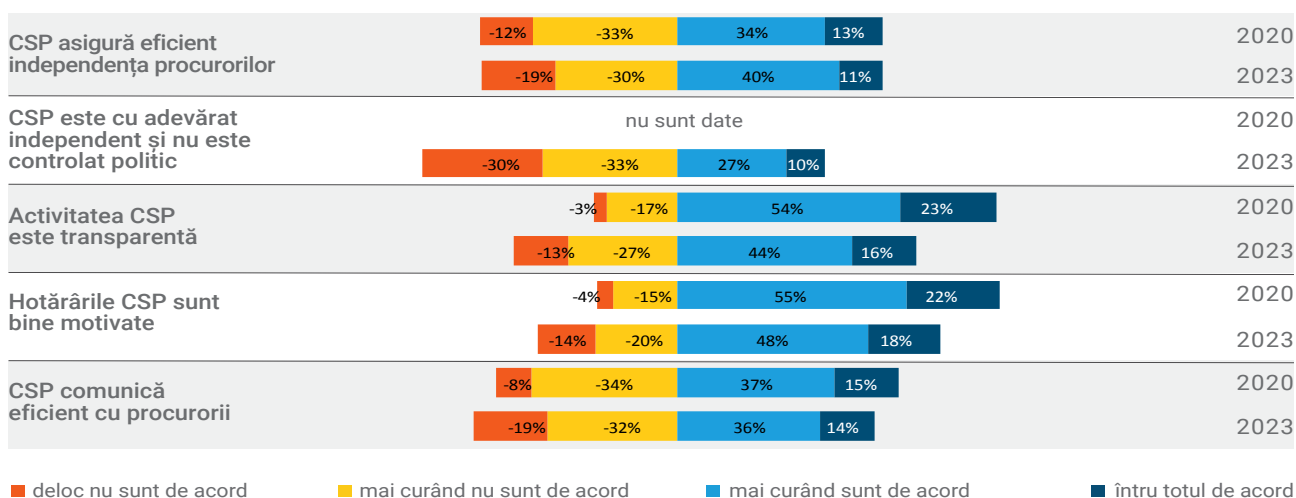
BLOCUL II:

AUTOADMINISTRAREA JUDECĂTORILOR, PROCURORILOR ȘI AVOCAȚILOR

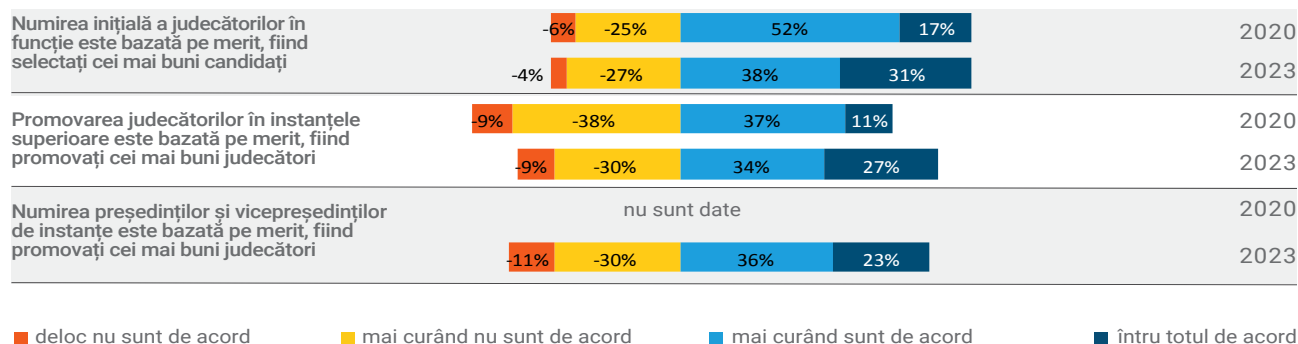
Q12J. În ce măsură sunteți de acord cu următoarele afirmații despre CSM? (răspunsul judecătorilor)

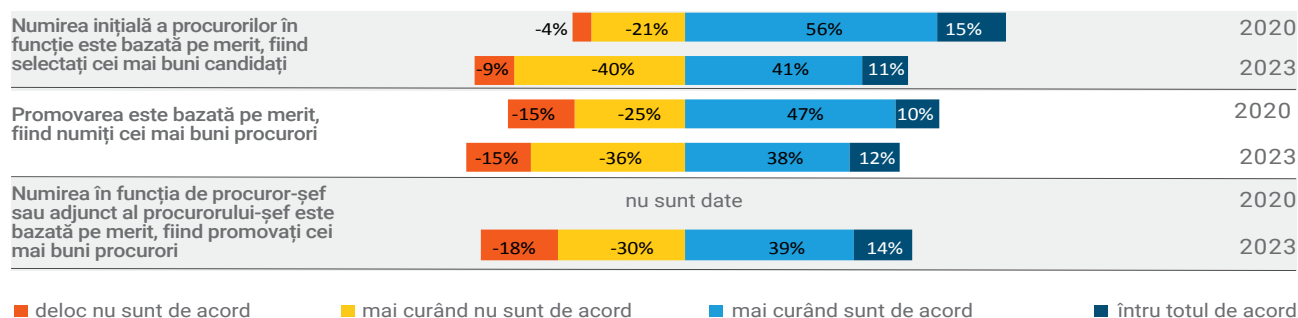
Q12P. În ce măsură sunteți de acord cu următoarele afirmații despre CSP? (răspunsul procurorilor)

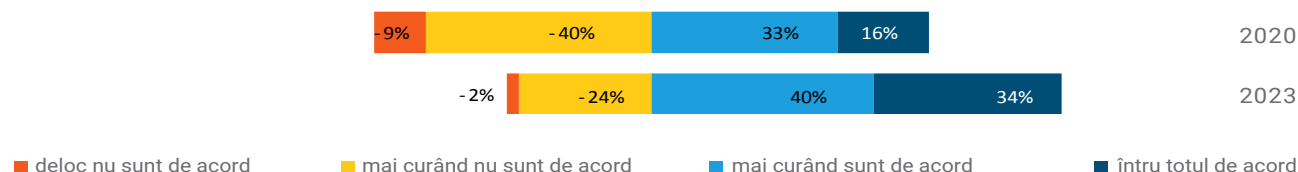
Q13J. În ce măsură sunteți de acord cu afirmațiile de mai jos cu privire la cariera judecătorilor?
(răspunsul judecătorilor)

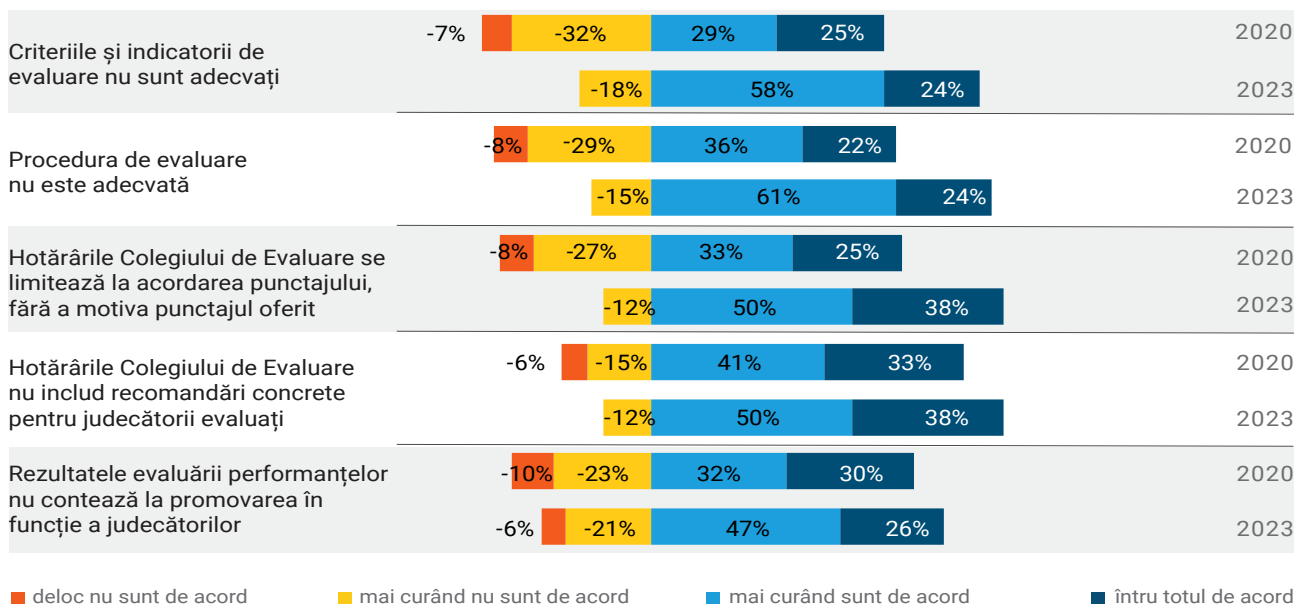
Q13P. În ce măsură sunteți de acord cu afirmațiile de mai jos cu privire la cariera procurorilor?
(răspunsul procurorilor)

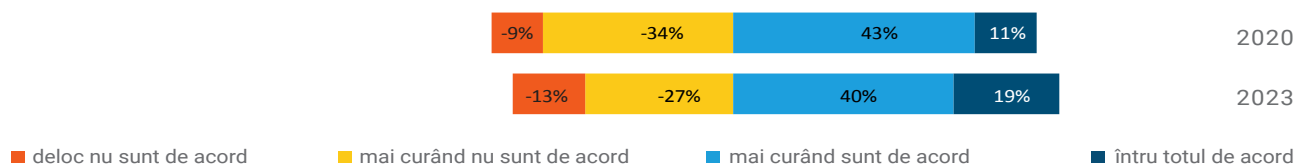
Q14.1J. În ce măsură sunteți de acord cu afirmația că sistemul de evaluare a performanțelor judecătorilor ajută judecătorii să-și îmbunătățească performanța? (răspunsul judecătorilor)

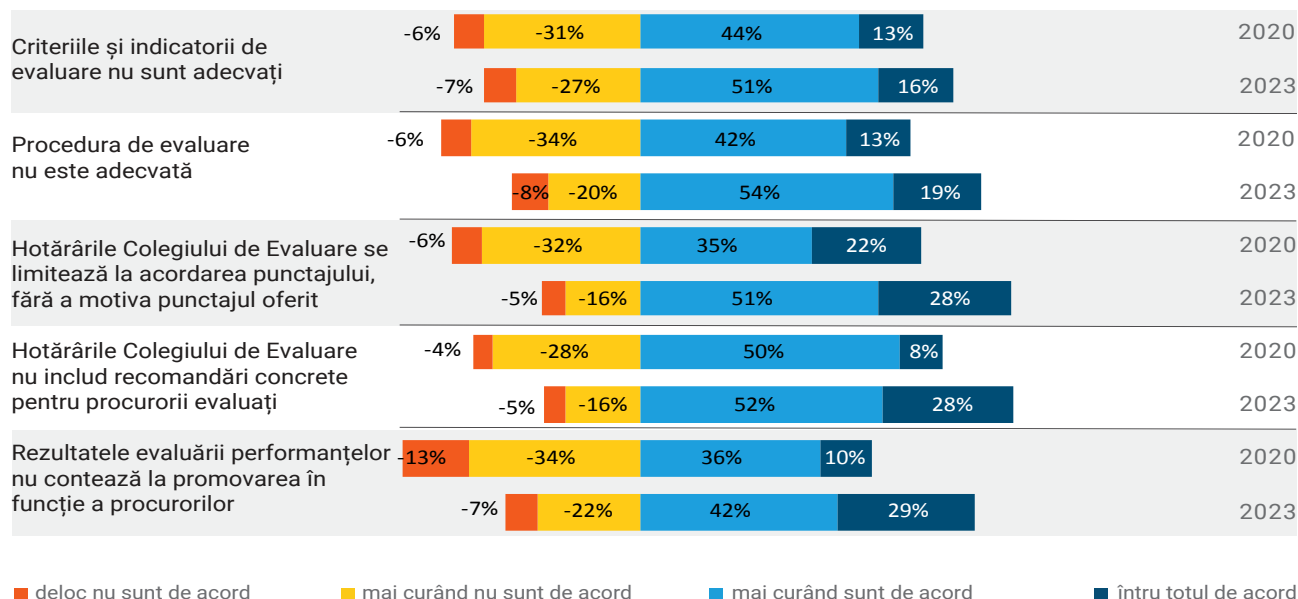
Q14.2J. De ce considerați că sistemul de evaluare a judecătorilor nu ajută judecătorii să-și îmbunătățească performanțele? (răspunsul judecătorilor, 2020 - 73 de respondenți; 2023 - 34 de respondenți)

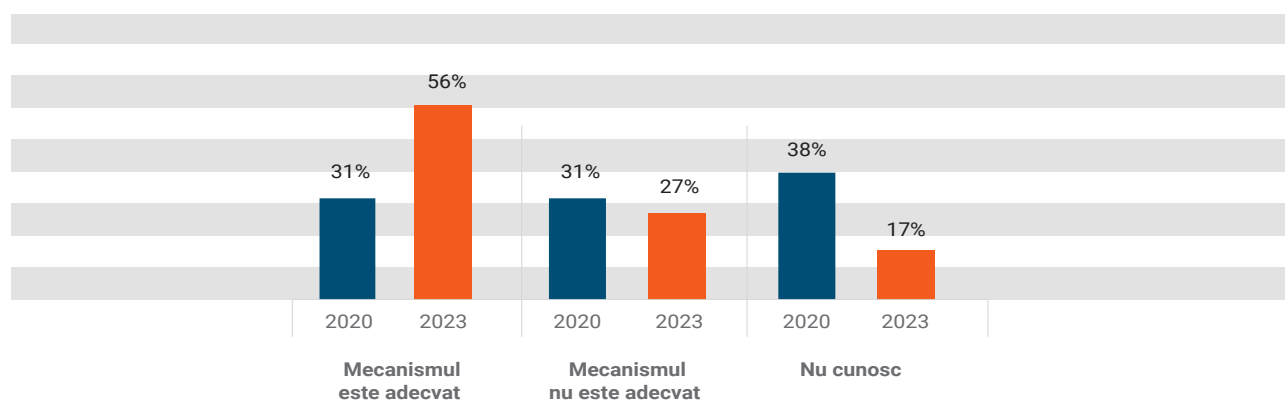
Q14.1P. În ce măsură sunteți de acord cu afirmația că sistemul de evaluare a performanțelor procurorilor ajută procurorii să-și îmbunătățească performanța? (răspunsul procurorilor)

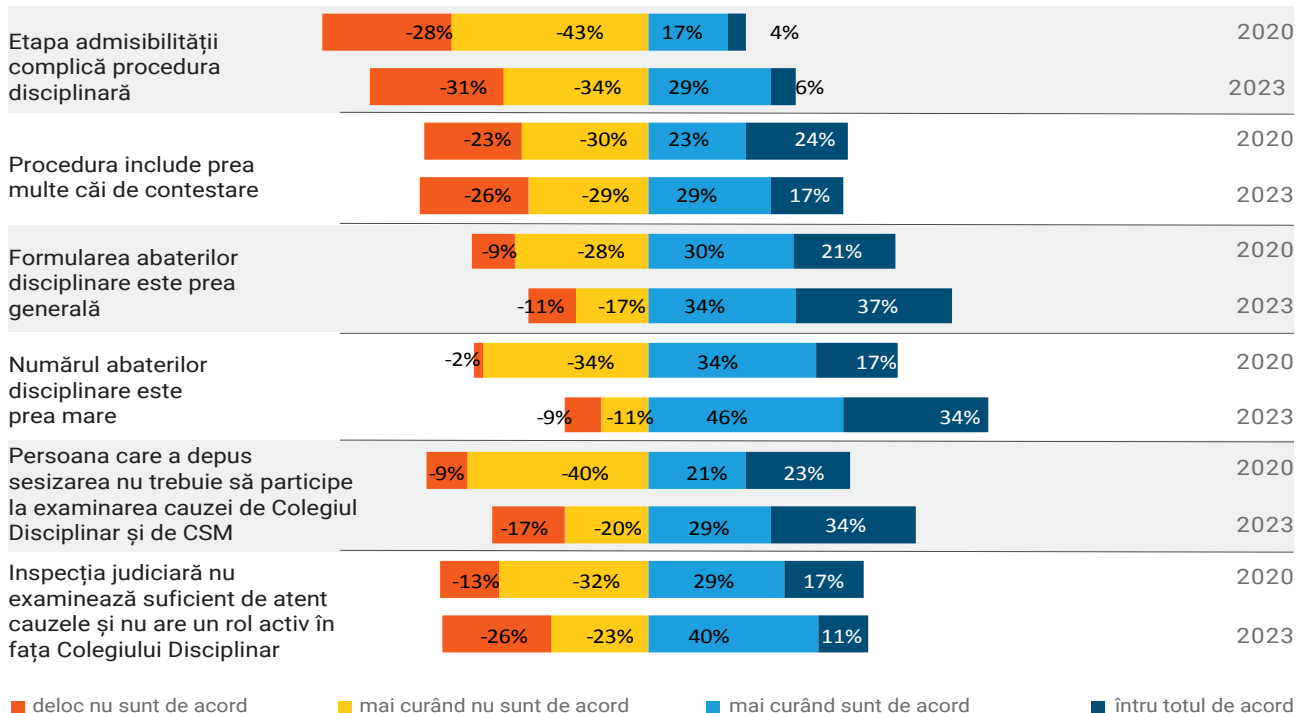
Q14.2P. De ce considerați că sistemul de evaluare a procurorilor nu îi ajută să-și îmbunătățească performanțele? (răspunsul procurorilor, 2020 - 91 de respondenți; 2023 - 102 respondenți)

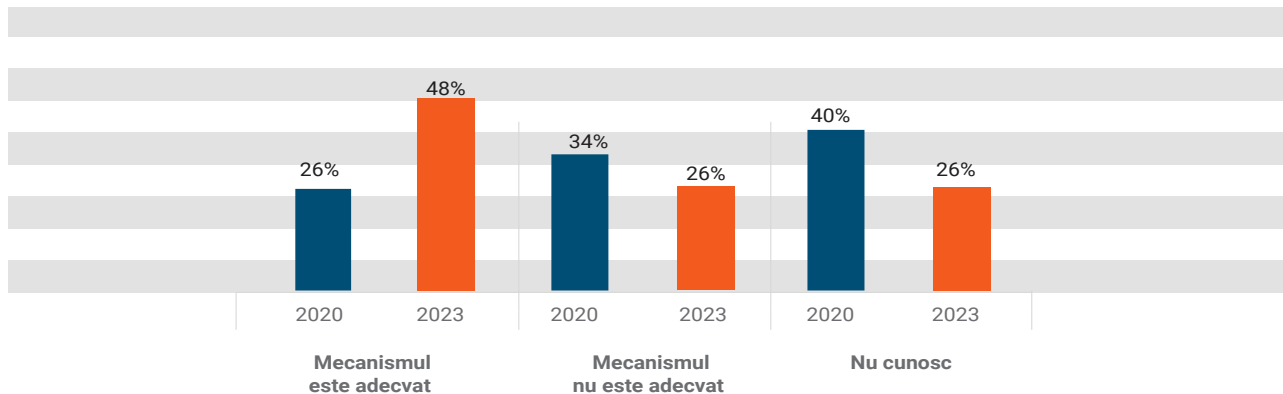
Q15.1J. Care este opinia Dumneavoastră cu privire la mecanismul răspunderii disciplinare a judecătorilor? (răspunsul judecătorilor)

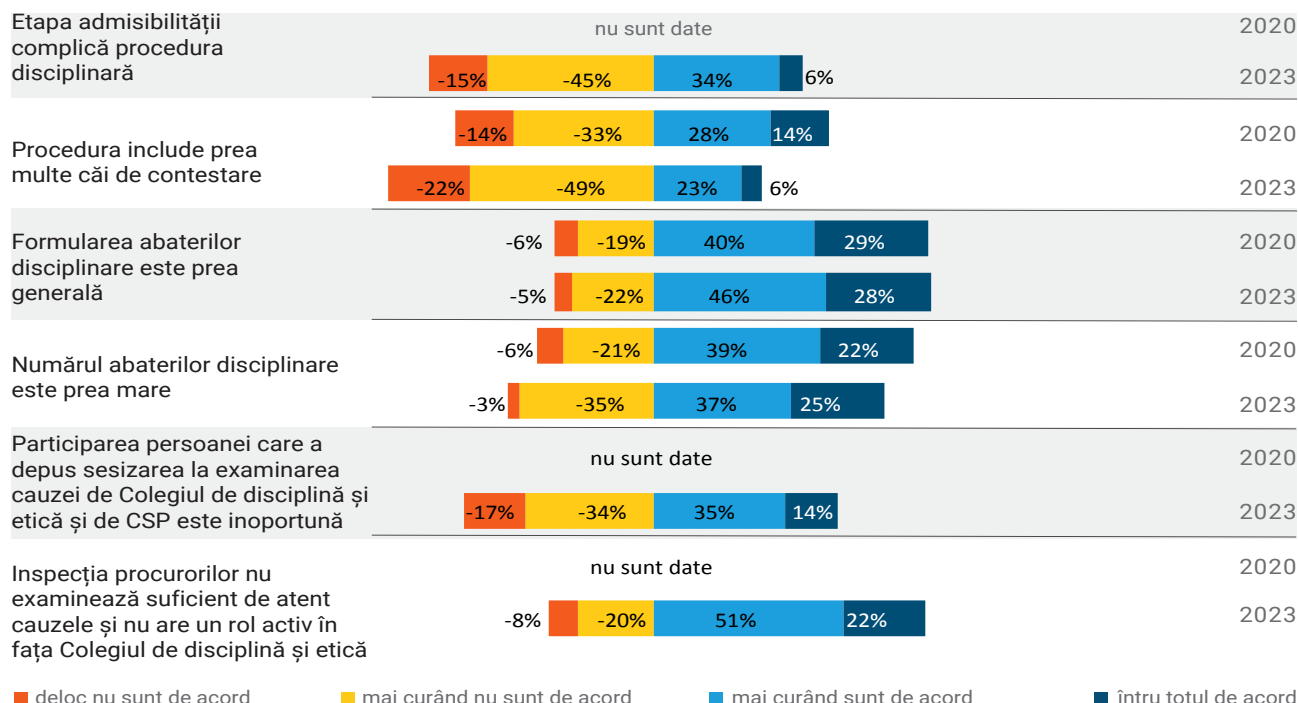
Q15.2J. Vă rugăm să menționați dacă sunteți sau nu de acord cu următoarele cauze care au determinat opinia Dumneavoastră cu privire la faptul că mecanismul răspunderii disciplinare a judecătorilor nu este adecvat. (răspunsul judecătorilor, 2020 - 47 de respondenți; 2023 - 35 de respondenți)

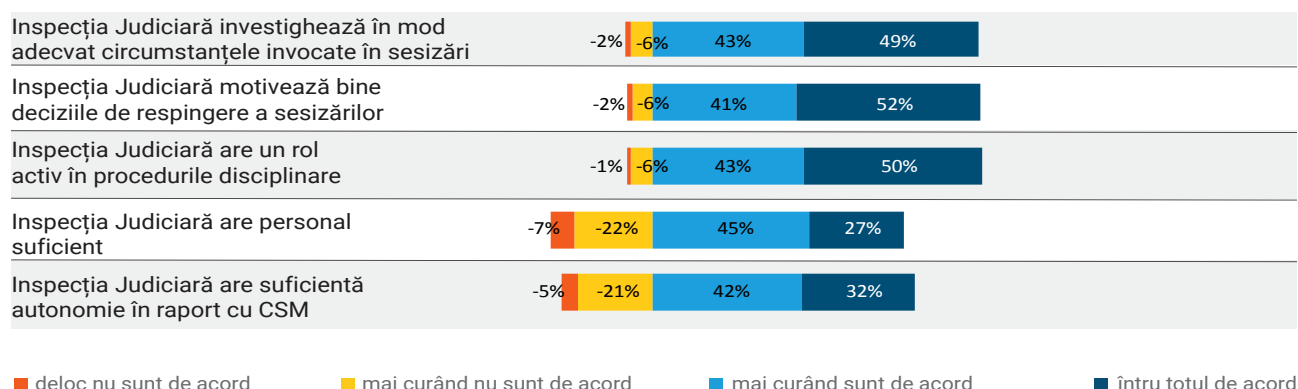
Q15.1P. Care este opinia Dumneavoastră cu privire la mecanismul răspunderii disciplinare a procurorilor? (răspunsul procurorilor)

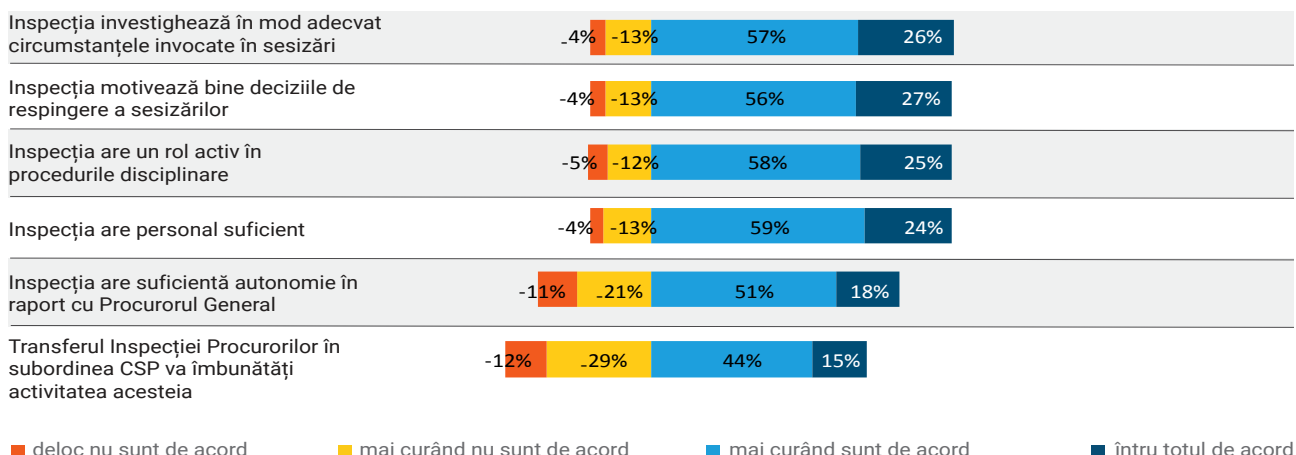
Q15.2P. Vă rugăm să menționați dacă sunteți sau nu de acord cu următoarele cauze care v-au determinat opinia Dumneavoastră cu privire la faptul că mecanismul răspunderii disciplinare a procurorilor nu este adecvat (răspunsul procurorilor, 2020 - 72 de respondenți; 2023 - 65 de respondenți)

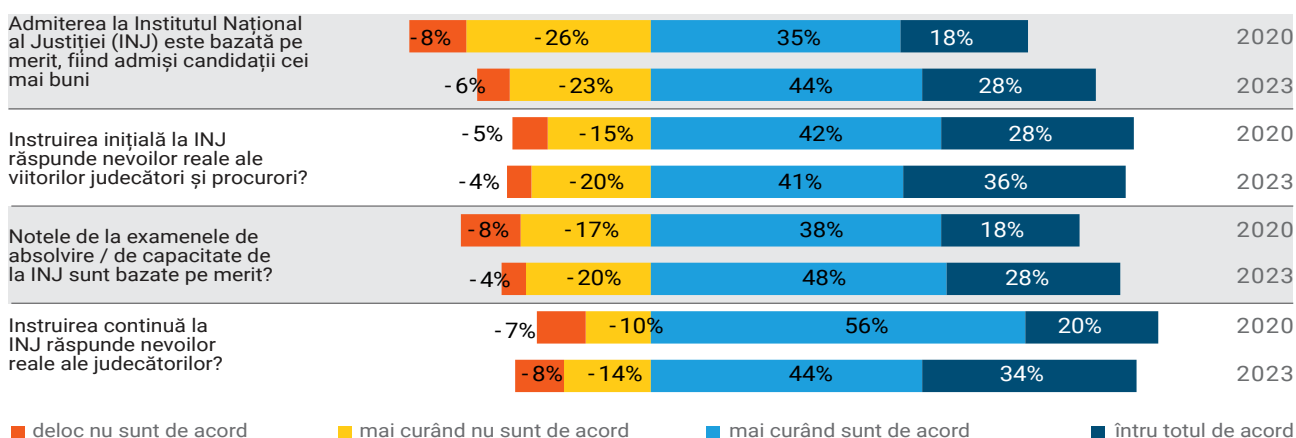
Q16. Care este opinia Dumneavoastră cu privire la activitatea Inspekției Judiciare în cadrul procedurilor disciplinare? (răspunsul judecătorilor)

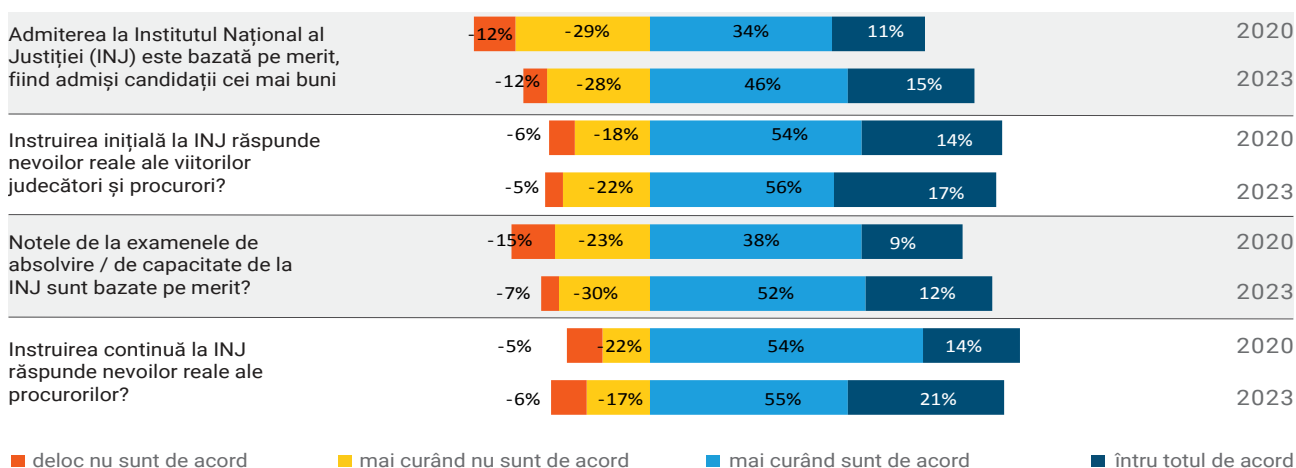
Q17. Care este opinia Dumneavoastră cu privire la activitatea Inspecției Procurorilor în cadrul procedurilor disciplinare? (răspunsul procurorilor)

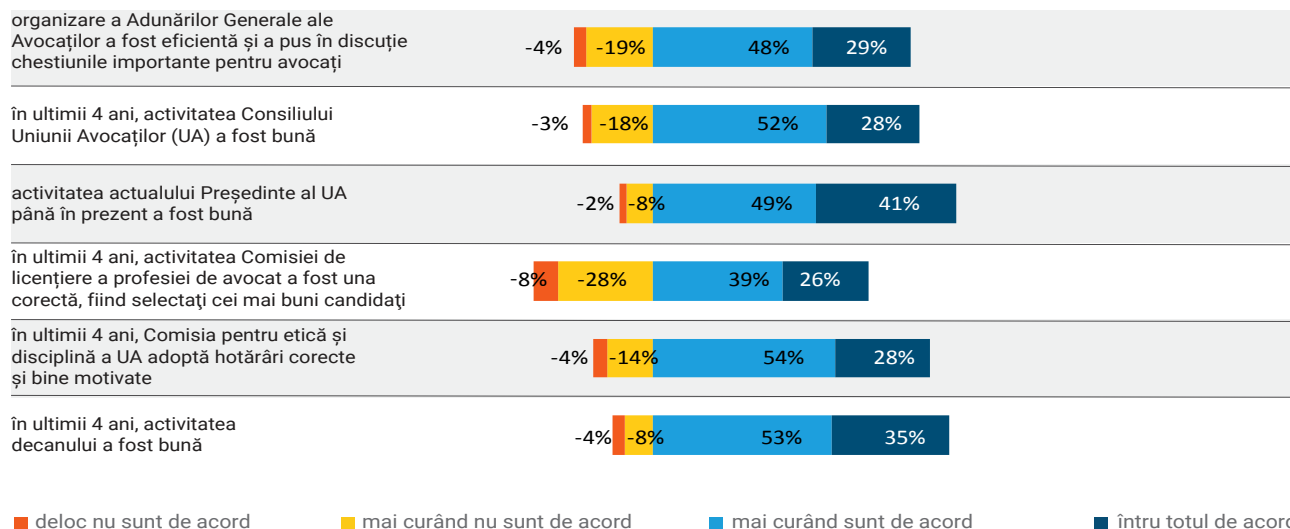
Q18.1J. În ce măsură sunteți de acord cu afirmațiile de mai jos cu privire la activitatea Institutului Național de Justiție? (răspunsul judecătorilor)

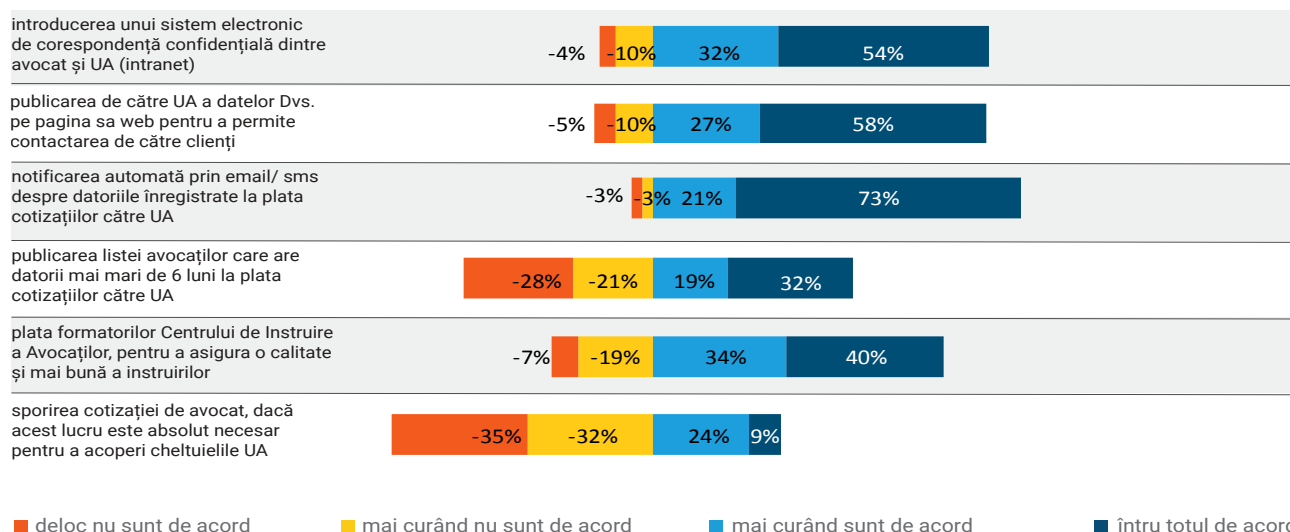
Q18.1P. În ce măsură sunteți de acord cu afirmațiile de mai jos cu privire la activitatea Institutului Național de Justiție? (răspunsul procurorilor)

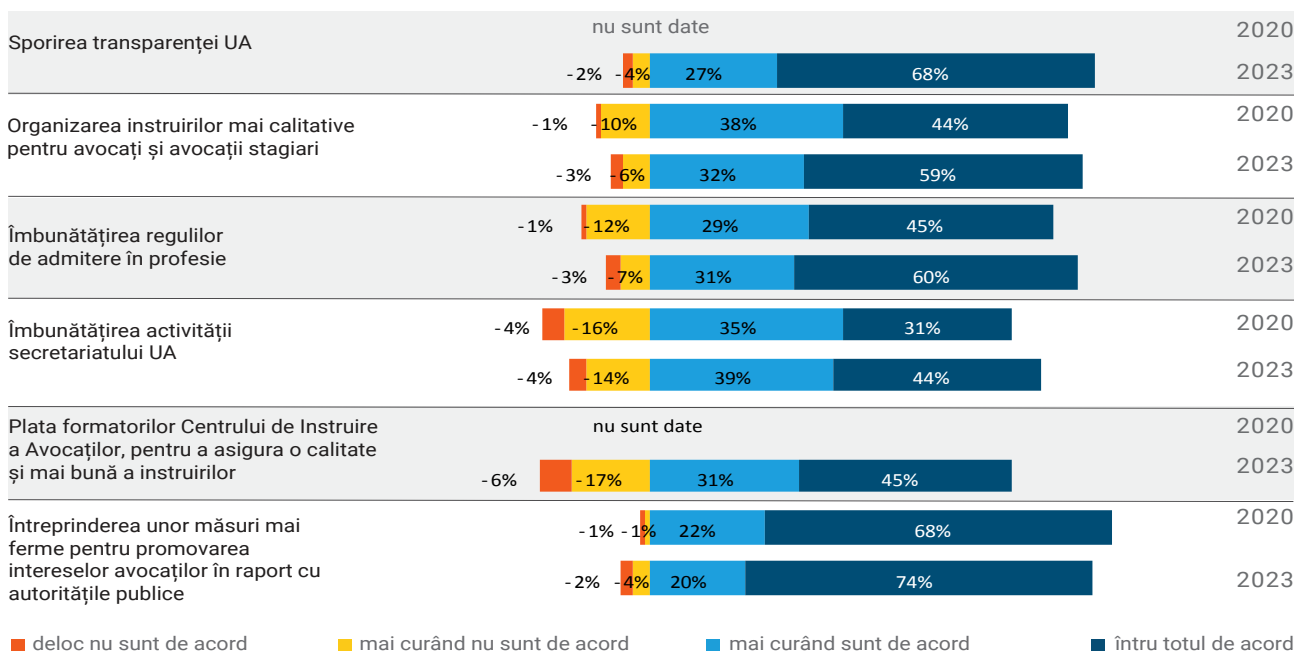
Q19.1A. În ce măsură sunteți de acord cu următoarele afirmații despre Uniunea Avocaților? (răspunsul avocaților)

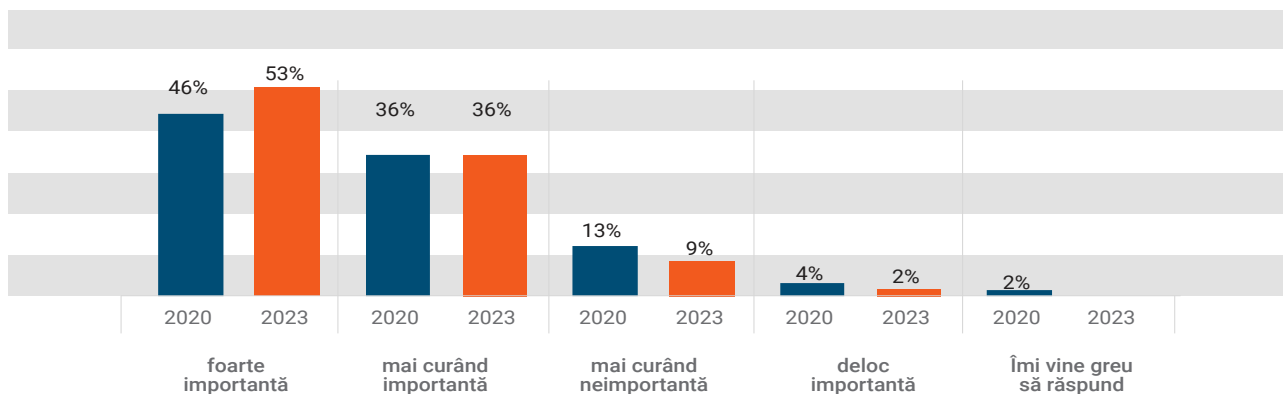
Q19.2A. În ce măsură sunteți de acord cu următoarele schimbări care ar putea avea loc în Uniunea Avocaților? (răspunsul avocaților)

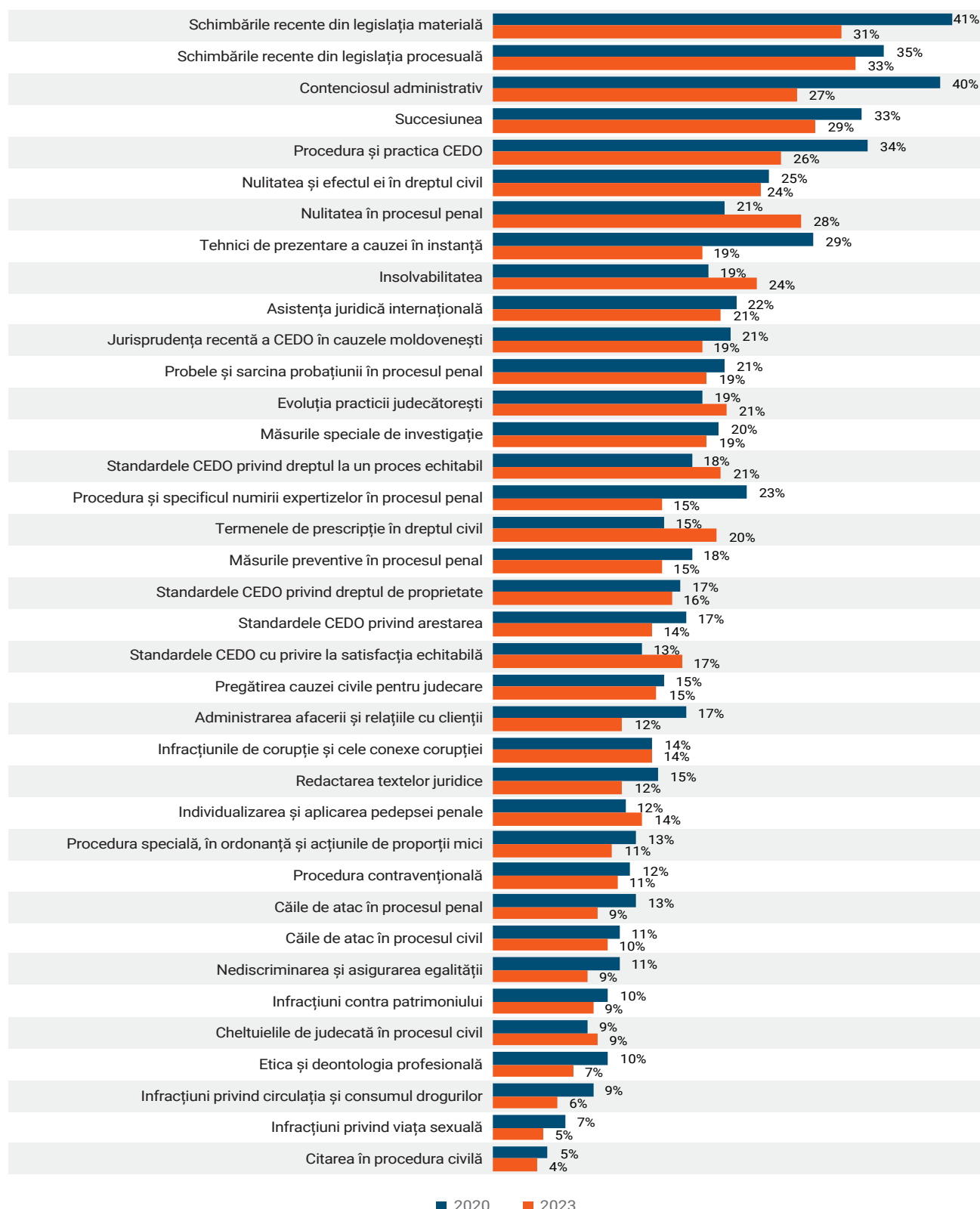
Q19.3A. Vă rugăm să indicați opinia Dumneavoastră, cu privire la faptul dacă următoarele măsuri ar putea îmbunătăți activitatea Uniunii Avocaților? (răspunsul avocaților)

Q19.4A. Cât de importantă este instruirea organizată de către Uniunea Avocaților pentru Dumneavoastră? (răspunsul avocaților)

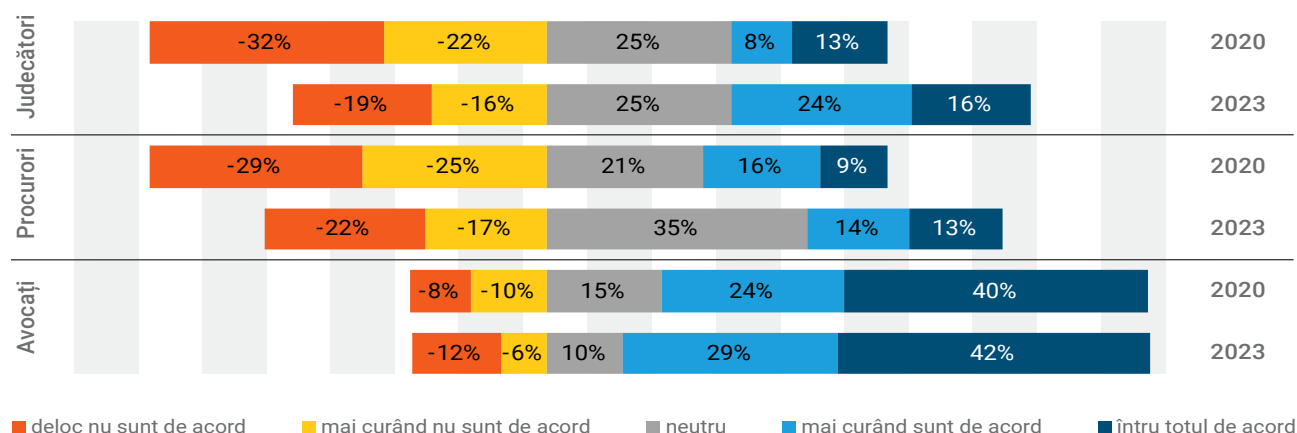
Q19.5A. În ce domenii ați dori să fiți instruiți în mod prioritar de către Uniunea Avocaților?
(răspunsul avocaților)

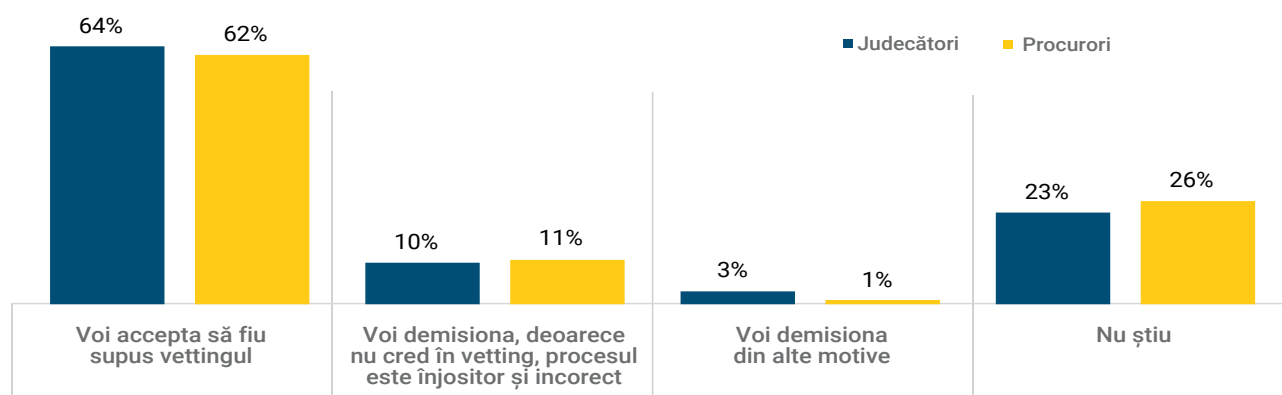
BLOCUL III:

Reforma Justiției

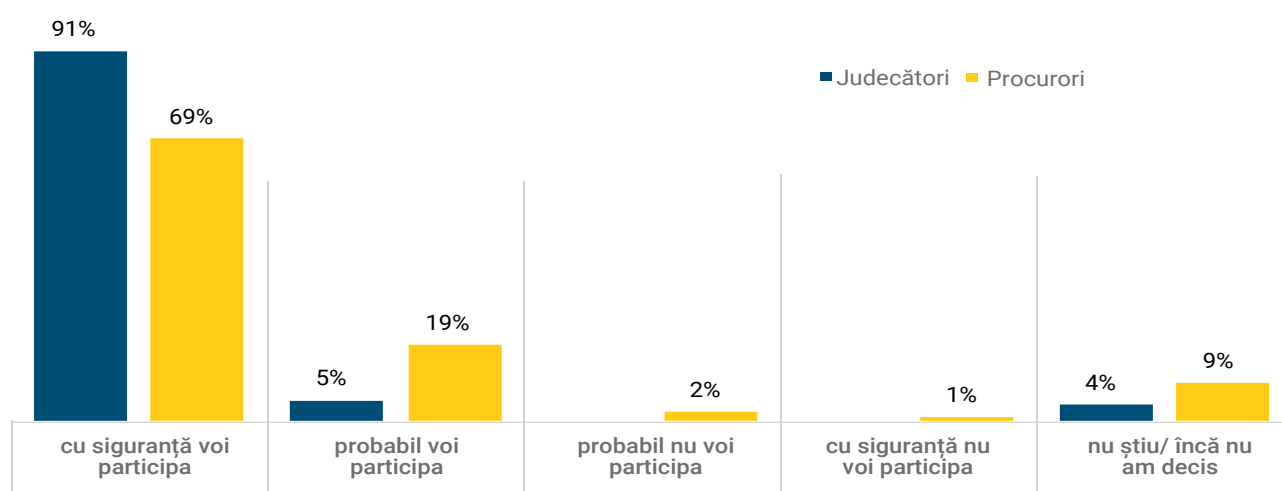
Q20. Autoritățile propun evaluarea externă (supranumită vetting) pentru a verifica integritatea și averea judecătorilor și procurorilor. În ce măsură sunteți de acord cu această propunere?

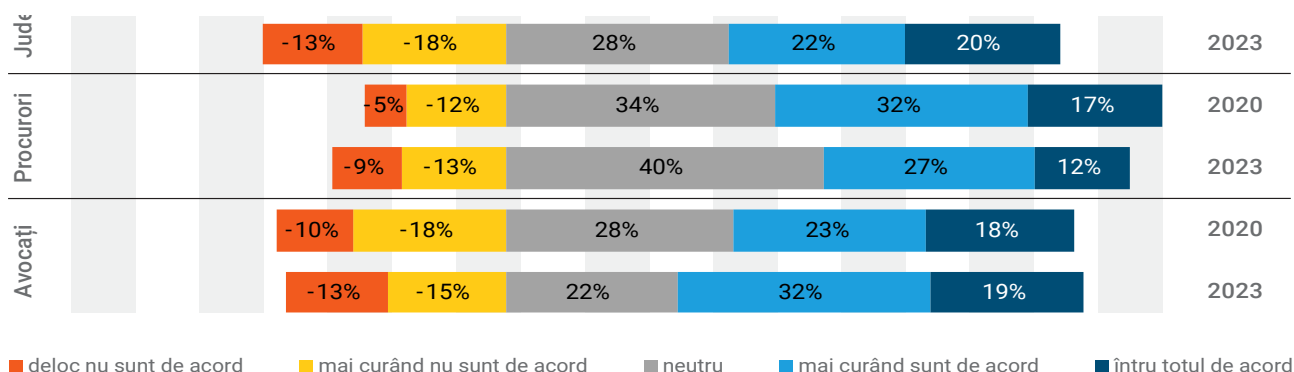
Q20.1. Dacă legea va cere să fiți supuși evaluării externe...

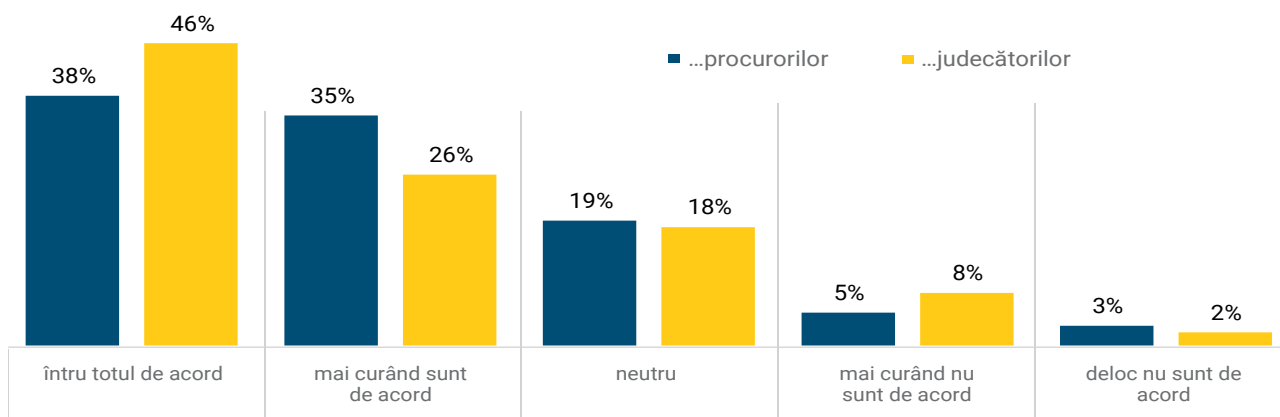
Q21. Dumneavoastră veți participa la următoarea Adunare Generală, la care va fi ales CSM/ CSP?

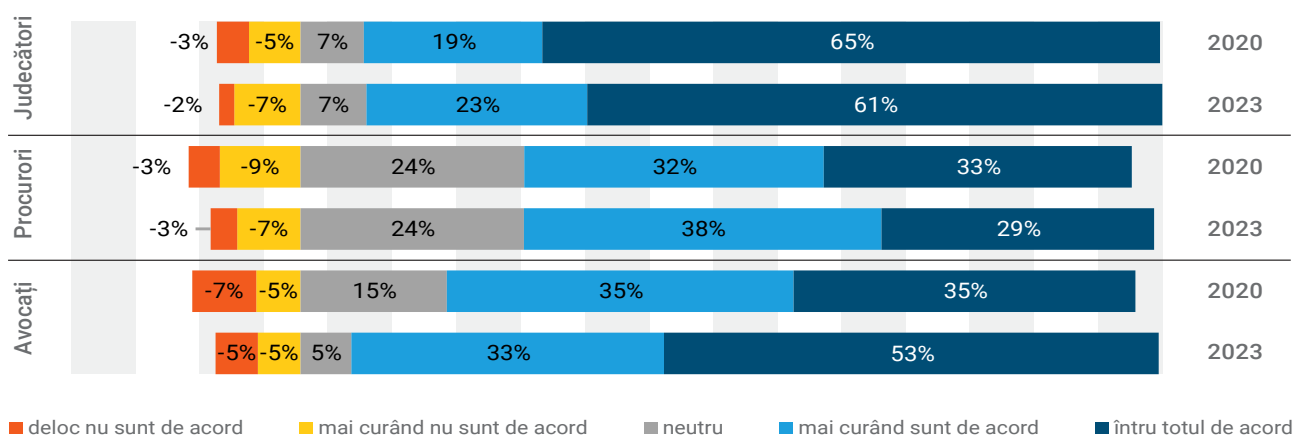
Q22. Autoritățile au adoptat reforma Curții Supreme de Justiție (CSJ) și transformarea acesteia într-o instanță de casație. În ce măsură sunteți de acord cu această inițiativă?

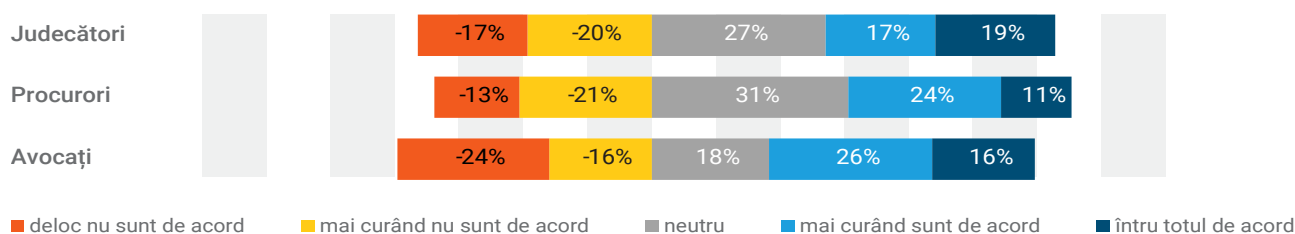
Q23. În ce măsură sunteți de acord cu comasarea Colegiilor de selecție și de evaluare a performanțelor? (răspunsul judecătorilor și, respectiv, a procurorilor)

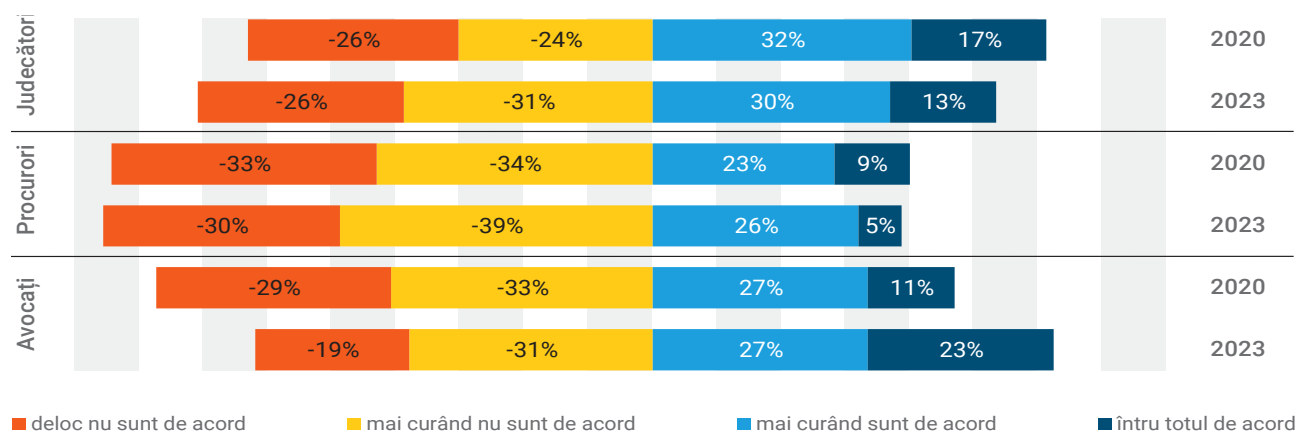
Q24. În 2016, Consiliul Superior al Magistraturii (CSM) a decis specializarea judecătorilor din câteva judecătoria prin instituirea completelor specializate. În ce măsură sunteți de acord cu această schimbare?

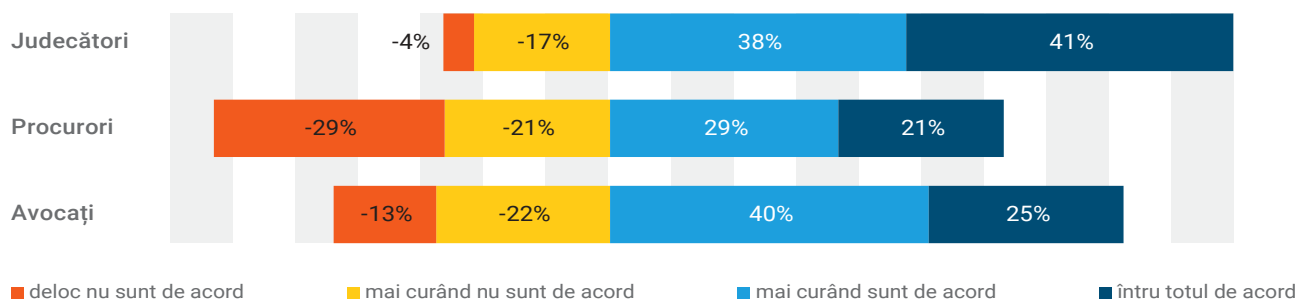
Q25. Ministerul Justiției examinează opțiunea creării instanțelor judecătorești anticorupție. Care este opinia Dumneavoastră despre această inițiativă?

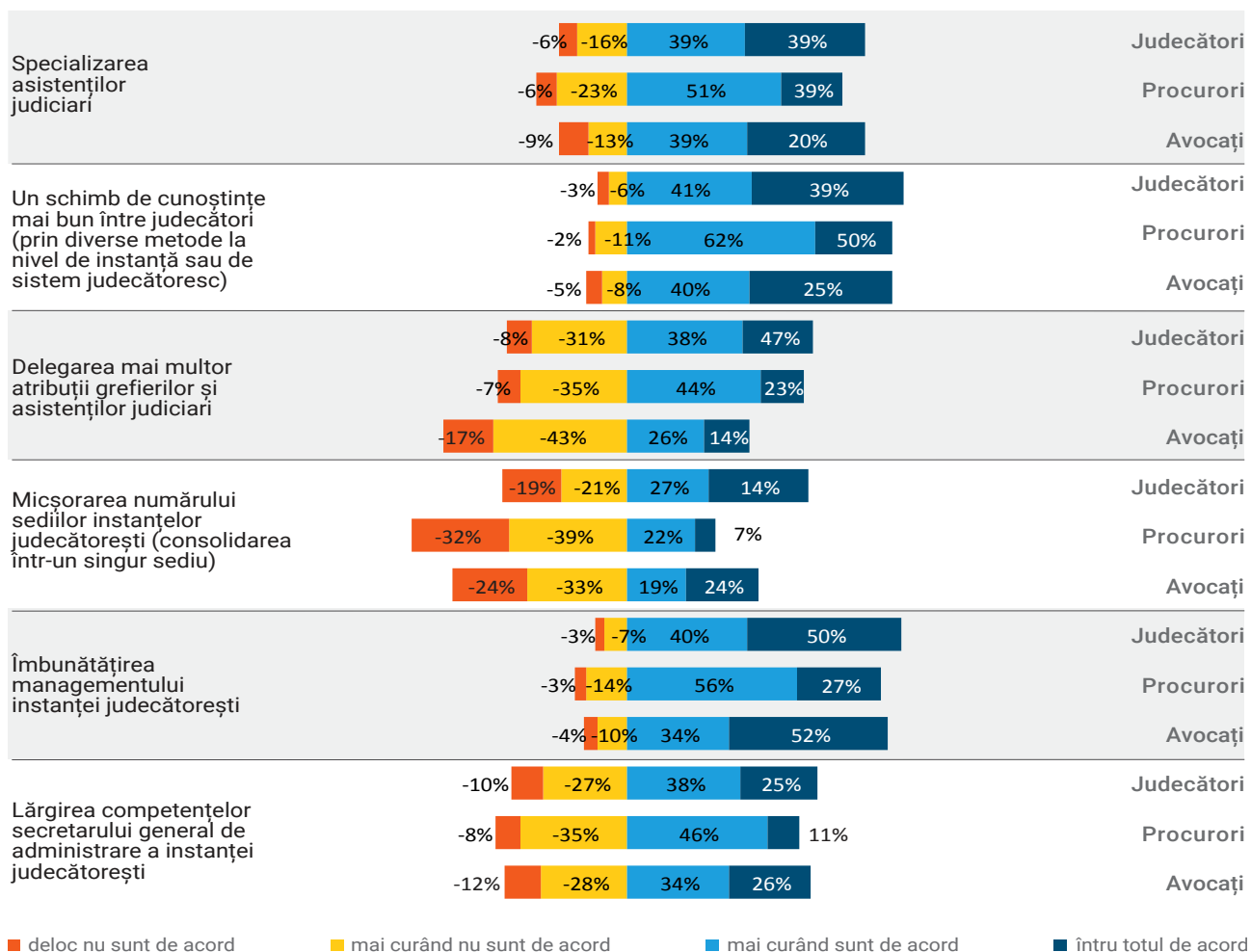
Q26. În ce măsură sunteți de acord cu afirmația că Legea cu privire la reorganizarea instanțelor judecătorești (fuzionarea judecătoriilor) a avut un impact pozitiv asupra actului de justiție?

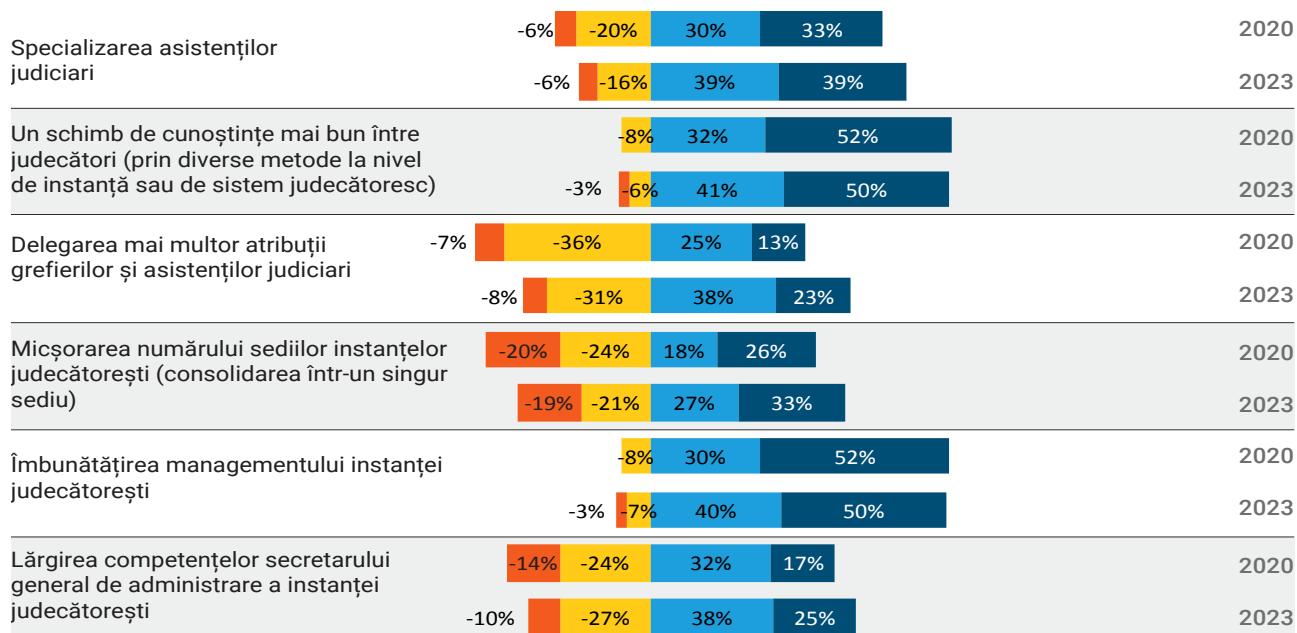
Q27. În ce măsură sunteți de acord cu afirmația că harta amplasării procuraturilor de raion/ municipale ar trebui să corespundă judecătoriilor reorganizate?

Q28. Vă rugăm să indicați opinia Dumneavoastră cu privire la faptul dacă următoarele măsuri administrative ar putea îmbunătăți performanța instanței de judecată.

Q28.J. Vă rugăm să indicați opinia Dumneavoastră cu privire la faptul dacă următoarele măsuri administrative ar putea îmbunătăți performanța instanței de judecată (răspunsul judecătorilor).

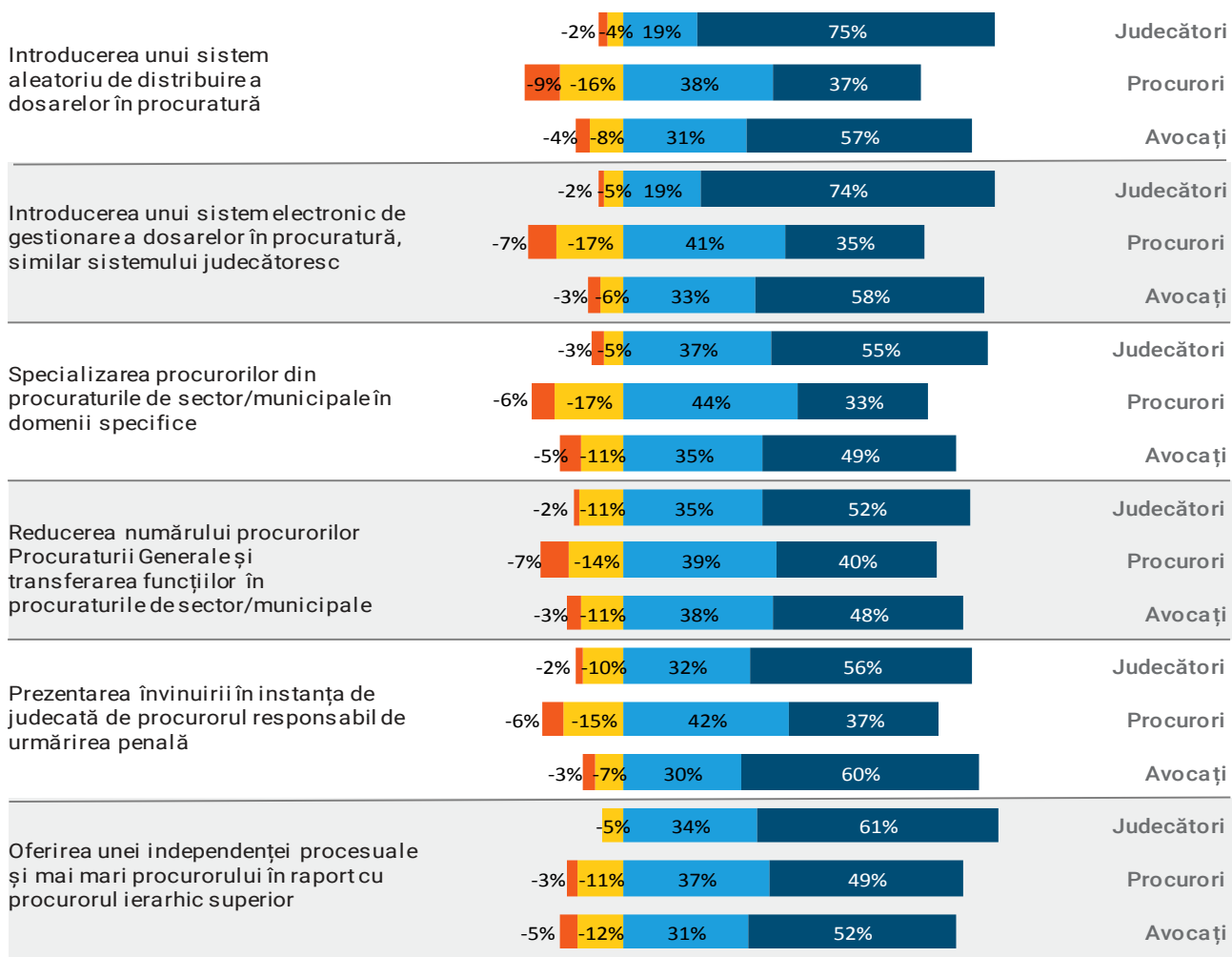
deloc nu sunt de acord

mai curând nu sunt de acord

mai curând sunt de acord

întru totul de acord

Q28.1. Vă rugăm să indicați opinia Dumneavoastră cu privire la faptul dacă următoarele măsuri ar putea îmbunătăți activitatea procuraturii.

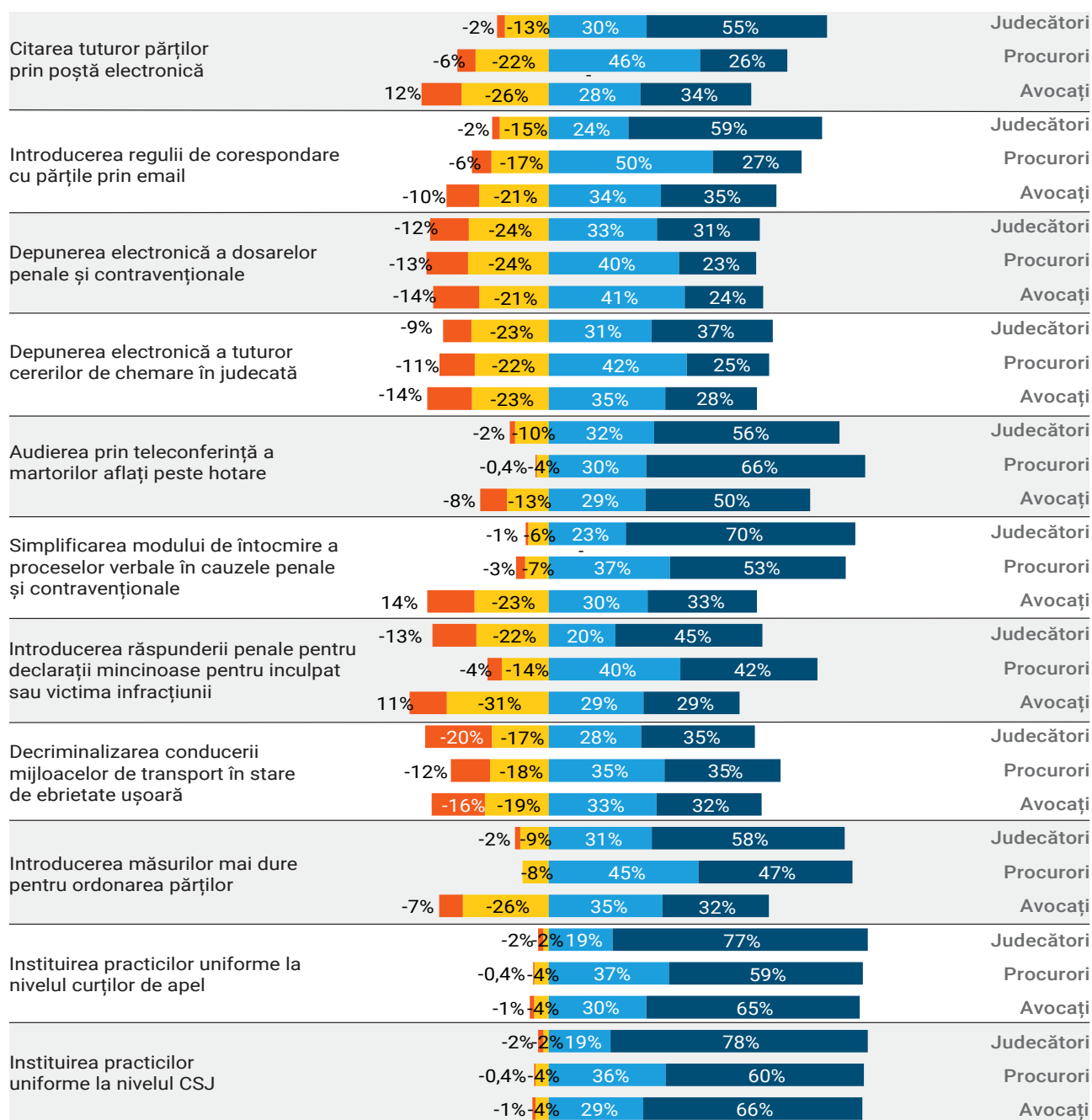
■ deloc nu sunt de acord

■ mai curând nu sunt de acord

■ mai curând sunt de acord

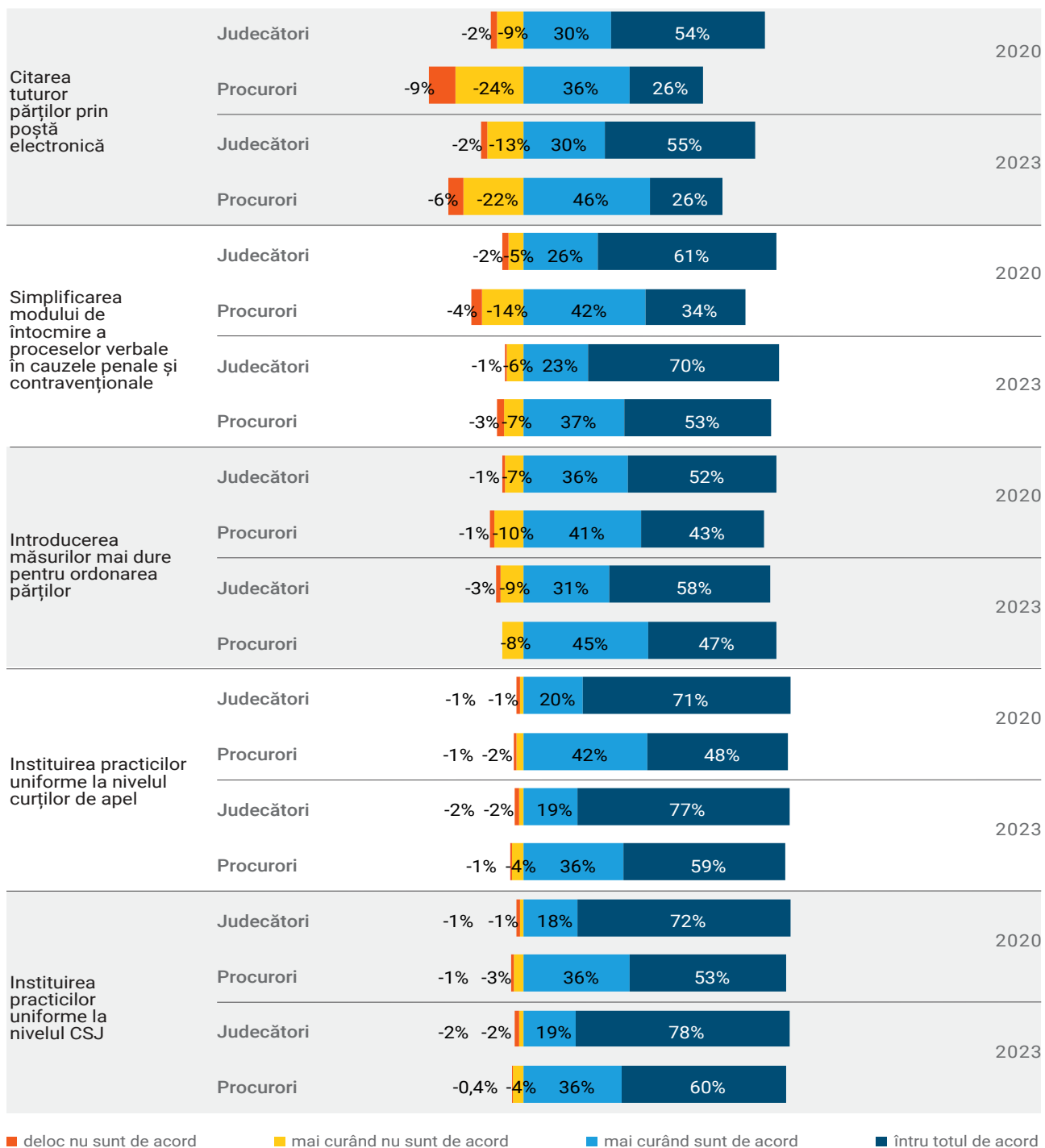
■ întru totul de acord

Q29. Vă rugăm să indicați opinia Dumneavoastră cu privire la faptul dacă sunteți de acord cu următoarele măsuri de simplificare a procedurilor judiciare:

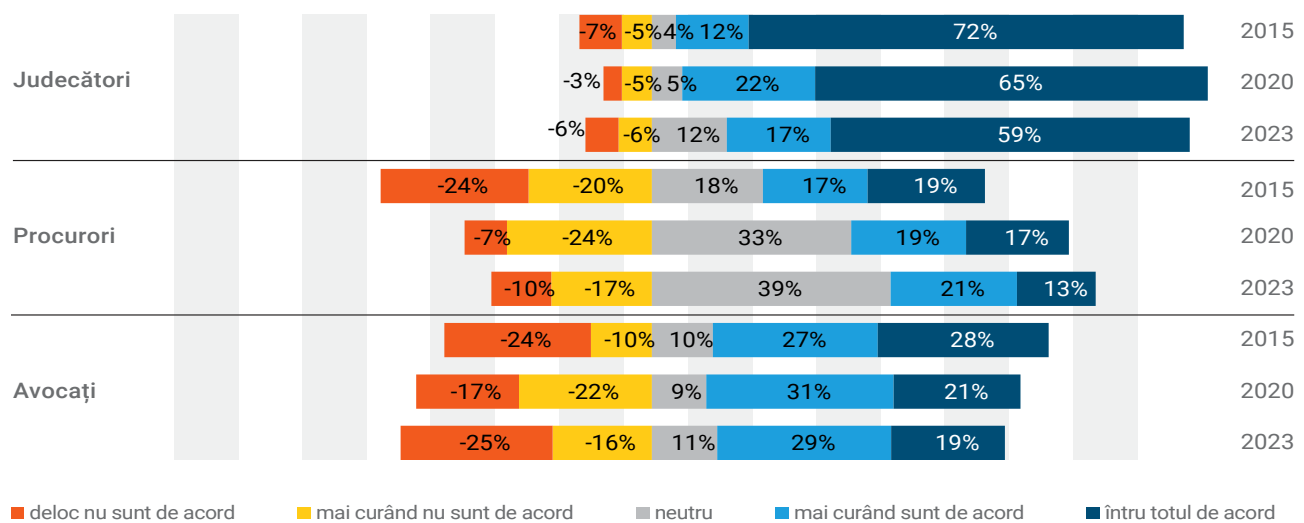

■ deloc nu sunt de acord
 ■ mai curând nu sunt de acord
 ■ mai curând sunt de acord
 ■ întru totul de acord

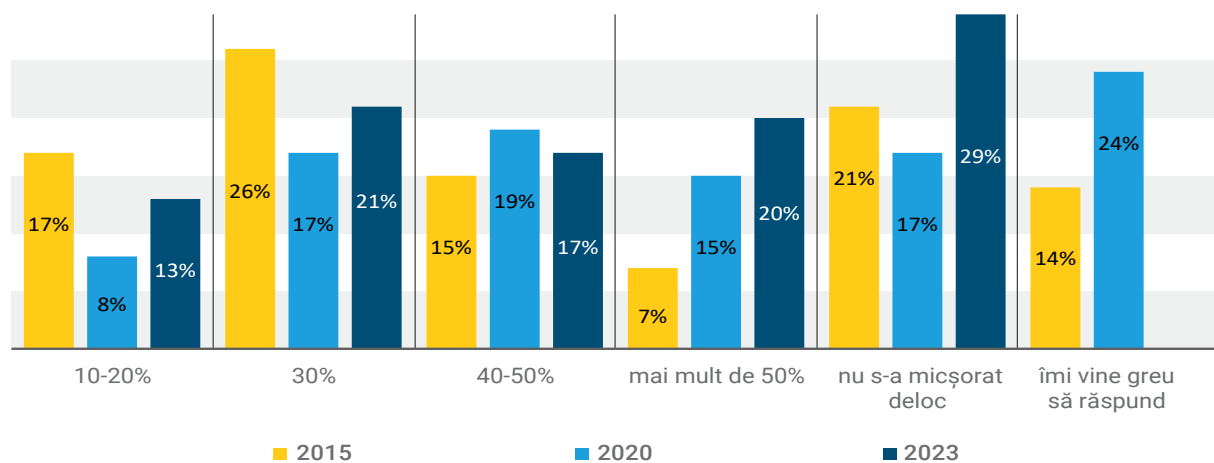
Q29.1. Vă rugăm să indicați opinia Dumneavoastră, cu privire la faptul dacă sunteți de acord cu următoarele măsuri de simplificare a procedurilor judiciare (răspunsul judecătorilor și procurorilor).

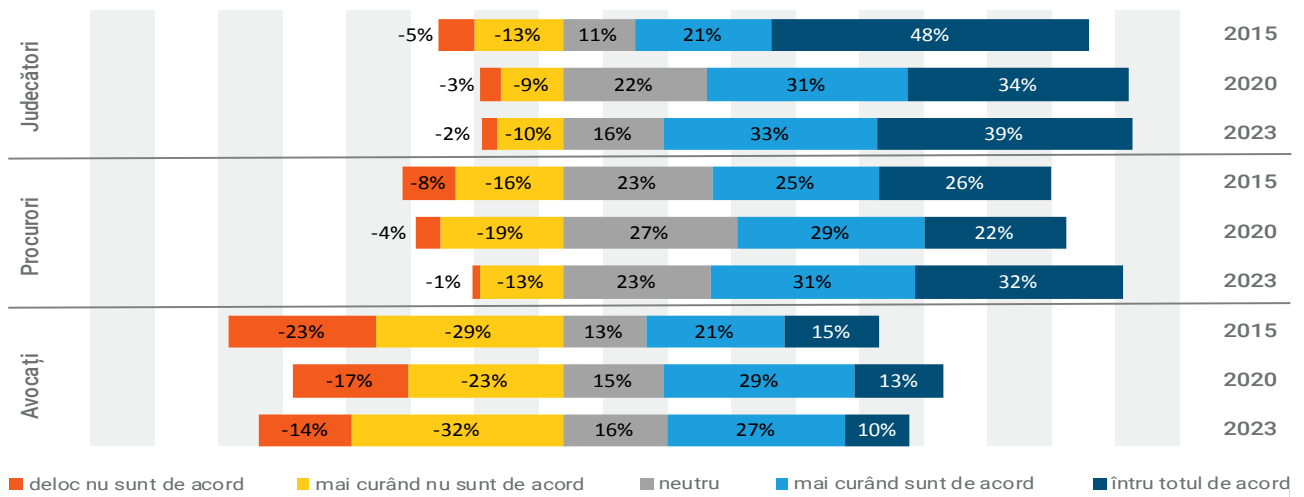
Q30. În ce măsură sunteți de acord cu excluderea obligației de motivare automată a hotărârilor judecătorești civile în primă instanță?

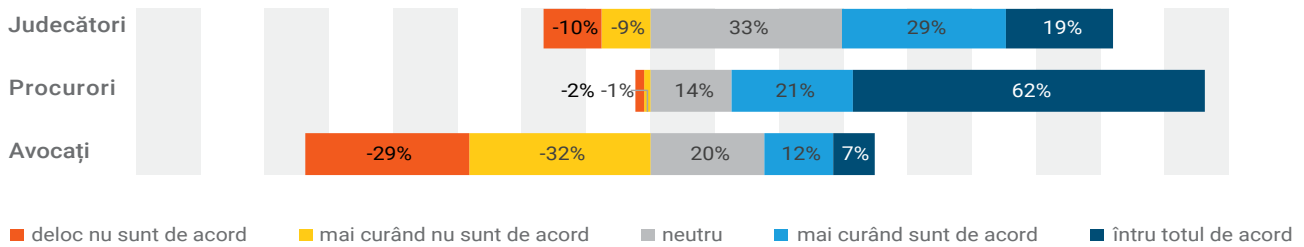
Q31. Cu cât s-a micșorat volumul Dumneavoastră de lucru ca urmare a excluderii obligației de a motiva hotărârile judecătorești civile în primă instanță? (răspunsul judecătorilor)

Q32. Care este opinia Dumneavoastră despre examinarea recursurilor de către CSJ în lipsa părților?

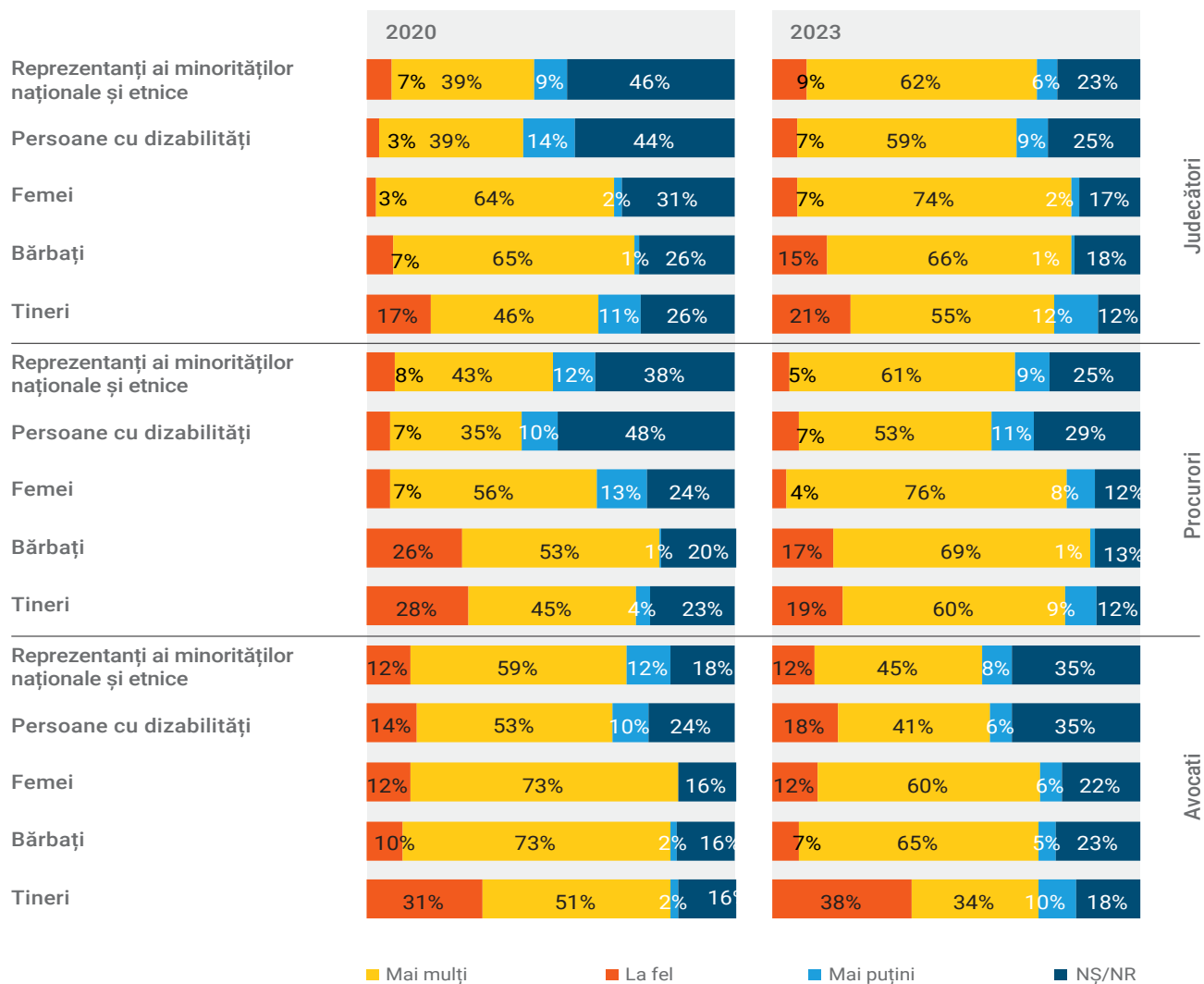
Q33. În ce măsură sunteți de acord cu afirmația că acordarea statutului de magistrat procurorilor va îmbunătăți activitatea acestora?

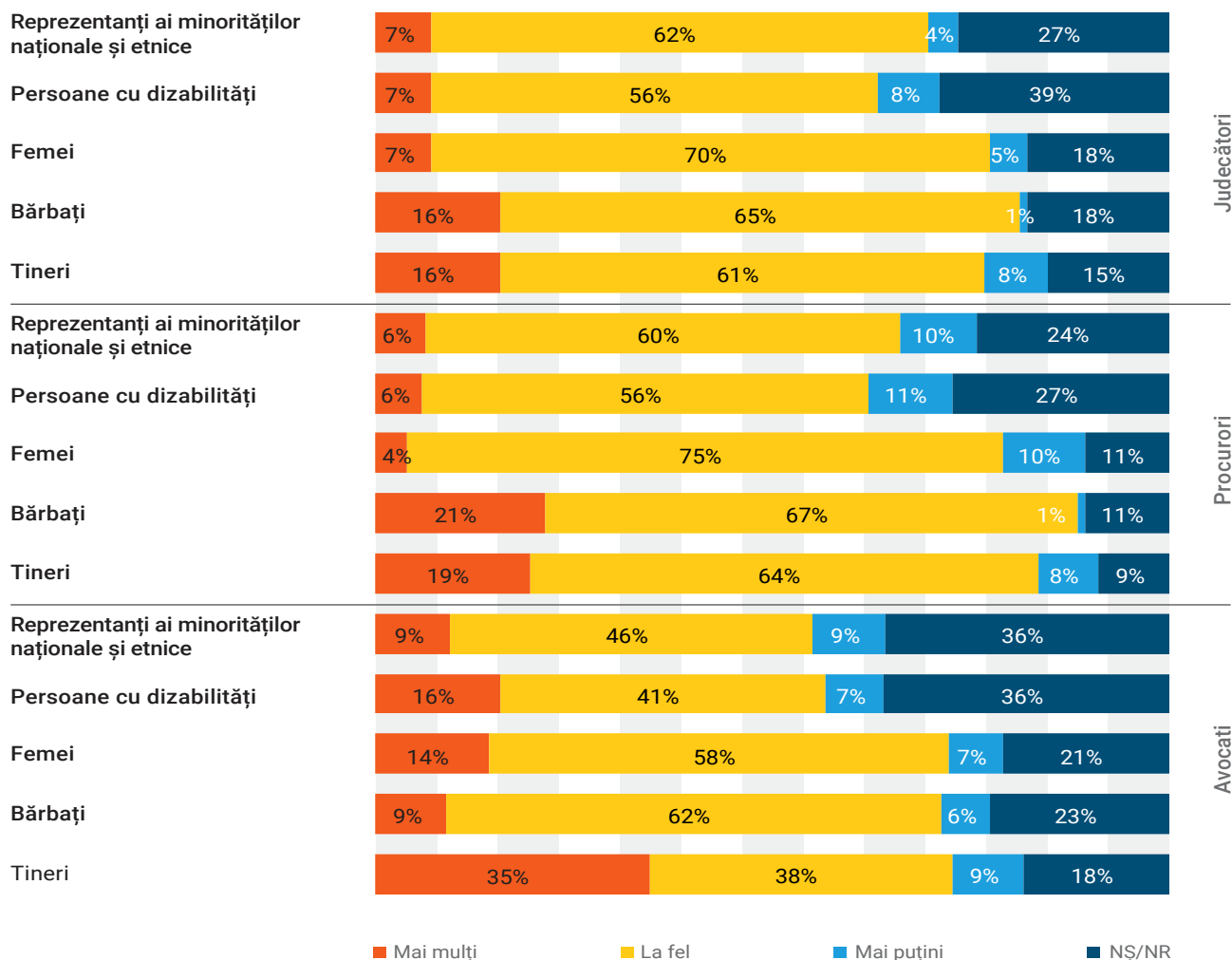
BLOCUL IV:

Egalitatea de gen

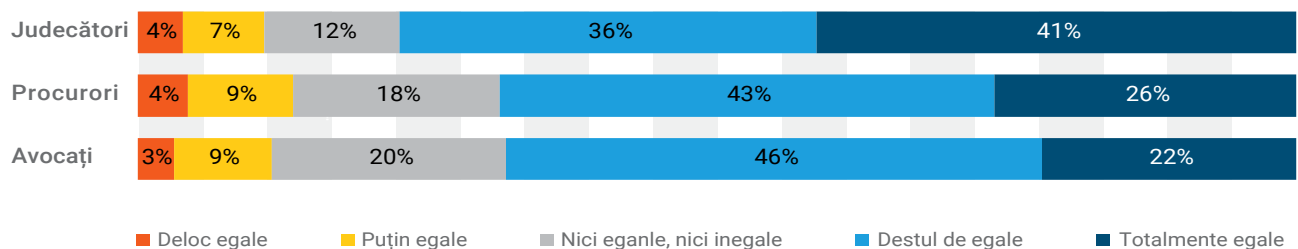
Q34. Credeți că sistemul judecătoresc are nevoie de mai mulți, la fel sau mai puțini...

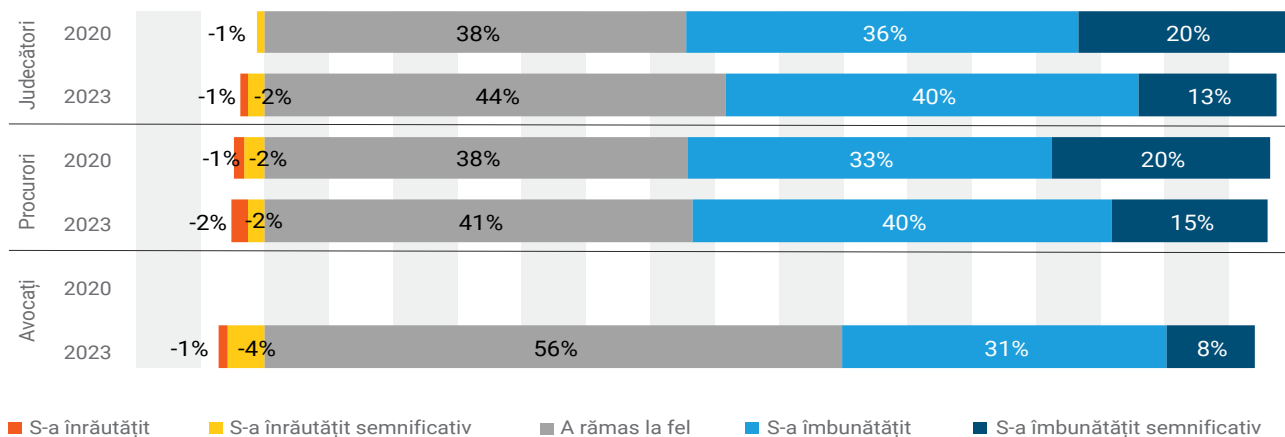
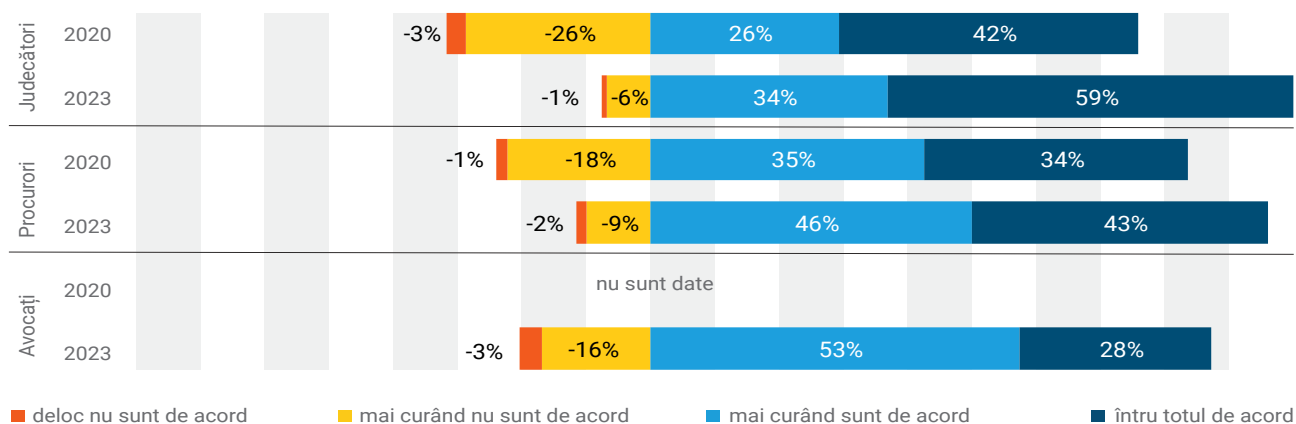

Q35. Credeți că procuratura are nevoie de mai mulți, la fel sau mai puțini...

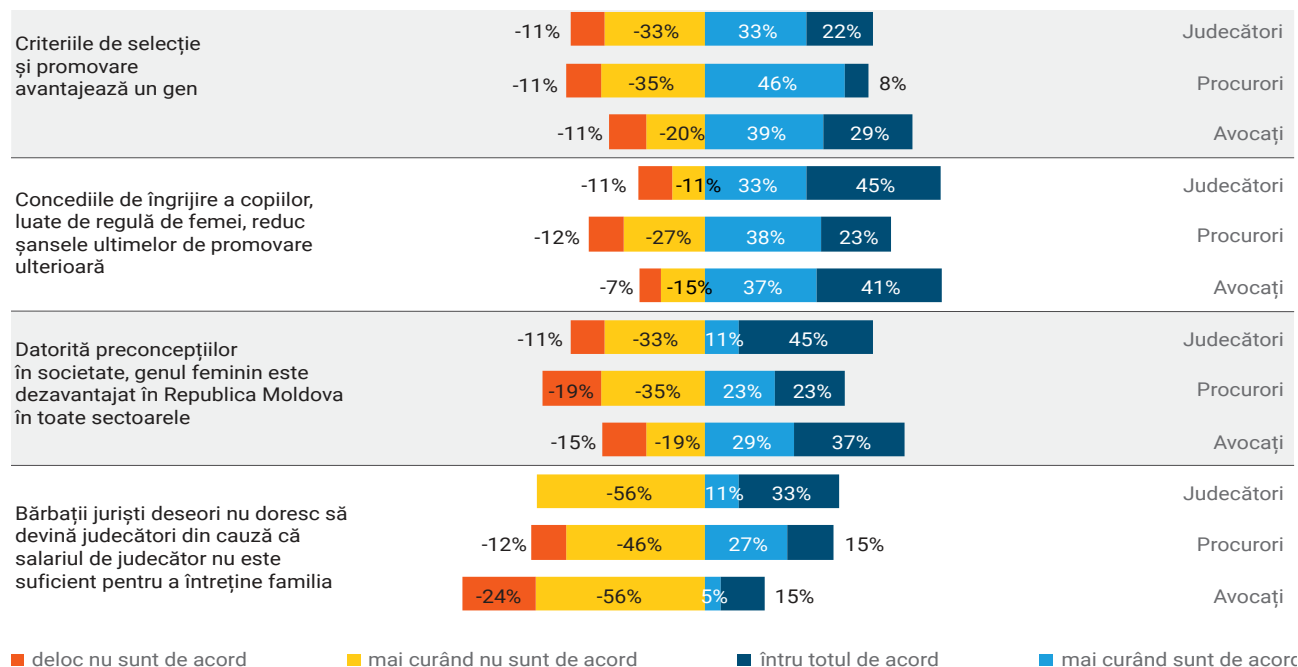

Q36. Cât de egale sunt oportunitățile de angajare/creștere profesională ale femeilor și bărbaților în justiție?

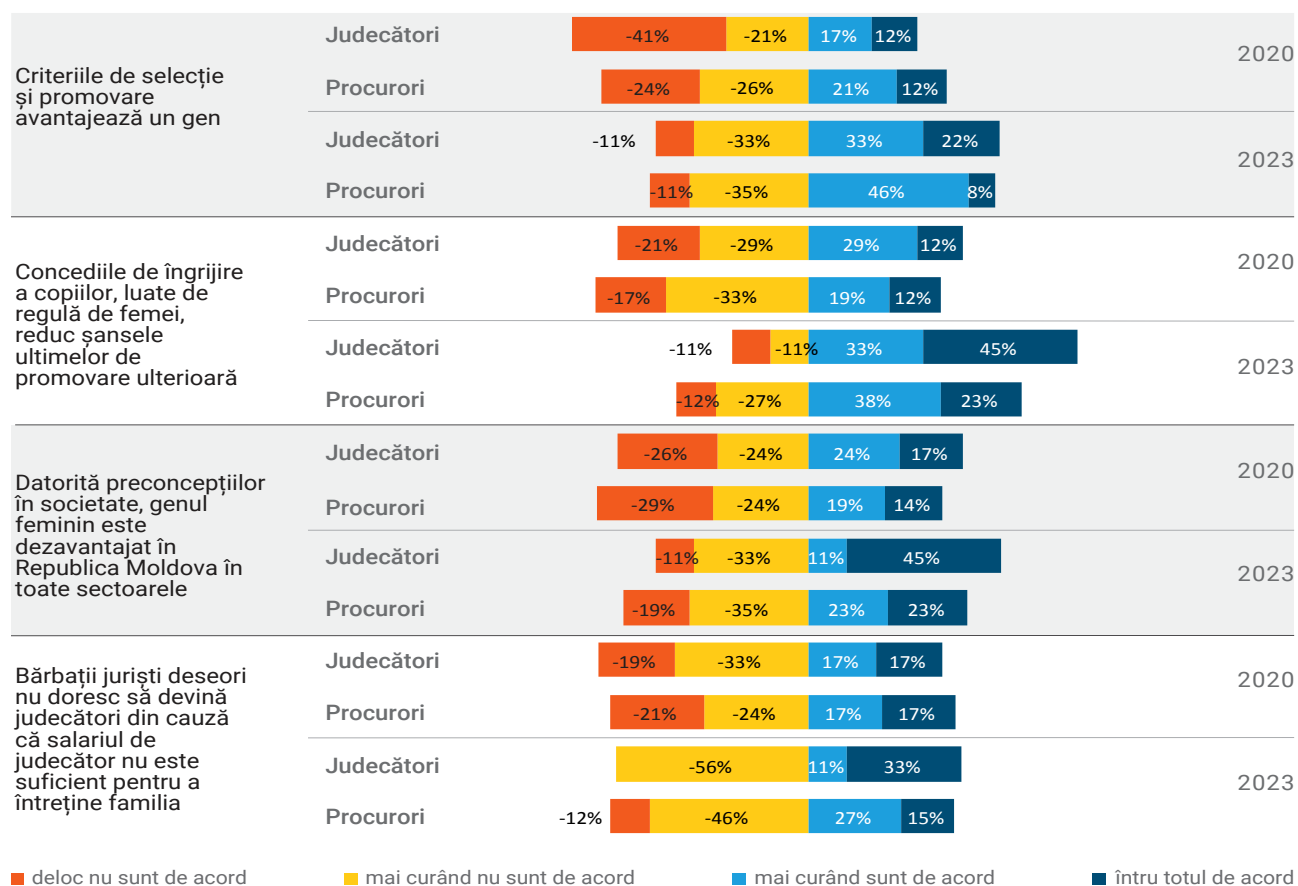

Q37. Credeți că în ultimii 5 ani, nivelul egalității de gen în instanțele judecătorești și procuratura din Republica Moldova

Q38. În ce măsură sunteți de acord cu afirmația că sistemul de instruire, selecție și promovare în funcție al judecătorilor și procurorilor asigură egalitatea de gen?

Q38.1. De ce considerați că sistemul de instruire, selecție și promovare în funcție a judecătorilor și procurorilor NU asigură egalitatea de gen în sistemul judiciar? (respondenți - 9 judecători, 27 de procurori și 42 de avocați)

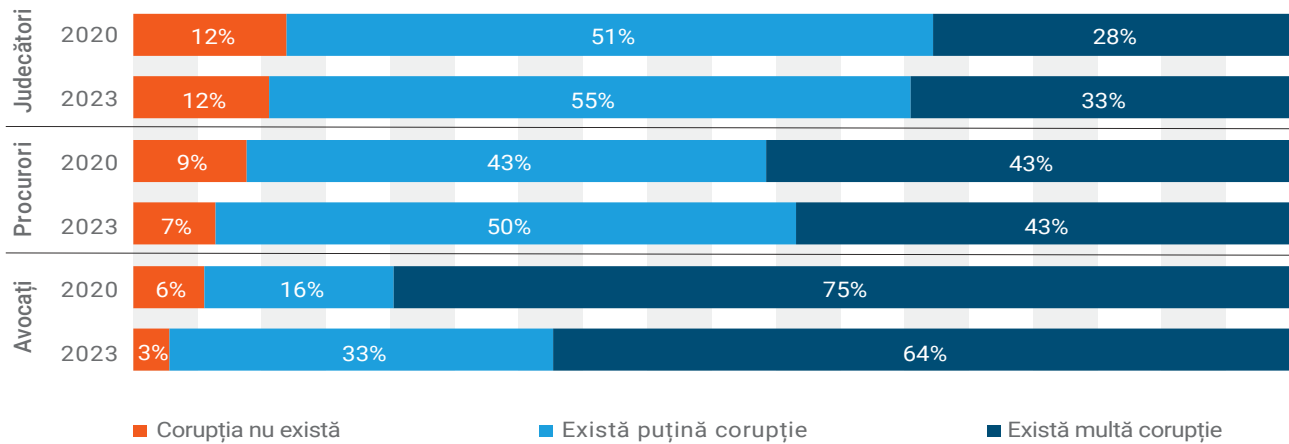
Q38.2. De ce considerați că sistemul de instruire, selecție și promovare în funcție a judecătorilor și procurorilor NU asigură egalitatea de gen în sistemul judiciar?

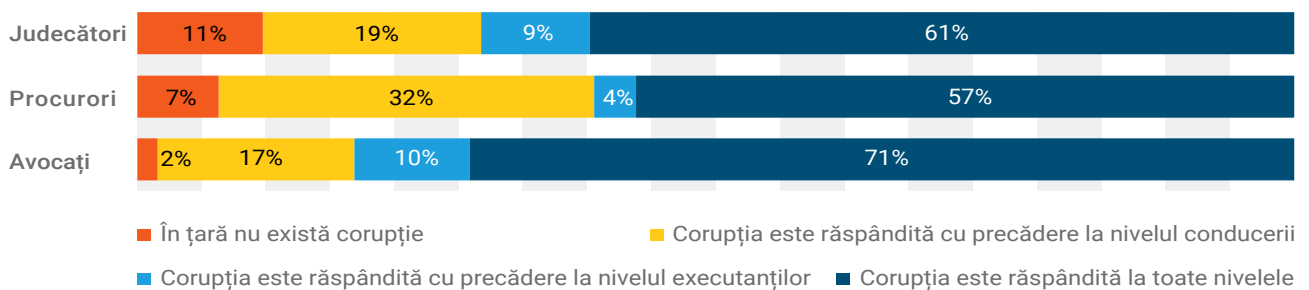
BLOCUL V:

Fenomenul corupției

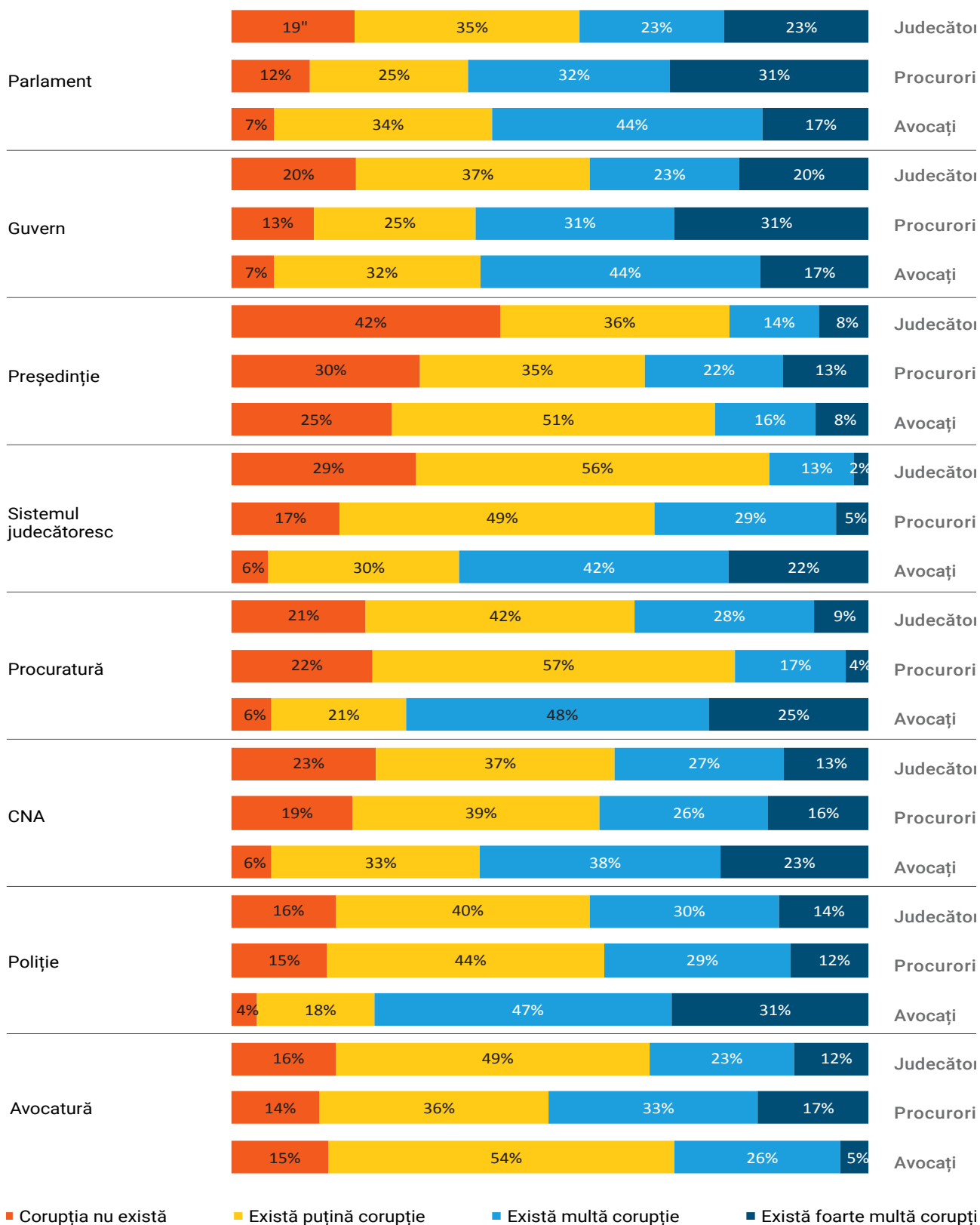
Q39. Care este percepția Dumneavoastră cu privire la nivelul corupției din țară?

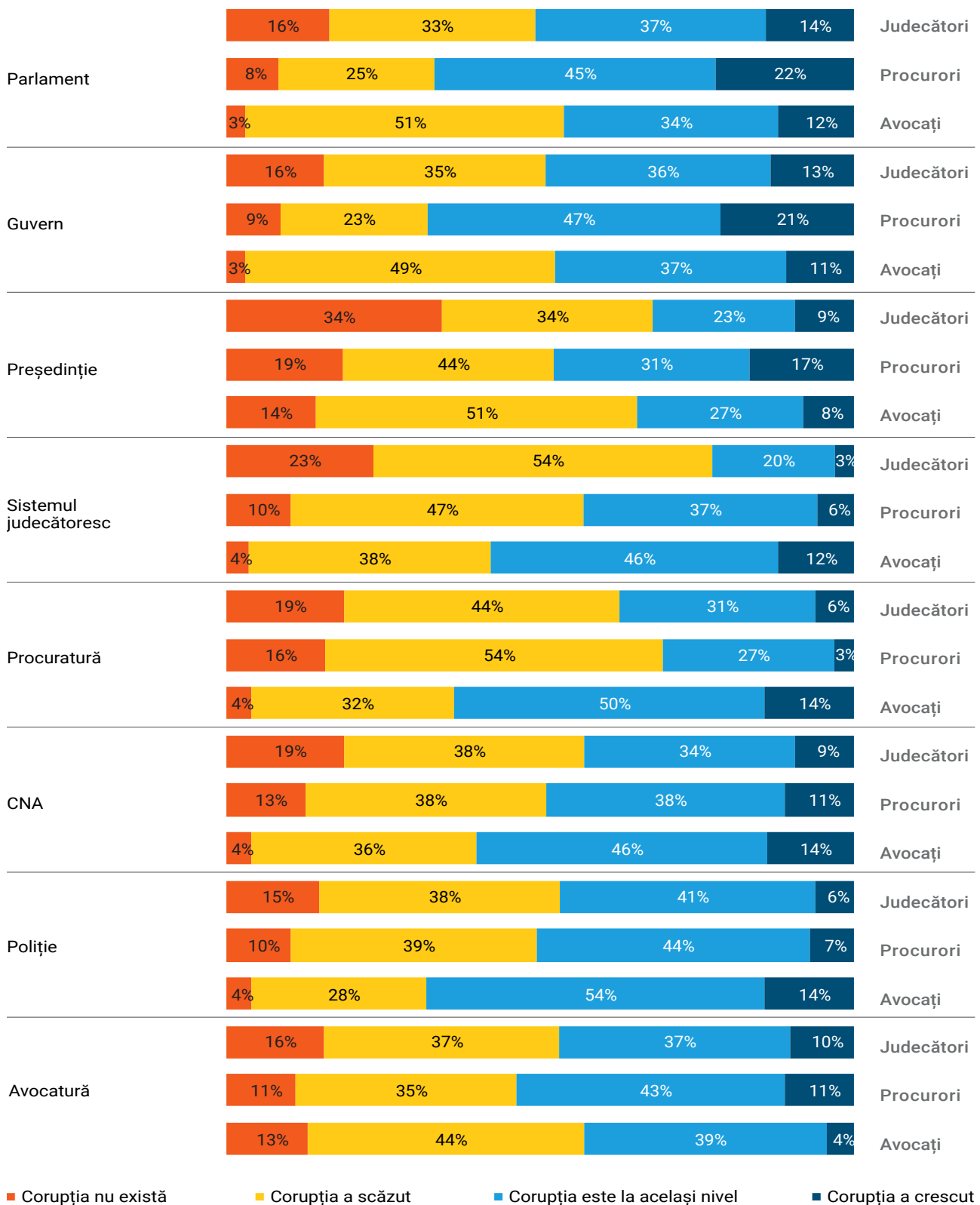
Q40. Care este percepția Dumneavoastră cu privire la structura corupției?

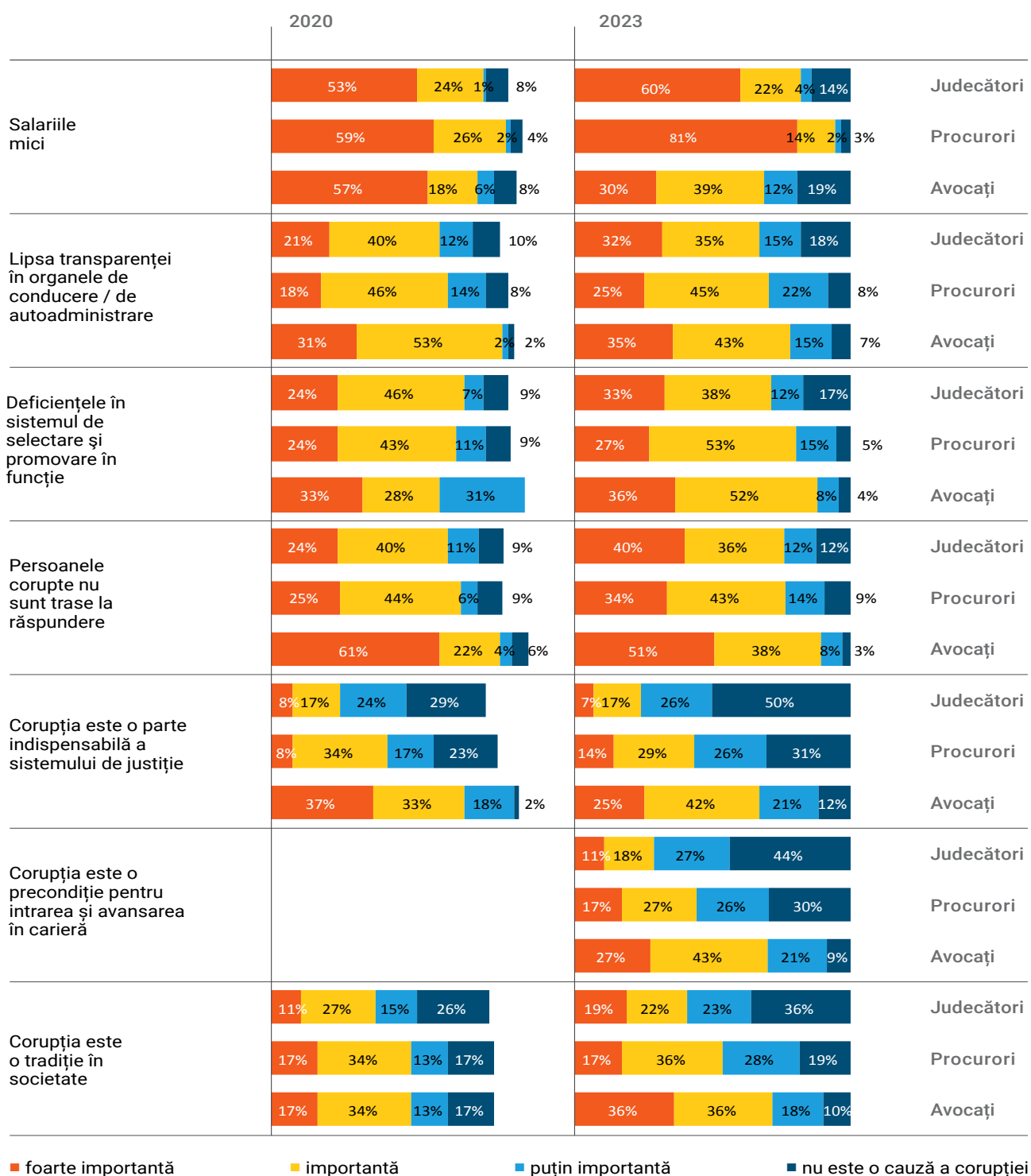
Q41. Care este opinia Dumneavoastră despre corupția din următoarele instituții?

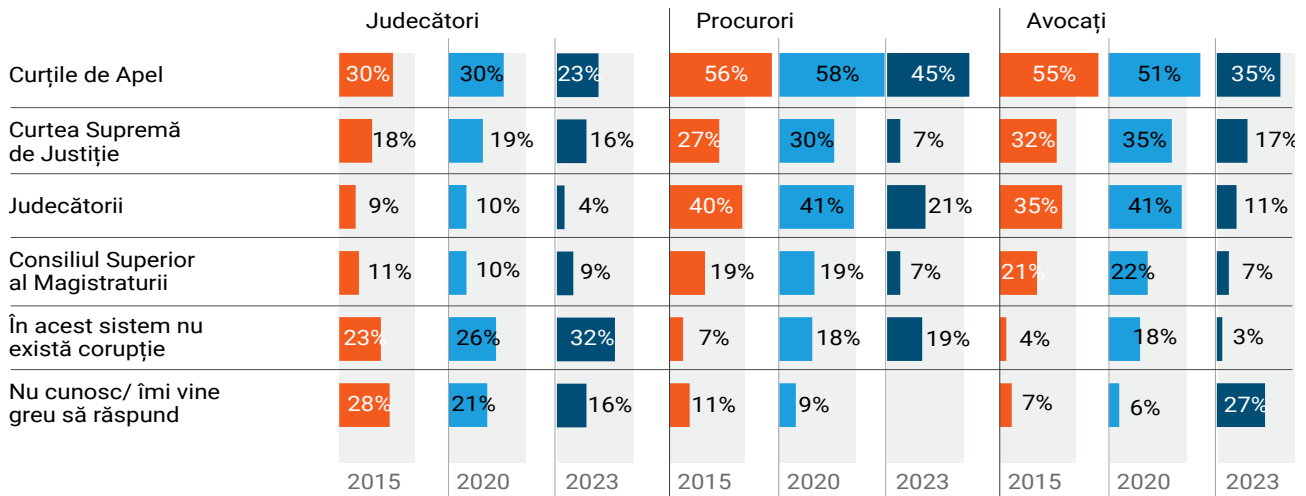
Q42. Care este opinia Dumneavoastră despre evoluția fenomenului corupției din 2017 până în prezent?

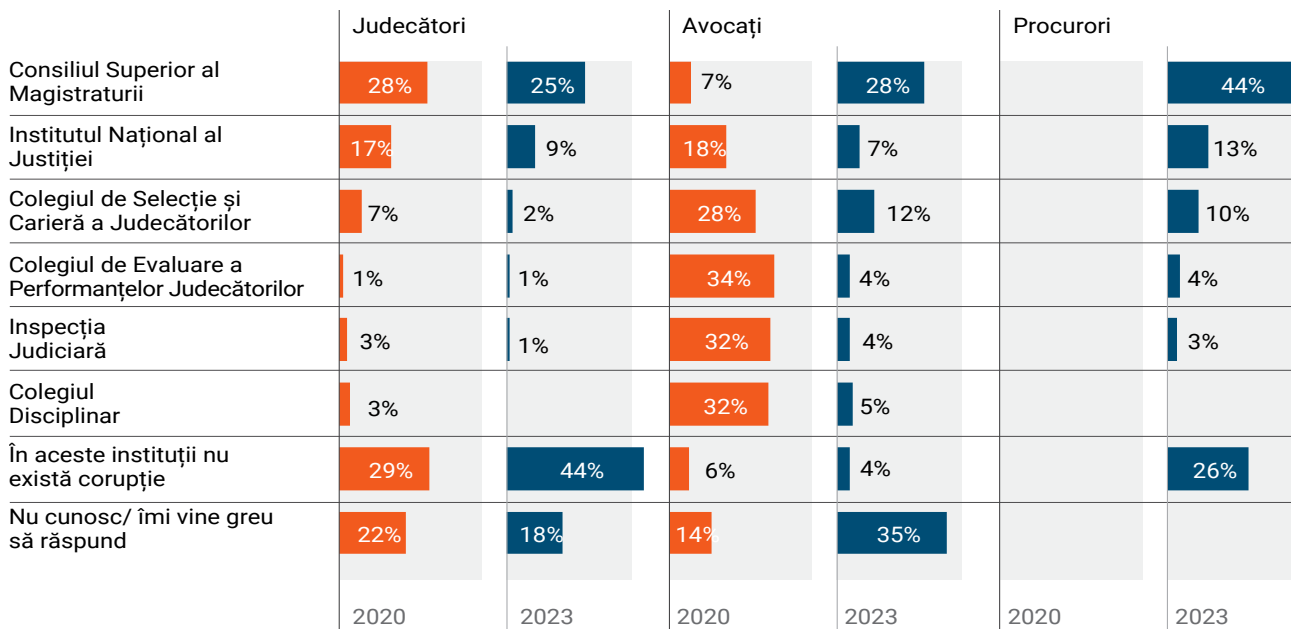
Q43. În opinia Dumneavoastră, cât de importante sunt următoarele cauze în răspândirea corupției în sectorul justiției?

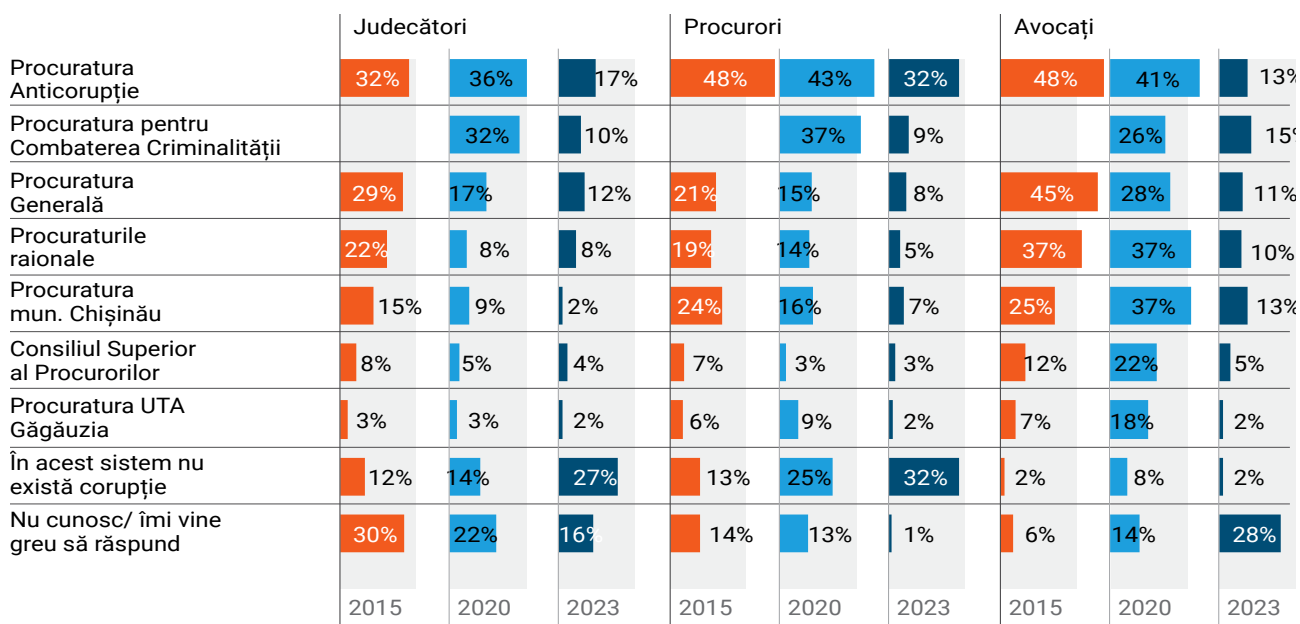
Q44. După părerea Dumneavoastră unde este cel mai înalt nivel al corupției în sistemul judecătoresc?

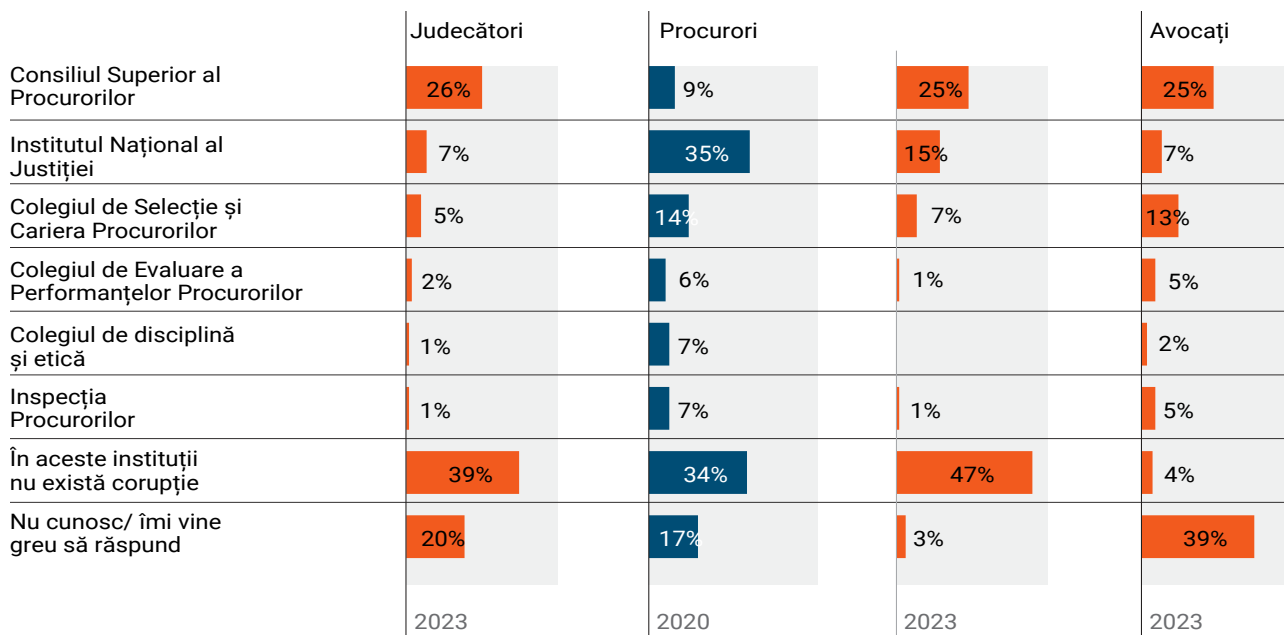
Q45. După părerea Dumneavoastră unde este cel mai înalt nivel al corupției în instituțiile de auto-administrare a sistemului judecătoresc?

Q46. După părerea Dumneavoastră, în care organ al procuraturii este cel mai înalt nivel al corupției?

Q47. După părerea Dumneavoastră unde este cel mai înalt nivel al corupției în instituțiile de auto-administrare a procurorilor?

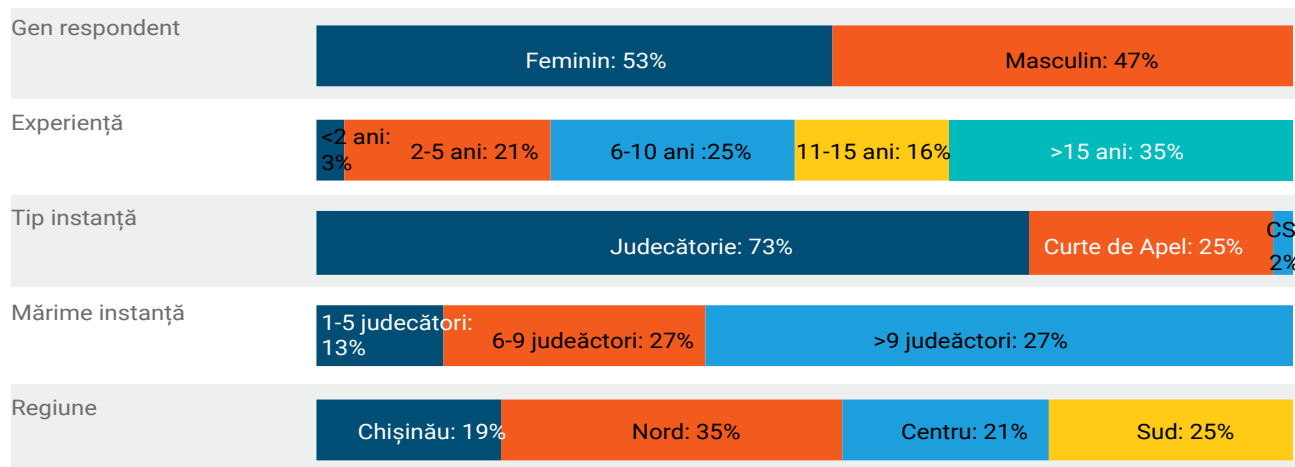

Q48. În opinia Dumneavoastră, unde este cel mai înalt nivel al corupției în avocatură?

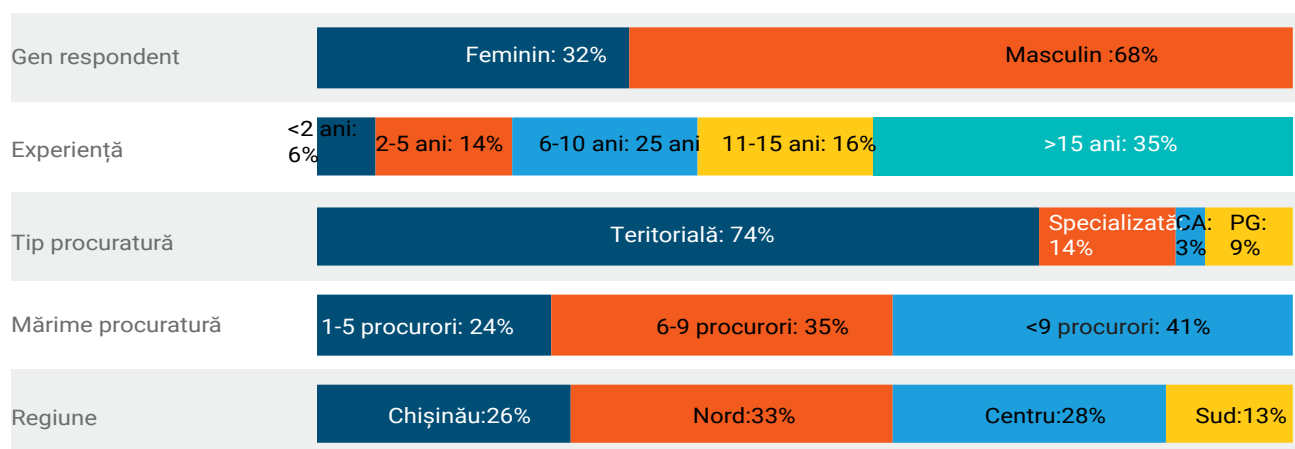
	Judecători		Procurori		Avocați	
Comisia de Licențiere	36%	19%	54%	33%	39%	38%
Avocații de rând	34%	21%	46%	34%	20%	17%
Consiliul Uniunii Avocaților	5%	6%	18%	9%	12%	2%
Consiliul Național pu Asistența Juridică Garantată de Stat	3%		10%	3%	6%	1%
Decanii	3%		9%	2%	4%	
Comisia de Etică și Disciplină	3%		15%		14%	1%
În acest sistem nu există corupție	14%	20%	9%	14%	37%	17%
Nu cunosc/ îmi vine greu să răspund	20%	16%	6%	3%	12%	1%
	2020	2023	2020	2023	2020	2023

PROFILUL RESPONDENȚILOR

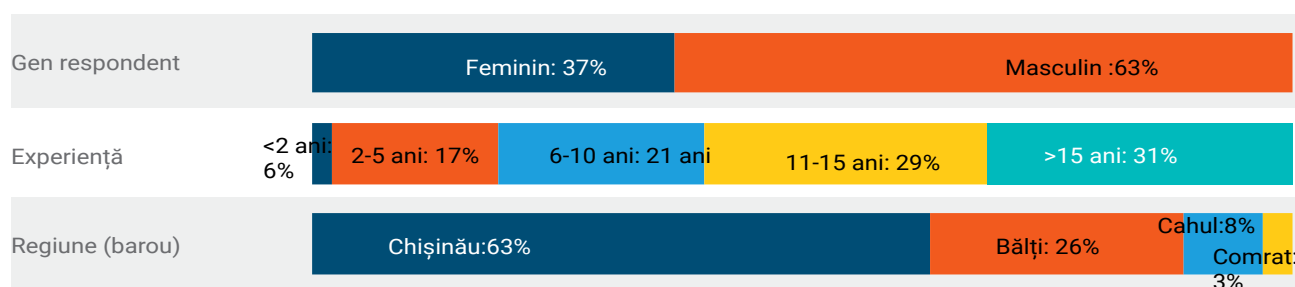
Judecători

Procurori

Avocați

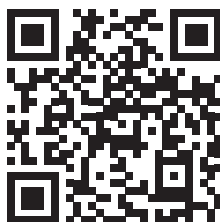

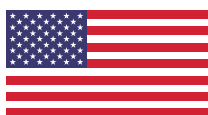
**Accesați datele
dezagregate ale
sondajului**

**Vedeți
comentariile
respondenților**

Puteți susține activitățile
de cercetare și advocacy
ale CRJM printr-o
[donatie online.](#)

Această publicație este finanțată printr-un grant oferit de Departamentul de Stat al Statelor Unite ale Americii. Opiniile, constatările și concluziile formulate în document aparțin CRJM și nu reflectă în mod necesar poziția Departamentului de Stat al Statelor Unite ale Americii

CENTRUL DE RESURSE JURIDICE DIN MOLDOVA

str. A. Șciusev 33,
MD-2001, Chișinău,
Republica Moldova

+373 22 84 36 01
+373 22 84 36 02

contact@crjm.org

www.crjm.org

crjm.org

crjmoldiva